ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1386

21.7.1978. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXIX

КОМПЛЕТАН СТРИП
МАНДРАК

RIPLEY **Веровали или не!**

4-9

КУБЛАЈ-КАН

(1216 – 1294)
МОНГОЛСКИ КАН И КИНЕСКИ ЦАР, ОДЛАЗИО ЈЕ У ЛОВ СА **500 СОКОЛОВА И 10.000 ЉУДИ.**

ПРВУ ВЕЛИКУ ЗГРАДУ СА СТАНОВИМА ЗА ИЗДАВАЊЕ,

КОЈУ ЈЕ 1869. ПОДИГАО У ЊУЈОРКУ РАДЕФОРД СТАЈВЕСЕНТ НАЗИВАЛИ СУ „СТАЈВЕСЕНТОВА ЛУДОСТ" – **ЈЕР НИКО НИЈЕ ВЕРОВАО ДА ЋЕ СЕ НАЋИ ЉУДИ КОЈИ ЋЕ ПРИСТАТИ ДА ЖИВЕ СА ДРУГИМА ПОД ИСТИМ КРОВОМ.**

СТАБЉИКУ
СУНЦОКРЕТА

СА 68 ЦВЕТОВА ОДГАЈИО ЈЕ ТОМАС РЕЗНИЧЕК ИЗ ХЕМЕТА (КАЛИФОРНИЈА)

КРАСТАВЧИЋ

УБАЧЕН У БОЦУ КОЈИ ЈЕ ТОЛИКО НАРАСТАО ДАЈУ ЈЕ ЦЕЛУ ИСПУНИО, ИМАО ЈЕ Џ. ГРИГ ИЗ СИДНЕЈА.

РИБА
ЛОПАТАРКА

(POLYODON SPATHULA) КОЈА ЈЕ ДУГАЧКА ОКО 180 САНТИМЕТАРА ИМА „ЛОПАТУ" ДУГАЧКУ 60 САНТИМЕТАРА КОЈА ЈОЈ СЛУЖИ **ДА НАМИРИШЕ ПЛЕН.**

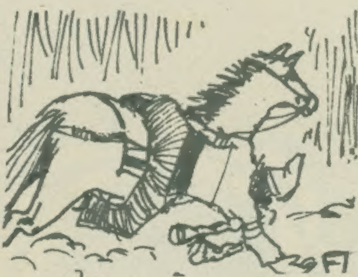

АЛЕКСАНДЕР СТЈАРТ

(1803 – 1876)
„ОТАЦ" МОДЕРНИХ РОБНИХ КУЋА, БИО ЈЕ 1869. ГОДИНЕ ПРЕДЛОЖЕН И ИЗАБРАН ЗА МИНИСТРА ФИНАНСИЈА САД, АЛИ НИКАД НИЈЕ СТУПИО НА ДУЖНОСТ ЈЕР У ТО ВРЕМЕ **ПОСЛОВНИ ЉУДИ ПО ЗАКОНУ НИСУ ТО МОГЛИ ДА БУДУ.**

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● Киргизе сматрају за најбоље јахаче на свету. У стању су да, јурећи у галопу, из сед-

ла дигну са земље чашу млека и попију га, а да при том не проспу ни кап.

● ананас је добио име од индијанске речи „ана" што значи мирис. Тако су овај плод и називали Индијанци са Кариба.

● 1907. године у Паризу је избио штрајк келнера. Међутим, они нису обуставили рад из еко

номских разлога већ су тражили да им дозволе да носе браду и бркове.

● Француз Блондин је 1958. године на ужету прешао реку Нијагару носећи на раменима једног човека.

● у селу Алалаја на Канарским острвима становници су изградили своје домове у пећинама. Опремили су их потпуно, као савремене стамбене куће.

● Реч маузолеј (монументална гробница) потиче од имена

каријског краља Маузола који је умро 353. године пре наше ере. Његова жена Артемизија саградила му је велику гробницу у Халикарнасу (Мала Азија).

● Сократ није оставио ниједно писано дело јер је сматрао да писана реч не може заменити живи говор. Зато је само усме-

но преносио своја учења која су нам позната преко дела Платона, Аристотела и Ксенофона.

● Једногрба камила је у стању да хода десет часова на дан брзином од четири километра на час и да при том носи терет од 120 килограма.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

НЕЋЕШ ЗАМЕРИТИ АКО ИСПРИЧАМ НЕКИ ВИЦ? НАЈЗАД, ЈА САМ КОМИЧАР... ЗНАМ СВЕ ТАЈНЕ СМЕШНОГ!

ЗНАМ... ЗАТО ТЕ И ВОЛИМ!

ЗБОГ ТОГА ШТО САМ КОМИЧАР?

НЕ... НЕГО ЗБОГ ТОГА ШТО УМЕШ ДА ЧУВАШ ТАЈНУ!

ПРИДОДАО САМ РОБОТУ СМЕШЉИВКУ ЈЕДНОГ ОБИЧНОГ РЕАЛНОГ РОБОТА!

И ТАКО ЗАЈЕДНО... САД ПРЕДСТАВЉАЈУ НАЈБОЉИ КОМИЧНИ ПАР ГОДИНЕ! ГЛЕДАЈ ИХ САМО!

ДОБРО ВЕЧЕ, ПОШТОВАНА ПУБЛИКО!

СТОЈ! ТО СПАДА У **МОЈУ** УЛОГУ!

ЈА САМ КОМИЧАР! ЈА ТРЕБА ДА ГОВОРИМ СМЕШНЕ СТВАРИ КАО ОНО „ПОШТОВАНА ПУБЛИКО"!

ЈА САМ ТАЛЕНТОВАНИЈИ ОД ТЕБЕ ЗА ТЕ СТВАРИ!

КАКАВ ТИ ЈЕ ТО ПАР КОМИЧАРА! ПА ОНИ СЕ САМО ПРЕПИРУ!

ЗНАМ...

...АЛ' ТАКО ЈЕ И У ЖИВОТУ!

1-8

Драма иза сцене

ТЕАТАР У ЦИПЕЛИЦАМА

БИТИ ПРИМЉЕН У МОСКОВСКУ БАЛЕТСКУ ШКОЛУ СМАТРА СЕ ВЕЛИКИМ УСПЕХОМ: КАНДИДАТИ МОРАЈУ ДА ПРОЂУ РИГОРОЗНЕ ТЕСТОВЕ, ЧАК СЕ ИСПИТУЈУ И МЕДИЦИНСКИ ДОСИЈЕИ ЊИХОВИХ РОДИТЕЉА.

Иако је велика сала Бољшог театра у Москви била испуњена до последњег места, нико од гледалаца није приметио да је на балетској представи „Шчелкучника" радник задужен за извођење ефекта са воденом паром толико претерао, да је просто „ошурио" једног од најславнијих совјетских играча Владимира Васиљева. На уметниковом лицу није се видео ни трзај. Наставио је да игра као да се ништа није догодило и крај дочекао са осмехом. Поздрављен је овацијама.

Чим се завеса спустила, једва се отетурао иза кулисе и тамо се срушио на под. Особље се узмувало. Нико није знао о чему се ради, његови партнери такође. Стењући од болова, Васиљев је показао руком на леђа и тешко истиснуо:

— Свуците ми костим, само полако!

Учинили су што је тражио. Тек тада схватили су о чему се ради јер је тканина повукла за собом читаве делове коже који су отпадали са играчевих леђа! Одмах су га одвезли у болницу где је остао преко пет недеље. Никоме у Театру није било јасно како је успео да са таквим боловима „извуче" представу до краја.

Било је то пре неколико година. И данас се памти!

ЛЕЊИНОВО ПРОТИВЉЕЊЕ

Владимир Васиљев и његова жена Јекатерина Максимова, који су указом Президијума Врховног совјета проглашени „народним уметницима СССР-а", већ неколико година су водећи балетски пар Совјетског Савеза. Академија за балет у Паризу држи Васиљева за најбољег играча на свету. Међутим, њихове жртве и одрицања су велики. Када је Максимова својевремено припремала улогу Жизеле, морала је десетак пута да прочита Тургењева како би што убедљивије изразила осећања девојке која се повлачи у нестваран свет!

Рад и особен таленат основа су совјетске балетске школе. Она изграђује врсне балерине и играче и у том погледу за сада нема премца у свету. Први балетски центар био је у некадашњем Петрограду у којем су представе почеле да се изводе још 1738. године. А онда, 1773. у Москви се обрео један Италијан и понудио своје услуге: давање часова по цени „ко колико да". Одзив је био велики. Полазници су брзо учили и већ 1880. нова балетска школа огласила се јавним наступом.

Међутим, док је петроградска школа неговала класичну линију и поетско-лирску префињеност израза, московска је већу пажњу поклањала театралности, драматуршкој тачности и реалистичком остварењу. Аристократским круговима царске Русије у Петрограду, уљуљкиваном романтиком, то се није допадало. По оној народној „чија власт тога и закон", осули су дрвље и камење на московску школу и најзад је затворили 1905. године!

После непуне деценије тактизирања с властима, директор Тихомиров је успео да отвори школска врата новим ученицима. Али, само што је завршена октобарска револуција, Веће народних комесара донело је одлуку да се Бољшој театар, у чијем је окриљу била школа, затвори — због недостатка огрева! Одлука није спроведена због Лењиновог оштрог противљења.

ЗАГАРАНТОВАНА СЛАВА

Московска балетска школа је прво прерасла у Кореографски институт, а затим у Академију. У њену матичну књигу дипломаца уписани су готово сви велики совјетски и светски балетски уметници: Игор Мојсејев, Асаф Месерер, Олга Лепешинска, Софија Головкина, Маја Плисецкаја, Николај Фадејчев, Владимир Васиљев, Наталија Бесмертнова, Нина Сорокина...

Годишње се на Академију упише око 600 полазника. За свако место конкурише по двадесет кандидата. Тестови за пријем су ригорозни. Школовање тра је осам до десет година. Сваке године дипломира 60—70 ученика. Од њих Бољшој театар ангажује само неколико. Њима је загарантована слава.

Тешко је одвојити совјетски балет од највеће оперске и балетске сцене СССР-а — Академског бољшог театра. Иако у Совјетском Савезу има око 570 драмских театара и 47 оперских и балетских кућа, Бољшој (на руском — велики) театар је један. Заиграти на његовим даскама, сан је сваког играча и улазница за светску балетску елиту. Њен стални члан, већ легендарна педесет четворогодишња Маја Плисецкаја, има на располагању кола и шофера, удобан стан у најлепшем делу града, дачу (пољску кућу) у Подмосковљу, титулу „народног уметника" и плату од 500 рубаља (око 13 000 динара).

Све што се догађало са највећим театром СССР-а, нераскидиво је повезано са његовим балетом. Делили су исте невоље и недаће и доживљавали највеће успехе. Бољшој театар никад и није имао праву драму и веома брзо по свом оснивању 1776. определио се за музичке и балетске представе. Оснивање Театра приписује се принцу Урусову који је на једвите јаде измолио царско допуштење за његово формирање. У раду му је помагао извесни Енглез Мајкл Медокс, акробат. Театар није одмах имао своју зграду, већ је представе давао у кући принца Воронцова у Улици Знаменке. Тек 1780. добио је кров над главом на месту садашњег Бољшог театра. На несрећу, зграда је изгорела 1805. Театар се сналазио како је знао и умео све до 1825. када је подигнуто данашње здање.

МАШИНА ЗА МЕСЕЧИНУ

Бољшој театар, удаљен само стотинак метара од Црвеног трга, са фотељама пресвученим црвеним сомотом, са украсима и позлатама у рококо стилу и са сјајним лустерима, има 2 153 седишта и позорницу седам метара дужу од сале!

Ова уметничка кућа има више од три хиљаде запослених: 250 музичара, 200 декоратера, кореографа и уметничких директора и 250 балетских играча!

Недалеко од позоришта су радионице у којима се производи све што је потребно опери и балету. Балетске ципелице из ових радионица тражене су у целом свету. Процењује се да Бољшој театар поседује гардеробу од 2 000 костима! Поред сцене налазе се апарати за стварање дима, магле, облака, паре и једна специјална машина за „производњу" залаcка сунца, свитања, месечине, муње...

Маја Плисецкаја је посебна прича совјетског балета. У зениту је била током прошле деценије. Још се није повукла. Лета 1972. поставила је на сцену Бољшог театра балет по роману „Ана Карењина" Лава Толстоја и играла главну улогу. После премијере публика ју је поздрављала пуна 23 минута! Познати француски публицист Жан Ко написао је за њу:

„Пред том женом треба погнути главу из поштовања!"

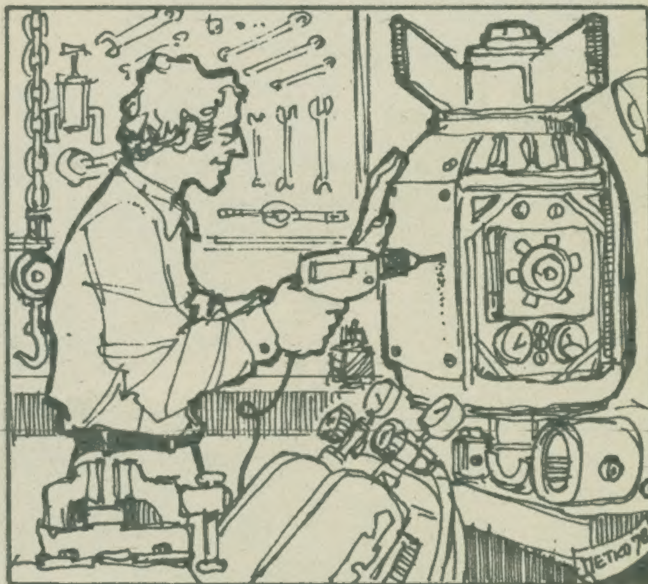
М. Тодоровић

СТУДЕНТ НАПРАВИО А-БОМБУ

— ЖЕЛЕО САМ ОДЛИЧНУ ОЦЕНУ ИЗ ФИЗИКЕ — СКРОМНО ЈЕ ИЗЈАВИО ЏОН ФИЛИПС, МЛАДИЋ ЧИЈИ ЈЕ НАУЧНИ РАД УЗБУДИО НЕ САМО ЈАВНОСТ, НЕГО И ВРХУНСКЕ ВОЈНЕ СТРУЧЊАКЕ.

Џон Филипс, студент универзитета Принстон у америчкој држави Њу Џерси, фебруара ове године изазвао је незапамћену пометњу међу највишим личностима у Сједињеним Америчким Државама. Од Беле куће до шефова у ФБИ — савезне полиције — све се ускомешало после писменог испита из физике који је двадесет једногодишњи Филипс положио веома успешно... На 34 куцане странице он је описао како се прави атомска бомба и то у „кућној радиности"! Податке је црпео ИСКЉУЧИВО из извора доступних јавности.

Сада је постало јасно да је сасвим изводљиво конструисати атомску бомбу не служећи се строго поверљивим материјалима из војних архива, иако су људи из вашингтонског врха тврдили да је то немогуће. Филипсово нуклеарно оружје по разорној снази јаче је од оног којим су Американци у другом светском рату уништили Хирошиму! Принстонски студент начинио је и све потребне прорачуне из којих се види да би израда бомбе какву је замислио коштала непуних 2400 долара (око 43200 динара). Поређења ради, за ту своту у САД се не може купити ни бољи аутомобил...

Џон Филипс је у обичном животу тих, чак повучен младић. После испита изјавио је запањеним професорима да је његова бомба нешто лошија од оних које данас имају САД и СССР, због тога што му нису били доступни подаци о томе како је израђено „званично" оружје.

Догађај као што је овај испит студента Џона Филипса, наравно, није могао остати незапажен, па је за њега сазнала и јавност. Студент је, како каже, примио неколико телефонских позива од страних амбасада, у којима су заинтересовани изразили жељу да откупе његов „рецепт". Али, већ после испита њега су на факултету пронашла два службеника ФБИ и упозорила га да се „не шали главом" и да свој рад никоме не показује. Он је сада стављен међу оне поверљиве државне папире који су студенту Филипсу били не доступни.

Новинарима који су, разумљиво, одмах пожурили да интервјуишу даровитог младог научника, Џон Филипс је са уобичајеном скромношћу изјавио да му је једина намера била да докаже како није тачно да се не може направити А-бомба „код куће", а затим, наравно, и да добије одличну оцену на испиту.

Најзад, сам Принстонски универзитет на којем је Џон Филипс стекао знање има добру традицију у ономе чиме се и он позабавио: професорима који су конструисали прву америчку атомску бомбу овде је годинама предавао Алберт Ајнштајн. Добра основа, ето, много значи!

М. К.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Спасао „Носорога"

У ТРЕНУТКУ КАДА СУ ВЕЋ БИЛИ СПРЕМНИ ДА СПЛАВ СПУСТЕ У МОРЕ ПРЕПУНО АЈКУЛА, НЕКО ЈЕ, ИПАК, УХВАТИО ЊИХОВ ПОСЛЕДЊИ, ОЧАЈНИЧКИ ПОЗИВ ЗА ПОМОЋ.

Налазили су се у очајној ситуацији. Њихов брод, амерички теретњак „Носорог", није могао још дуго да издржи: вода је незадрживо продирала кроз огромну пукотину у трупу. Тонули су све брже.

Десет чланова посаде покушавало је да на брзину склопи привремени сплав, али су и поред тога сви знали да су им шансе равне нули. Налазили су се негде између Јамајке и Колумбије, а вода око њих била је пуна ајкула.

ОДСЕЧЕНИ

Да ствар буде још гора, чак се и бродски радио покварио. Мало наде да се успостави веза са светом, давала је још само капетанова аматерска радио-станица. Позив који је капетан Релоф Јаспер упутио био је његов последњи покушај да учини нешто за своје људе.

Срећа им се ипак осмехнула. Неко је ухватио његов сигнал.

Јер, баш у то време, у првим јутарњим сатима тог октобарског дана прошле године, седамнаестогодишњи Кристоф Јанкер узалудно је покушавао да и сам са неким успостави везу. Баш када се, разочаран, спремао да искључи школски радио, зачуо је неки удаљени глас, једва распознатљив због јаких шумова.

Био је то капетан Јаспер.

— Рекао ми је да ће ускоро морати да напусте брод, али није био у стању да ми да њихов тачан положај — прича Кристоф. — Знао сам само отприлике где се налазе.

Дечак се није усуђивао да позове Обалску стражу, јер би у том случају морао да прекине везу са бродом. А могло је, и то лако, да се деси да је затим више никада не успостави... Зато је, уместо свог одашиљача, одлучио да употреби телефон — позвао је атлантску полицију. Они су затим обавестили Обалску стражу у Мајамију.

ЈЕДИНА ВЕЗА

Изгледало је да ће сада све бити у реду, све док се није испоставило да чак ни везисти Обалске страже не успева да успостави везу. Опет је Кристоф био тај у чијим се рукама налазила судбина несрећног брода. Иако су и људи из Обалске страже и капетан могли да чују дечака, нису могли да чују једни друге — њихов разговор обављао се само преко Кристофа и он је извиђачком авиону пренео приближан положај брода.

Сатима је Кристоф стрпљиво седео поред свог апарата одржавајући везу — једину која је могла да спасе десеторо људи. Када је први пут зачуо удаљени глас капетана Јаспера, било је 4 изјутра. Негде око 11.30 зачуо је узвик:

— Морам да прекинем. Батерије су се већ истр...

Веза је била прекинута.

Пуних пола сата Кристоф је напето очекивао решење велике авантуре у којој се тако ненадано нашао. А онда је дошао извештај пилота из извиђачког авиона:

— Бродоломци спасени. Спустио гумене сплавове. Посада добро.

Захваљујући Кристофу, капетан и његова посада су спасени. Али дечак никад није успео да види људе који ће му до краја живота бити захвални.

Да није било Кристофа Јанкера посаду несрећног брода прогутало би море или ајкуле.

Јер, читав догађај одиграо се за време Кристофовог боравка у америчком граду Атланти, у Џорџији. Дечак је у оквиру једног међународног програма размене студената похађао атлантску гимназију. Убрзо после необичног подвига дошло је време да се врати у свој родни Равензбург, у Западној Немачкој.

Можда му неки од његових школских другова и не верују када им прича о ономе што му се десило.

М.И.

ДИЈАЛОЗИ

ТРСТЕНО

На уској траци од Омбале до Сланог, северозападно од Дубровника, прикило се уз море Трстено, мало место које, нарочито последњих стотинак година, привлачи пажњу својом лепотом и изузетношћу. Оаза бујне вегетације, као залутала у усијани медитерански крш, одскаче од суровог камењара и модре површине мора проглашена је 1946. године националним парком. „Ви сте пресретни што сте у Трстеном" — писао је Алберто Фортис, италијански биолог и путописац, Деси Гучетић. „Знајте да у мојој души још живе утисци које је на мене оставило ваше место. Мени је још све пред очима — свака фонтана, алеја, свако дебло ... Испевао сам и песму чаробном Трстену".

Како је, заправо, Трстено добило име? Обилне количине подземних вода из планинских масива избијају на зараван на којем лежи ово место и распростиру се по површинским слојевима. На тим влажним пределима населила се, ко зна кад, и одржала третика, или трст, како у Далмацији зову ову биљку. И тако је трстика кумовала месту на којем је бујала.

Према неким изворима, на овом подручју је постојало насеље још у доба праисторије и у средњем веку, али су његови трагови заметени током времена. Подизање и изградња Трстена пада у време процвата Дубровачке Републике са којом је у тесној вези од 1399. године када јој је и припојено. Породица Гучетић основала је, не зна се поуздано кад, ово место и деценијама давала Републици многа значајна имена.

ДВОРАЦ ГУЧЕТИЋА — Не зна се сигурно који је од Гучетића подигао у Трстеном дворац, али се претпоставља да је то био Иван Маринов јер се у непосредној близини грађевине на каменој плочи узиданој у стени налази латински натпис са ознаком године 1501. и његовим именом. Још један податак упућује на Ивана Гучетића — 1494. године он је од Бартула и Франа Карлића са Корчуле поручио архитектонске украсе за летњиковац, а 1502. године у њему је и умро. У наруџбини тражи од браће Карлића да му направе камена врата, камени орман, уживаоник са две полице и два камина. Дворац је широк, простран и светао, какви су уосталом и летњиковци дубровачке властеле, јер су им куће у граду, због скученог простора, збијене једна уз другу, тесне и често мрачне. Летњиковац Гучетића пружао је током времена гостопримство многим познатим људима — били су ту Алберто Фортис, у два наврата, велики песник романтизма лорд Бајрон, чувени сликар Тицијан ...

„НА ЧАШИЦУ ПОЕЗИЈЕ" — У дворцу Гучетића врло често се састајао и Сенат Дубровачке Републике, а редовно су одржавани и састанци властеле. Како су многи од Гучетића били и угледни песници, окупљали су се код њих одани пријатељи „на чашицу поезије". Не само да су рецитовали своје песме него су водили и врло озбиљне дискусије о естетским правилима љубавне лирике. Колико су те дискусије узимане озбиљно, најбоље доказује пример дубровачког властелина и филозофа Николе Гучетића који је у Венецији 1581. године издао два филозофска дела — „Дијалог о лепоти" и „Дијалог о љубави". Дијалози су резултат не само његових размишљања него и дискусија које је водио са другима у Трстеном. А дијалоге је ставио у уста своје жене Маре, познате у то време по заузимању за женска права, Марине блиске другарице Цвијете Зузорић, најлепше Дубровчанке тога времена и идеалног типа женске лепоте који су изградили ренесансни уметници и песници.

О ЉУБАВИ И ЛЕПОТИ

ЧУВЕНИ ПЛАТАНИ — Према оном запису из 1501. године, у врту дворца Гучетића, стари део парка већ у то време био је уређен. Данас у арборетуму расте преко 200 разних биљака донетих из свих крајева света — агава, бамбуса, алое, кедрова, разних палми, од којих су две на овој слици, бамбуса, црвеног кестена, магнолије ... које бујају у овој оази захваљујући обилним количинама влаге. У центру врта стоји храст медунац висок преко 53 метра, стар неколико векова, неми сведок свих благодети, бура и олуја које су се измењале на овом подручју наше обале. Ко зна колико је тачна претпоставка да га је засадио један од Гучетића кад је полазио у последњу крсташку војну, јер тада Трстено још није било под Дубровачком Републиком. Два огромна платана, платња или макљена, како овде кажу, куриозитет овог поднебља, не налазе се у врту него на улазу у Трстено, поред извора који напаја и село арборетум. Њихове крошње покривају површину од 2 280 квадратних метара, а испод њих би могло, наводно, да се смести око 4000 људи. Донети су у Трстено пре више од 400 година, али у последње време чини се да поболевају.

СУНЧАНИ ТРЕНУЦИ — У приземној дворани Гучетићевог дворца исцртано је на једном од зидова генеалошко стабло ове породице. Прадедови Гучетића били су сточари који су дошли из херцеговачког крша. Њихови потомци заузели су у Републици истакнута места у државној управи, науци, уметности ... У делегацији Дубровника која 1440. године дочекује деспота Ђурђа Бранковића били су Никола и Жуко Гучетић. Примили су повеље од Мурата II којима се уређују односи Дубровачке Републике и Османлијског Царства, Маро Гучетић, поклисар, водио је, заједно са Николом Бунићем, преговоре са Ахмет-пашом у време када је Кара-Мустафа претио Дубровнику. Многи од њих били су истакнути дипломатски посленици — Влађо Гучетић 1684. године заступа Републику у Бечу, у 17. веку. Павле Гучетић је сенатор у Цариграду ... И није зато необично што је у дворцу и врту Гучетића увек врвило као у кошници. Сведок тих давних времена је и овај сунчани сат.

ВОДА ИЗ МОСТА — Остаци једног од значајнијих аквадукта у нашим крајевима налазе се у Трстеном. Био је изграђен као и сви остали аквадукти, мост од низа лукова кроз које је проведена цев, а вода је доведена из врела у близини парка. Гучетић који је подизао Трстено користио је искуства стечена око изградње дубровачког водовода кроз који је потекла вода још 1436.

ЗАШТИТНИКУ ДУБРОВНИКА — У време Наполеона један од Гучетића, Павле, био је дипломатски представник Дубровника у Паризу где се и оженио Францускињом. Пожелео је да у Трстеном подигне лепши и савременији дворац, па је у Паризу потражио архитекту који би израдио пројект грађевине. Обратио се Мартину Готјеу који је за вршио нацрте 1810. године и предвидео трошкове од — 3 500 франака. Ужурбане припреме од једном су прекинуте, највероватније због тога што су трошкови далеко надмашили финансијске могућности Гучетића. После њега, у 19. веку, подигнут је у врту дворца споменик св. Влаху, заштитнику Дубровника, да подсећа на „добра стара времена" лозе Гучетић чији је последњи изданак, готово стогодишњак, умро педесетих година овог века.

Снимци: М. Вујовић
Текст: Н. Сташић

ОКРШАЈ У ХВАРСКОМ КАНАЛУ

КОМАНДАНТ НЕМАЧКОГ »АНТИПАРТИЗАНСКОГ« БРОДА СЕ ПРЕДАО ЈЕР ЈЕ МИСЛИО ДА СУ ГА НАПАЛИ БРИТАНСКИ ПАТРОЛНИ ЧАМЦИ.

У освит 8. децембра 1943. чамац са два рибара приближио се каменој обали на североисточном врху Хвара. Кад се завукао под густе, над воду нагнуте гране борова које су га на неколико тренутака сакриле од радоэналих погледа, покренула се церада на прамцу. Испод ње се извукао човек, закорачио у плитку воду и хитро се испео на обалу и заграбио према Сућурају.

Пола сата касније човек из чамца, курир IV Поморског обалског сектора, стигао је у штаб Приморске флотиле на Хвару.

— Ноћас ће из Плоча испловити непријатељски моторни једрењак „Јадро“ наоружан једним митраљезом и са десет чланова посаде. Пловиће до Омиша и касније до Сплита! — задихано је рапортирао курир. — **То је план Немаца, али вам другови из штаба сектора поручују да „Јадро“ нападнете и заробите га, или потопите!**

ЗАСЕДА У КАНАЛУ

Никола Вела је с командантом „Биоковца“, Петром Пеком, који ће после рата носити ознаке капетана бојног брода, разрадио план напада. Решили су да патролни чамац „Турист“ и „Биоковац“ поставе „Јадру“ заседу у Хварском каналу у висини Заострога.

„Турист“ је био бродић од 30 тона носивости наоружан с три лака митраљеза, минобацачем и противтенковском пушком. Десет тона мањи „Биоковац“ био је, док га се партизани нису дочепали, бродић којим су Италијани ловили шверцере. Црвени морнари су га наоружали с два митраљеза „колт“ и једним митраљезом „фијат“, минобацачем и пушкомитраљезом. Оба брода била су спора, па су партизани недостатак брзине надокнађивали фактором изненађења: пловили су уз пригушене моторе минималном брзином, чекајући да им непријатељ дође под удар оружја и онда су изненада нападали.

— Чини се да је то једноставан посао! — рекао је командант „Биоковца“ комесару. — **Маневрисаћемо тако да до окршаја дође недалеко од Дрвеника. У случају да се испречи нека непредвиђена тешкоћа испалићемо ракету, па ће нам помоћи обалска батерија из Сућураја!**

— Надам се да то неће бити потребно! — рече Вела. — Иако наша два брода имају 50 тона, према 120 колико има „Јадро“, надмоћнији смо у оружју. С оним једним митраљезом ла ко ћемо изаћи накрај!

Мрак је већ увелико овладао код су „Биоковац“ и „Турист“ исловили из Сућураја на међусобном одстојању од око сто метара.

»ЈАДРО« СЕ ПРЕДАЈЕ

Око поноћи, на километар удаљености према истоку, морнари „Туриста“ открили су „Јадро“ који је пловио у висини Дрвеника.

По раније утврђеном плану, „Биоковац“ се устремио на леви бок „Јадра“, а „Турист“ на прамац.

С растојања од свега 200 м планула је ватра из свих оружја.

Посада „Јадра“ у први мах није реаговала. Партизанске бродове делило је од моторног једрењака свега још педесетак метара, већ су полетеле и ручне бомбе, а онда је, одједном, ракета расцепила ноћну таму. „Биоковац“ и „Турист“ лежали су осветљени на таласима као на длану. Затим се на њих сручила праве канонада.

— Госпу им! — опсова Пеко. — То не туче само један митраљез!

Информација о јачини наоружања на „Јадру“ није одговарала истини.

У тај мах су фијукнули и меци с копна. У брзом, спретном маневару, нападачи су на тренутак одступили.

— С обале бију наши! — викнуо је Пеко. — **Чим мало прекину с ватром, пуном снагом напред, док непријатељ још буде укљештен!**

„Биоковац“ и „Турист“ су кренули у нови напад. По оплати моторњака зазвонише рафали. Ручне бомбе дигоше низ гејзира око њега.

„Јадро“ је неочекивано угасио мотор. У море се спустио чамац с преговарачима. Непријатељ је био спреман за предају!

„Биоковац“ је пристао уз један бок „Јадра“ и везао се уз њега, а „Турист“ уз други.

— Курс Сућурај! — командовао је Петар Пеко задовољно се осмехујући. — **Хитно искрцавање!**

Кад се „Јадро“ под пратњом усидрио у малој хварскојували партизански морнари су занемели од чуда. Нису веровали рођеним очима.

С „Јадра“ је подигнутих руку сишло, не десет, већ преко педесет наоружаних Немаца, усташа и домобрана на челу с командантом, поручником бојног брода Кирхмајером. Колону заробљеника допунило је још око сто цивила, породице војника из непријатељских посадних гарнизона.

Још веће изненађење дочекало је наше морнаре када су завирили у „Јадро“. Партизанској обавештајној служби је промакло да је неколико дана раније моторни једрењак „Јадро“ претворен у „антипартизански брод“, да је оклопљен дебелим челичним лимом, наоружан једним топом и са три тешка митраљеза.

Тек после саслушања команданта Кирхмајера потпуно је одгонетнута тајна релативно лаке победе. Немци су претпоставили да их с обале гађају партизани и у томе се нису преварили. Зато су бежали дубље у Хварски канал, право на цеви „Биоковца“ и „Туриста“. Збуњени жестоком ватром и експлозијама ручних бомби, поверовали су да имају посла с британским торпедним чамцима!

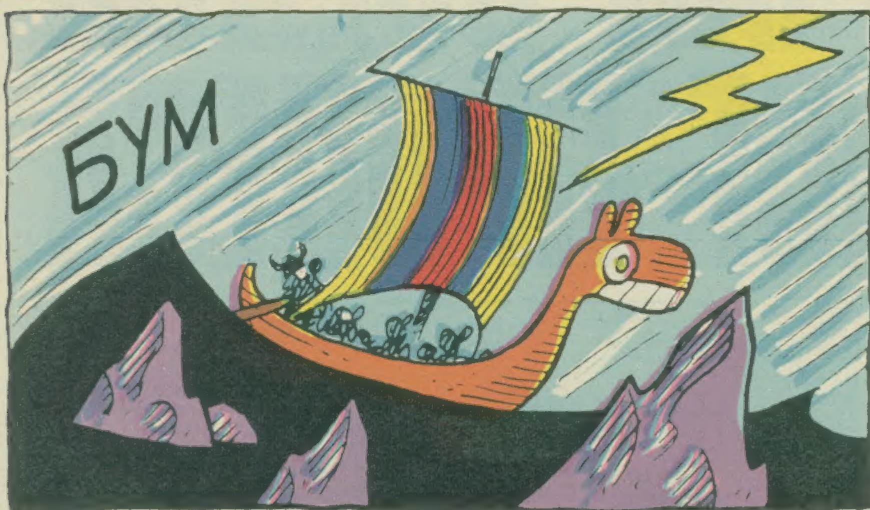
Пошто је с „Јадра“ искрцано осам вагона хране на његовом јарболу развијена је тробојница с петокраком и сидром. Тако је један од најмодернијих моторних једрењака, који су бурних ратних година пловили Јадраном, ушао у састав партизанске флоте. Превозио је рањенике с Виса за Бари све док није потонуо под ударима немачких авионских бомби.

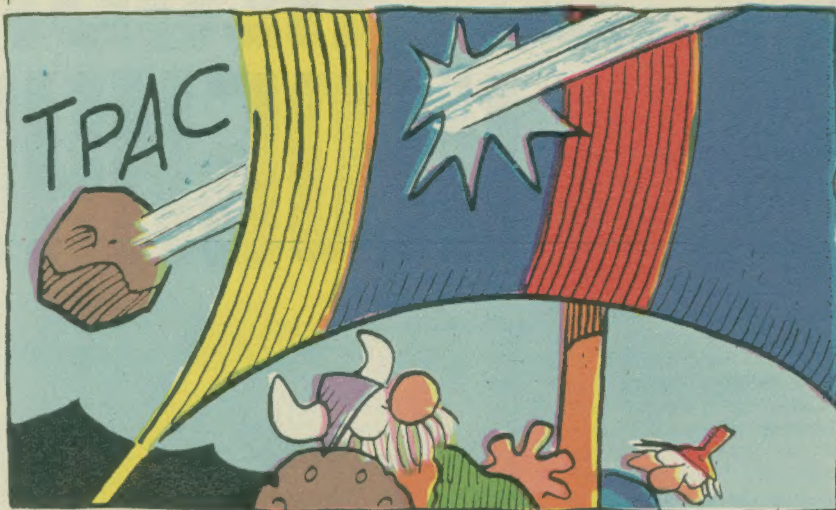
А. Р.

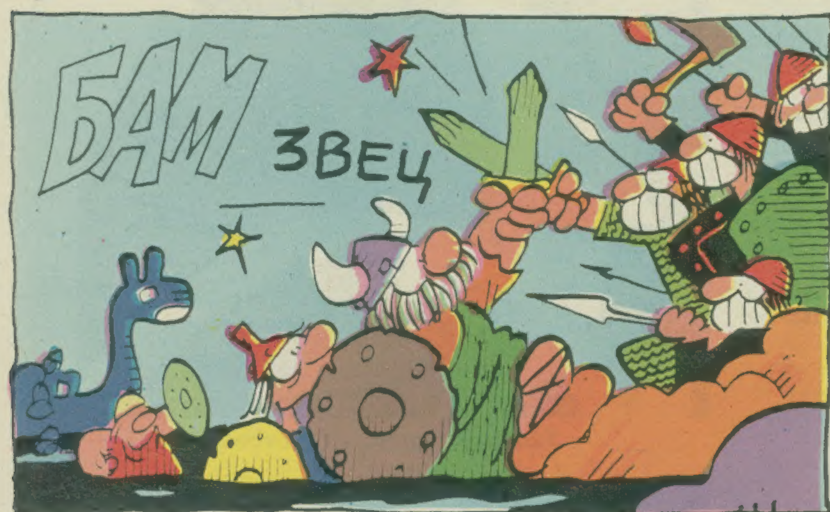

DIK BROWNE

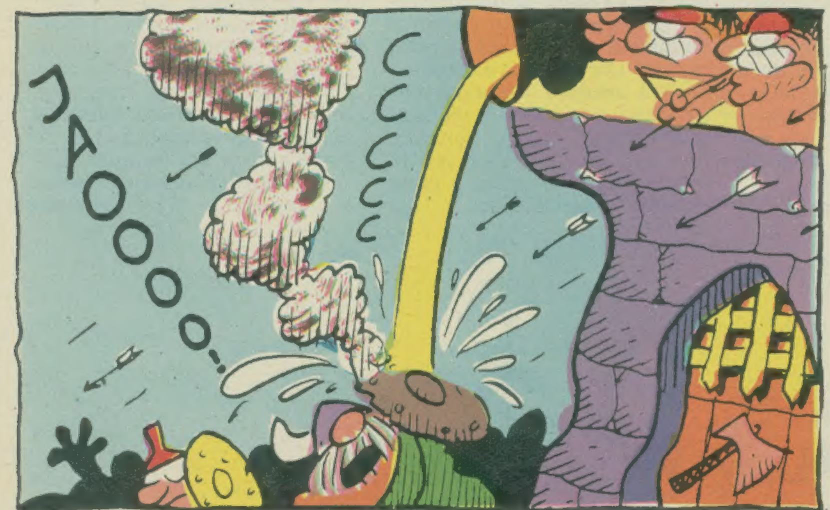
ХОГАР СТРАШНИ

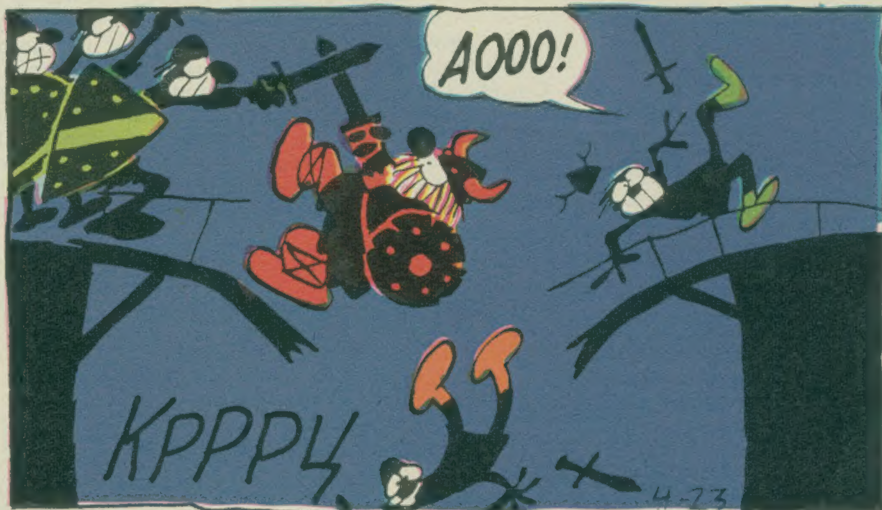

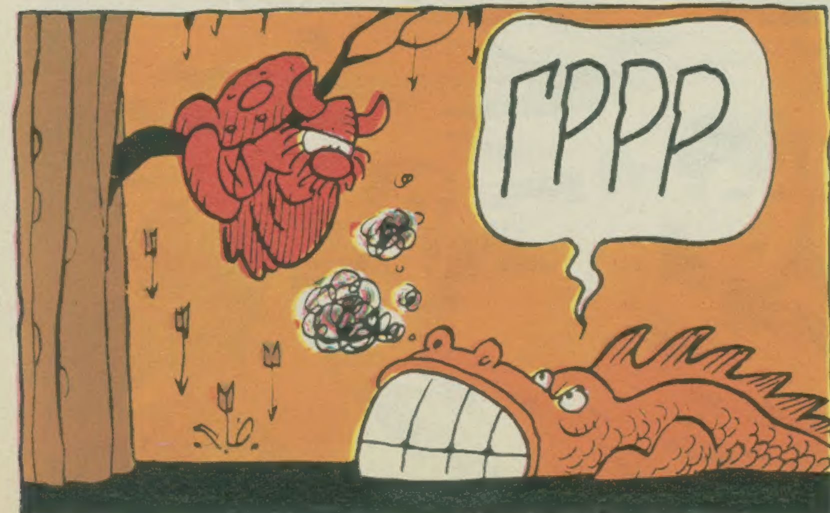

НЕОБИЧАН СВЕДОК НЕОБИЧНОГ ПРОЦЕСА

РАТ У ЕВРОПИ ЈЕ БИО ЗАВРШЕН. И ОНАЈ ЗВАНИЧНИ — 9. И ОНАЈ 15. МАЈА 1945. ГОДИНЕ. НА ДАЛЕКОМ ИСТОКУ ФАНАТИЧНИ ЈАПАНЦИ СЕ ЈОШ НИСУ ПРЕДАВАЛИ.

Тешка америчка крстарица „Индианополис" налазила се јуна 1945. године у луци Сан Франциско. Припреме брода за предстојећу пловидбу одвијале су се ужурбано. О томе се данима говорило, али ништа конкретније није се могло наслутити.

Команданту крстарице, капетану бојног брода Чарлсу Батлеру Меквеју, уручена је, 16. јула, писмена заповест коју је могао отворити тек када брод буде напустио луку, а после извршеног утовара два велика сандука на којима је на више места било утиснуто „строго поверљиво". Заједно са тајанственом пошиљком укрцана је и бројна пратња. Тек тада брод је могао да крене.

Брод је стигао 26. јула на острво Тиниан који припада групи Маријанских острва. Ту је извршен и истовар.

Тек тада је процурела истина о садржају превезене тајанствене пошиљке. То је била критична маса урана 255, односно „срце" атомске бомбе. Неколико дана касније са аеродрома на овом острву полетела је супертврђава Б-29 на Хирошиму. Тај лет је означио почетак атомске ере.

„Индианополис" је већ сутрадан напустио Тиниан и мирно наставио путовање ка острву Лејте, где је требало да стигне 31. јула око подне. На броду је владала живост после успешно обављеног последњег ратног задатка. У могућност сусрета са јапанским ратним бродовима или подморницама нико више није веровао пошто је активност јапанске морнарице у то време била сведена на минимум. А и званични обавештајни подаци су такву оцену потврђивали. Због тога и командант брода више није поклањао посебну пажњу обезбеђењу пловидбе, а поморске команде на острвима Тиниану и Лејте су се потпуно оглушиле о све постојеће прописе, смањујући мере будности и борбене готовости.

Завладало је опште опуштање и спокојство. И на броду су дежурне службе олако вршиле своје дужности. Брод је мирно пловио са пола снаге према одређеној луци.

НЕОЧЕКИВАН СУСРЕТ

Данима је јапанска подморница I-58, под командом Хашимота, слободно крстарила тражећи погодан циљ. Тако је било и овог 29. јула. Касно увече на подморници је дат знак за узбуну: уочена је силуета једног брода како се оцртава на месечини. Хашимото је неко време пратио брод. Брзо је схватио да се ради о ратном броду и уносном циљу. Подморница је бешумно заронила.

Када се брод приближио, са ње су испаљена два торпеда. Оба су погодила циљ. Први је само оштетио прамчани део брода. Други је био уништавајући. Са командног торња било је немогуће даље командовање службама на броду. Прекинут је целокупан систем радио-везе. Више није било могућности да се другим бродовима и командама на оближњим острвима јави шта се догодило и да се затражи помоћ. Брод је био препуштен својој судбини.

Оштећења су била огромна и „Индианополис" се врло брзо пунио водом. Из погођених резервоара горива ширио се пожар. Командант је покушавао да издаје наређења, али од тога није било користи. Наредбу да се напусти брод многи нису чули. Крмени део све се више успињао и последњи покушај да се спасу многима више није успео. Вртлог, начињен огромном површином брода који тоне, повлачио их је за собом. За десетак минута нестао је под водом.

Хашимото је одмах известио своју команду шта се збило. Америчке прислушне службе ухватиле су ову поруку и успеле да је дешифрују. Тек тада је настала пометња. Познато им је било да се брод те класе налази „негде" у тим водама, али где, то нису знали, пошто је пловио без раније најављеног курса. Сви покушаји успостављања везе са њим нису уродили плодом. „Индианополис" и његова посада су тако доживели једну од највећих трагедија у поморској историји америчке ратне морнарице.

Хашимото долази на суђење

Сутрадан, у зору 30. јула, преко хиљаду бродоломника држало се за греде и сплавове док су их морске струје постепено раздвајале. Са десетак морнара командант се налазио на једном сплаву. Ту је донекле још владао неки ред, јер је присуство команданта спречавало панику.

Изнад овог подручја тог и следећег дана прелетали су у неколико наврата амерички авиони. Били су исувише високо да би могли приметити бродоломнике. Разливена нафта пекла је очи и кожу унесрећених, а исцрпеност постајала све већа. Како је време пролазило, храброст бродоломника је попуштала. Халуцинаци-

је су постајале бројније, умирање брже. Освануо је још један дан. Био је 2. август. Један амерички извиђачки авион, приметивши велику мрљу нафте у мору, спустио се ниже и надлетео растурене групе преживелих.

Тек тада команде морнарице и ваздухопловства дале су општи знак за узбуну. Из разних праваца кренуло је више бродова ка означеном месту. Али, помоћ је стигла исувише касно. То је био већ четврти дан непрекидне борбе за живот. Преживело је свега 316 људи, а нестало 880, од којих преко две трећине само због тога што су дуго остали у води.

ИСТРАГА И СУЂЕЊЕ

Вест о смрти готово хиљаду људи и катастрофи која се можда могла избећи објављена је намерно тек 15. августа, истовремено са другом вешћу коју је народ тако жељно очекивао, да је рат окончан. Био је то покушај да се горка истина заобиђе и заташка.

Сазнања о губитку толиког броја људи и то онда када је рат скоро био завршен узбудила је јавно мнење. Породице настрадалих дигле су свој глас. Захтевале су да се утврди кривац као и да он буде кажњен. Тако је због све јачег притиска јавности покренута истрага. Команда морнарице, да би заташкала своје слабости, прогласила је за јединог кривца команданта брода Мекведа.

Извођење једног команданта ратног брода пред суд био је преседан у САД. Многи преживели морнари позвани су као сведоци. Међутим, нису теретили свог команданта. Тврдили су чак супротно — да није испуштао команду до последњег тренутка, да је предузео све што је било у његовој моћи да последице буду што безболније.

Сусрет са јапанском подморницом био је случајност која се није могла избећи.

ХАШИМОТО КАО СВЕДОК

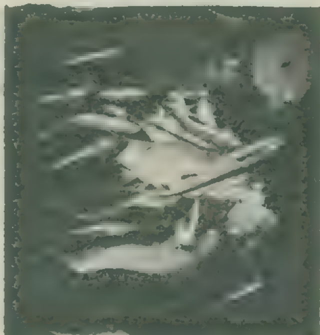
Поморске власти, у жељи да избегну расправу о сопственим слабостима, настојале су да пажњу јавности усмере на само потапање брода. Зато су и позвале још једног необичног сведока. Био је то командант јапанске подморнице Хашимото који је као ратни заробљеник доведен на суђење. Он је до детаља описао догађај. Тврдио је да командант крстарице није могао ништа да уради јер је био изненађен. Када је брод био већ погођен и оштећен, никакав маневар га више није могао спасти да не потоне. Победио је онај — објашњавао је Хашимото — који је први напао.

Позивање ратног заробљеника као сведока на процесу једном америчком официру изазвало је реаговања у земљи. Било је и гнева и чуђења. Неки политички кругови су сматрали да овакав процес служи као параван иза кога настоје да се прикрију многе слабости у руковођењу морнарицом. Зато су се и залагали да сви прави кривци буду изведени прд суд.

Под притиском владине штампе Меквеј је ипак испао једини кривац. Осуђен је на губитак и немогућност даљег напредовања. Јавност овим није била задовољна. Узалуд се захтевало да се оптужница прошири на команде у поморским базама. Војне власти и суд само су им замерили на неодговорном обављању својих дужности.

А. Роси

НА ТРАГУ ДУБОКОМОРСКИХ РИБА

Западнонемачки истраживачи мора и океана спустили су на дубину од 3 640 метара (!) аутоматизовану филмску камеру, која је у току 17 дана, сваких 30 минута, снимала све оно што се око ње дешавало. Истовремено, они су на морско дно спустили мамце — две тек убијене туне и једног морског пса. Камера је била причвршћена за подводну бову на висини три метра изнад мамаца.

На слици се виде дубокоморске рибе како чereче мамац и то петнаестог дана после њиховог постављања. Туне су углавном већ појеđене. Њихови главни „потрошачи“ су дубокоморске рибе врсте Coryphaenoides armatus.

У десном горњем углу слике види се клопка у облику диска, намењена за хватање мањих ракова. Ту клопку ће пре извлачења на површину воде затворити механичка рука дубинске истраживачке подморнице.

ЗАНАТ, НЕШТО ДРУКЧИЈИ ОД ОСТАЛИХ

ЈЕДАН НАПУШТЕНИ БАЛЕТСКИ СТУДИО У ЊУЈОРКУ ПРЕТВОРЕН ЈЕ У ШКОЛУ. ТУ СУ И ЂАЦИ И УЧИТЕЉ И РЕДОВНА НАСТАВА. НЕОБИЧНО ЈЕ САМО ОНО ШТО СЕ ТУ УЧИ . . .

»Спасти на просјачки штап« данас више и није тако лоше. То барем тврди Омар, оснивач и учитељ једине школе за просјаке на свету.

ШКОЛА ЗА ПРОСЈАКЕ

Име му је Омар — то је све што је спреман да каже о себи за јавност. Како му изгледа лице можете само да нагађате, јер га увек скрива бела капуљача.

Он је оснивач и једини учитељ једине школе за просјаке на свету. Тврди да његови ученици, захваљујући триковима којима их је он научио, зарађују и до седамнаест хиљада (нових) динара месечно.

Сви лажемо, зар не?

Предавања „суперпросјака“ обављају се у једном бившем балетском студију у Њујорку. Годишња школарина доноси му 510 хиљада динара.

У интервјуу који је, уз обавезну капуљачу, дао новинарима, Омар с поносом говори о својим пословима. На његовим једнонедељним курсевима никада нема мање од 50 полазника, а сваки од њих уводи се у тајне заната уз одговарајућу накнаду — хиљаду седамсто динара.

Школа за просјаке основана је пре четири године и из ње су већ изашле генерације ученика којима је Омар несебично преносио оних педесетак разноразних вештина и начина да се од људи измаме паре.

— Нема ничег лошег у томе што ми радимо — тврди директор необичне школе. — **Ми никога не приморавамо да нам да паре ако то сам не жели. Истина је да су наше тужне приче лажне, али — сви се ми свакодневно по мало тим служимо. Зар не?**

Мери Лу

Као и у свим школама на овом свету, има ту добрих ђака и оних којима учење не иде баш сјајно. Није ни сваки трик за свакога. Једној жени (права имена се у овој причи ретко појављују) највише лежи подвала са изгубљеним дететом.

Уплакана жена шета улицом држећи слику неког детенцета у руци. Сва узбуђена, зауставља неког пролазника (у школи се ваљда учи ког и како) и каже му како је изгубила дете, али нема пара да узме такси који ће је одвести до најближе полицијске станице. Жртва обично има меко срце и паре за такси.

Омар тврди да „избезумљена мајка“ на овај начин зарађује и до 13 хиљада динара недељно — зарада толико примамљива да је ова жена у посао увукла и рођену мајку.

Старица оперише само испред бољих ресторана у граду и трик јој се разликује од ћеркиног. Она гостима на излазу нуди да им за неколико минута изради „блиц“ портрет. Али то ради толико споро и тако лоше, да модел на крају по правилу изгуби стрпљење и одлази без свог портрета. Већина при том ипак оставља паре.

Добар ђак је и Мери Лу. Двадесет и две су јој године, али кад год хоће може да има и четрнаест. Њен рејон је аеродром у Чикагу. И њена прича редовно погађа понеко меко срце — побегла је од куће и сада би желела да се врати, али нема пара за карту.

Са седамнаест хиљада динара које недељно зарађује Мери Лу би себи могла да дозволи и пут око света.

Неуспело самоубиство

Омар каже да је на просјачку стазу крочио оног дана када га је једна фармацеутска фирма отпустила.

У очајању што више не може да издржава породицу, одлучио је да се убије како би њима припале паре од осигурања.

У тренутку када је хтео да се баци под аутобус, неки човек га је зграбио и тако спасао:

— Не будите луди — рекао му је осећајни незнанац и гурнуо му паре у џеп.

Тога часа Омар је одлучио да спадне на уносни штап просјачки.

М. И.

ЛЕОНАРДО

ДА БИ ДОКАЗАО КАКО НАЈВЕЋИ УМ РЕНЕСАНСЕ НИЈЕ РАСИПАО ВРЕМЕ НА ЧУДНЕ ПРОЈЕКТЕ КОЈИ НИКАДА НИСУ ОСТВАРЕНИ, ЈЕДАН АНОНИМНИ АМАТЕР СВАКЕ ГОДИНЕ ПОКЛАЊА МУЗЕЈУ У ВИНЧИЈУ ПО ЈЕДАН РАДНИ МОДЕЛ ЛЕОНАРДОВИХ МАШИНА.

Преса за маслиново уље која се данас користи у неким крајевима Италије

Аутопортрет Леонарда да Винчија

Брод који покрећу лопатице

Колика је била величина Леонардовог ума сведочи сачувано писмо у коме Леонардо нуди миланском војводи своје способности и проналаске: да он, као инжењер, може брзо градити покретне мостове и исте такве непријатељу разарати; да може одводити воду из опкопа опседнутих тврђава, прислањати уз њих мостове и лествице, да он зна за справе за разарање утврђења, лако преносиве лубарде и машине за бацање тешког камења; да познаје материјал за поморску борбу и да зна како бродови постају отпорни против барута и ђулади; да нечујно изгради тајне ходнике чак и испод река, да прави оклопна кола за разбијање непријатељских борбених редова, лубарде и мерзере нове конструкције; најзад, у мирно време, да подиже грађевине и регулише реке. На крају, нуди се да прави скулптуре у мермеру, бронзи и иловачи, и да слика — чак пристаје на такмичење са сваким, ма ко то био.

Двоструко бродско корито

Вентилатор који се покреће притиском ваздуха

УНИВЕРЗАЛНИ ГЕНИЈЕ

Леонардо да Винчи, један од највећих ренесансних уметника, имао је у највећој мери дар своје епохе: да оно што види забележи и сажме. Радознао да сазна нове ствари, страстан у томе да их испроба, он уноси ову особину не само у уметност цртања него исто тако у музику, поезију и науку.

Леонадро се родио у селу Анчијану код Винчија 1452. године. Од своје пете године почиње да учи у сликарској радионици познатог ренесансног уметника Верокија, где је без сумње добио изванредно уметничко образовање. Већ у двадесетој години диве му се многи савременици.

У настојању да сазна тајне природе и живота, и да то сазнање примени, Леонардо је за својим радним столом дубоко нагнут над науком свог времена. Он има снове и визије за које време у којем је живео још није било сазрело.

Гради утврђења и ратне машине, топове који су расипали ватру из тридесет и три цеви, али највећи део своје делатности у области технике посвећује мирољубивим проналасцима. Конструише штампарске пресе, машине за механичку израду турпија, нове дизалице, бројаче корака, мераче ветра, инструменте за утврђивање густине и влажности ваздуха. Поред осталог, ради на конструкцији машина за израду новца, пећи за топљење метала, падобрана, ронилачког одела и машина за предење. Такође пројектује водоводе, црпке и бушилице за регулацију мочвара и вода, конструкције покретних мостова и багера.

Велики део својих проучавања посветио је проблему летења и радио на конструкцији механичког апарата за летење, чија су крила замишљена по угледу на крила слепог миша. Убеђен је да човек, при тачном прорачуну димензија, може да савлада у лету тежину свог тела.

Живот овог, можда, најрадозналијег човека у историји угасио се 1519. године у замку Кло — Лисе у Француској. За собом је оставио хиљаде бележака и цртежа из разних области науке и уметности. Многи од њих пронађени су и оцењени тек недавно, а Леонардовим савременицима чинило се да овај необичан човек расипа време на чудне пројекте који се никада неће остварити. . .

Да би доказао супротно, један анонимни аматер сваке године поклања музеју у Винчију по један модел Леонардових машина м, што је најважније, сваки од тих модела служи својој намени.

Данас живимо у веку у коме су остварене Леонардове замисли које су створили други, идући другачијим, често дужим путевима, док су његови рукописи лежали низ година загубљени, заборављени, несхваћени или намерно запостављени.

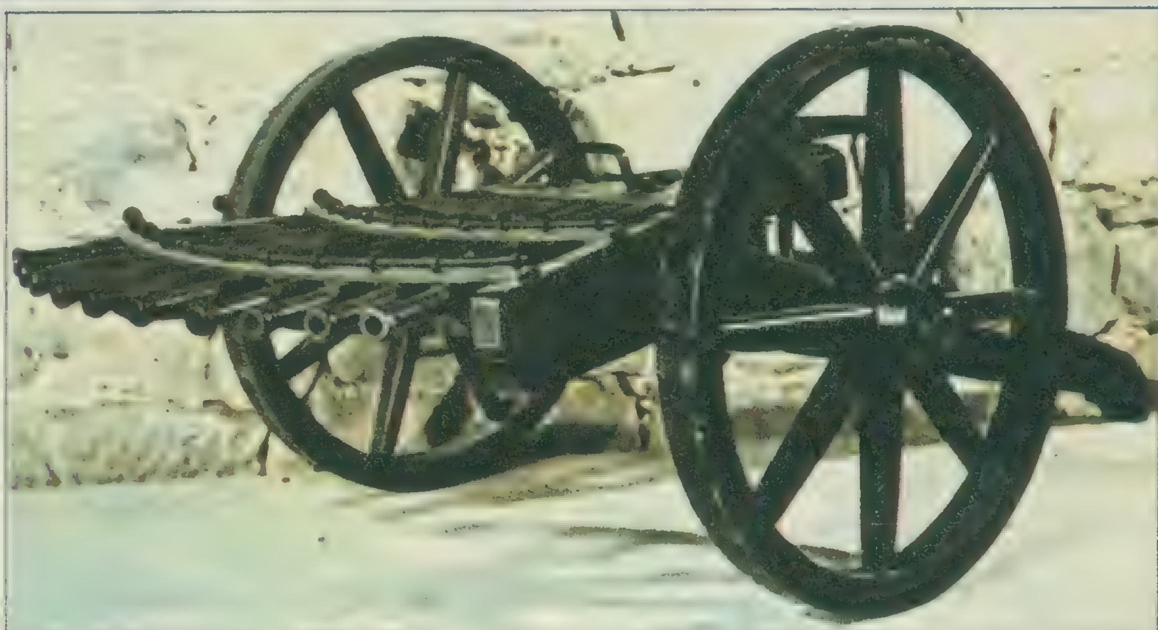
Д. Гршић

Орнитоптер — претеча хеликоптера

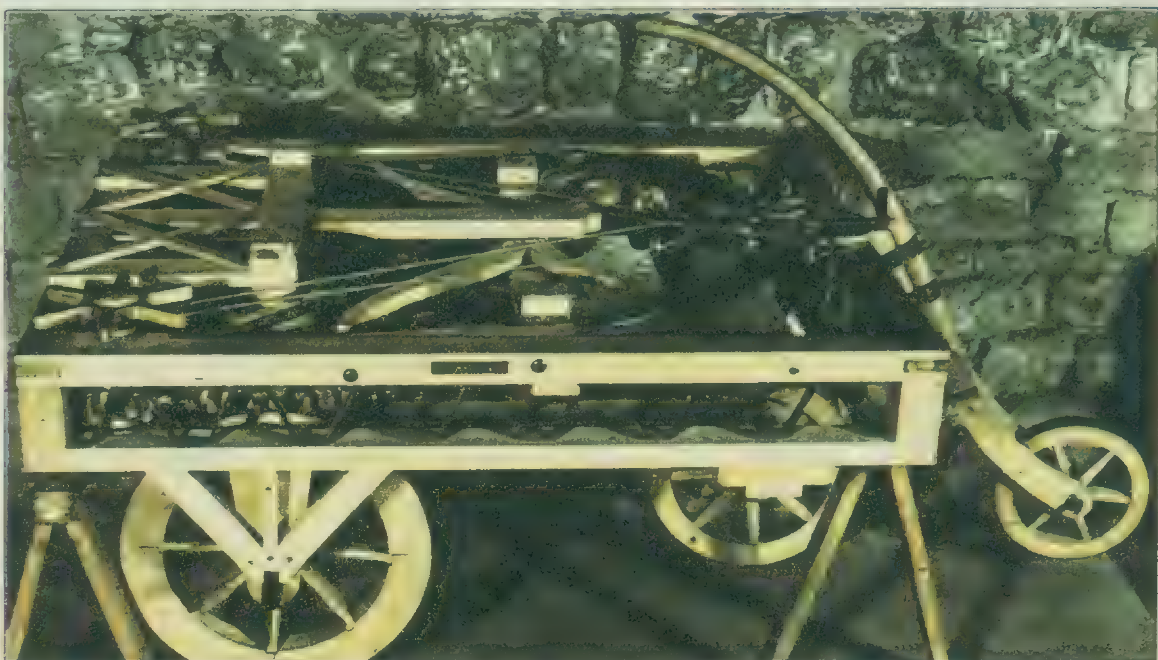
Апарат за летење

Брзометни топ

Мост за освајање тврђава

Кола која покреће опруга

ДРЕМЉИВИ КРИЈУМЧАР

ЗАВАЉЕН НА СЕДИШТУ НОВОГ ЛУКСУЗНОГ АУТОМОБИЛА, МЛАДИ ИРАНАЦ ПОНАШАО СЕ ПРИРОДНО И НИЧИМ НИЈЕ ИЗАЗИВАО СУМЊУ. ПА ИПАК, ЦАРИНИКУ АЛЕКСАНДРУ ПЕТРОВУ УЧИНИЛО СЕ ДА НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ.

Средином марта ове године колона од пет аутомобила марке BMW полако се приближавала царинској испостави царинарнице у Димитровграду на граничном прелазу Градина. Иако није било више од осамнаест часова, вече се већ спустило. Било је прохладно.

Кола су долазила из Италије и сада је требало да пређу у Бугарску. Сва су била нова и носила привремене, елипсасте, такозване „цол" регистарске таблице. Када су прва из колоне стала пред царинску испоставу, из кола је изашао четрдесет четворогодишњи цариник Александар Петров. У зграду је обично улазио да предахне, али су ти тренуци били реткост. Југословенско-бугарски гранични прелаз Градина, на путу Ниш — Софија, представља мост између Европе и Азије преко којег свакодневно тутње тешки камиони, хладњаче, путничка возила... Само у прошлој години ту је прешло нашу границу око пет милиона путника и милион и четири стотине хиљада аутомобила у оба правца. Једног дана усред лета ред се отегао чак до Пирота, удаљеног од Димитровграда више од тридесет километара.

ТРОЈИЦА СУ ПРОШЛА

Александар Петров, омален, миран и трпељив човек, не слови ни за бољег ни за горег радника од својих колега, али се сви они одреда слажу, а његови претпостављени истучу да има изванредно „чуло" да осети кријумчара. Осим што је носилац Медаље рада и добитник „Септембарске награде" Димитровграда, не прође година а да га мимоиђе новчано признање. Од 1963, од када ради у овој царинарници, Петров је ухватио велики број кријумчара, нарочито специјалиста за злогласни хашиш.

— **Добро вече!** — обратио се на турском црнпурастом возачу првих кола, а затим бацио поглед дуж још четири истоветна возила поређана једна иза других. Није му промакло да су сва потпуно нова, тек купљена и да у сваком аутомобилу седи по једно лице: возач.

Одговор и објашњење да је у питању група Иранаца која се враћа у домовину из СР Немачке преко Италије, добио је на немачком.

Цариник је прегледао првог, затим другог, па трећег путника. Контролу је обавио рутински, убеђен да су сви „чисти". Дао им је знак руком да могу да наставе. Љубазно су га поздравили и дали гас. За неколико тренутака напустили су територију Југославије и нашли се пред бугарским цариницима.

На ред је дошао четврти блистави BMW. За његовим воланом седео је двадесет седмогодишњи Камран Абас Емрани, по занимању превозник из Техерана. Сцена се поновила: опет „Добро вече!" и опет „Шта имате да пријавите?".

Александар Петров

ИЗИЂИТЕ ИЗ КОЛА!

Иранац је одмахнуо главом и на искавареном немачком кратко рекао кроз отворен прозор:

— **Ништа!**

Понашао се сасвим природно, неусиљено... Оку искусног цариника то није измакло. Помислио је да је све у реду. Хтео је да га пропусти, али је у истом часу прорадило његово „чуло". Нешто необјашњиво говорило му је да са Иранцем нису чиста посла. Он нешто крије, пролетело му је кроз главу. Поновио је питање путнику да ли има нешто да пријави. Ништа. Прегледао му је пасош и ставио га у свој џеп, а онда га замолио да изиђе из кола. Иранац је послушао без речи.

— **Немогуће да тако добро глуми, ако глуми!** — отело се Петрову.

Почео је да лупка по каросерији аутомобила дршком шрафцигера. Знао је где тачно треба ударити, односно где се може уградити двоструки зид и на тај начин начинити тајни магацин.

Најзад је притиснуо шаком наслон задњег седишта где обично скривају робу дилетанти. Тргао се. Опипао је нешто тврдо. Правећи се да није нашао ништа, замолио је Иранца да склони кола у страну.

БОГАТСТВО У СЕДИШТУ

Док је Камран Емрани безбрижно стајао поред аутомобила, цариник се дао на посао. Није му дуго требало да из наслона извади први смотуљак од пластичне кесе. Личио је на тубу и био обавијен селотејп-траком. Пажљиво је отворио један крај необичног пакетића. Пред очима су му се указали прстенови од белог злата, много прстенова. Изашао је из кола и показао их Иранцу. Када их је угледао, превозник је зинуо од чуђења.

— Мој, боже! — узвикнуо је пренеражено и ухватио се обема рукама за главу.

Дивећи се његовој врхунској глуми, цариник се вратио тајном бункеру и осталим смотуљцима. Извлачио их је један по један. Међутим, сада је био ред на њега да се запрепасти: у смотуљцима се налазио накит искључиво од злата и белог злата у тежини од преко 20 килограма!

Вага је показала 28,5 килограма злата, а попис утврдио да је Карман Абас Емрани кријумчарио 1470 женских прстенова, 906 пари минђуша, 6,5 килограма алкица за ланчиће, 191 мушки прстен, 213 наруквица, 114 огрлица и 434 ланчића. Укупна вредност, према процени царинарнице — 170 милиона старих динара, а према важећој тржишној вредности у земљи — 285 милиона старих динара!

Сви цариници у испостави питали су се да ли је злато право, или су посреди позлаћени предмети. Тешко су могли да поверују да се човек одлучи на кријумчарење толиког богатства у једном преласку преко неколико државних граница. Сумње је одагнао месни лекар стоматолог Ђорђе Соколов коме су однети узорци на анализу.

— **Чисто злато, осамнаест карата!** — био је одређен Соколов.

Лекарев налаз потврдила је и званична анализа у Нишу.

Иранац је тврдио да је злато кришом ставио иза седишта колега из колоне, један од возача који је ишао испред њега и да он о свему нема појма. Једно време је очајавао, а онда је дигао руке. Док је вршен попис накита у згради испоставе, препустио се дремежу, чак је у једном тренутку слатко заспао!

Дозвољено му је да наредних дана телефоном позове „подметача" који је већ стигао у Иран. Он му је убрзо послао новац да плати казну у износу од 5 милиона старих динара! Поред тога, морао је да се одрекне злата и лепог „бемвејца" вредног више од 25 милиона старих динара. И једно и друго је заплењено.

Само недељу дана касније Александар Петров је ухватио још једног кријумчара. Овог пута неког Турчина. Он је покушао да пренесе ни мање ни више већ 515 ручних електронских часовника!

Што се тиче „златног" Иранца, Петрову ни данас није јасно да ли му је накит одиста подметнут или се претварао да о свему ништа не зна. Ако је глумио, онда је то одиста уметнички радио.

М. Тодоровић

ОДАНА АЛКИОНА

Краљ Кејкс је био племенит и храбар, страствен поморац. Са својом женом, краљицом Алкионом, живео је срећно много година. Како је била кћер бога ветра Еола, Алкиона је добро познавала ћуди мора. Полазећи на далек пут да се саветује са једним мудрацем, краљ Кејкс није слушао опомене своје краљице. И већ прве ноћи море је преврнуло његов брод, који је одмах потонуо, а Кејкс се удавио.

Краљица Алкиона се свакодневно молила за срећан повратак свога мужа. Чувши њене упорне молитве, богиња Хера нареди Хипносу, богу сна, да краљици саопшти тужну вест. Хипнос се појави испред Алкионе у обличју њеног покојног мужа.

Алкиона се одмах пробуди, тешко погођена трагичном вешћу. Пође према обали, а огроман талас јој баци Кејксово тело пред ноге, тачно како је видела у сну. Дуго је плакала поред тела свог мужа.

Не могавши више да издржи бол за њим, Алкиона оде до највише стене и баци се у море. Али се није утопила. Богове је дирнула њена дубока оданост мужу, те одлучише да је претворе у галеба. Исто су учинили са њеним мужем, краљем Кејксом. Морнари тврде да је море мирно седам дана сваке године и тада се Кејкс и Алкиона могу видети заједно како мирно плове. И у том обличју они су се нежно волели.

* * *

Овај мит је више пута обрађиван, а Овидије је, у једанаестој књизи својих Метаморфоза, причајући о Кејксовим путовањима, дао један од најлепших описа олујног мора у светској књижевности.

Према другој легенди о Кејксу и Алкиони, они су били тако охоли да су једно друго звали Зевс односно Хера, па су их богови из тог разлога претворили у птице.

ПОБЕДИО ЈЕ НЕПОЗНАТИ

Већ после првог круга свима на стадиону било је јасно да ће победник бити познати Жан Буен, или непознати Ханес Колемаинен, али нико од гледалаца није слутио каквој ће драми присуствовати.

Многи историчари спорта сматрају да је најузбудљивија и најлепша трка свих времена била борба између Француза Жана Буена и Финца Ханеса Колемаинена на Олимпијади у Стокхолму 1912. године.

После елиминационих трка на 5 000 м на првим страницама свих француских листова осванули су крупни наслови:

— **Жан Буен у предтакмичењу оборио светски рекорд!**

Француска је била у делиријуму радости и поноса. Нико није сумњао да неко у финалној трци може победити Жана Буена.

— **Атлетска стаза још није видела таквог тркача!** — писало је у новинама. — **Кад Буен трчи он личи на добро подмазани строј. Трчи елегантно и без напора. Светски рекорд је оборио трчећи с осмехом на лицу. Прво место у трци на 5 000 м припада Француској. Жан Буен је ван конкуренције. Права борба водиће се тек за друго место!**

Весели Марсељац Жан Буен, један од најбољих тркача свог доба, потпуно се слагао с мишљењима француских оптимиста. Као увек, и у олимпијском селу је збијао шале, делио комплименте дамама, певао с друговима уз гитару и безбрижно очекивао финалну трку.

ДУГО ПРИПРЕМАНА ТАКТИКА

Само један високи, мршави, плавокоси и ћутљиви Финац по имену Ханес Колемаинен није се слагао с мишљењем осталих.

Колемаинена није ни најмање забрињавало што га нико није сматрао фаворитом. Он је пажљиво посматрао трку у којој је Француз оборио светски рекорд. Буен је трчао уједначеним темпом, врло брзо, свих пет километара. Али та трка није имала финиш.

Ћутљиви Финац коме је трчање било страст, створио је план за велики двобој. Био је сигуран да може издржати најоштрији темпо. Месецима и месецима је тренирао сам у шумама Финске. Трчао је и по двадесет километара сваког дана. Одувек је веровао да победу у свакој правој, доброј трци одлучује финиш, па је сваки тренинг завршавао брзим спринтом дугим стотинак метара.

Ханес Колемаинен је знао да може победити Буена само ако му ниједног тренутка не допусти да одмакне, ако се „прилепи“ уз њега и свом снагом га нападне сто метара пред циљем.

Колемаинен се уздао у још нешто. У своју хладнокрвност и гвоздене нерве. Био је убеђен да ће темпераментни и самоуверени Француз тешко моћи да поднесе такмаца који се буде привезао уз њега.

— **У сваком случају, бориђу се свом снагом, до последњег сантиметра стазе!** — зарекао се уочи финалне трке. — **Могу да га победим!**

На старту су Буен и Колемаинен били један поред другога. Кад је стартеров пиштољ опалио обојица су потрчала запањујућом брзином. Већ после пет стотина метара измакли су осталим такмичарима.

Као што је Колемаинен предвиђао, Буен је већ на првом километру покушао да га се отресе. Појачао је темпо. Финац се строго држао свог плана: пратио га је у стопу.

УЗНЕМИРЕНИ РЕКОРДЕР

Читав стадион је уз гласне повике пратио велику трку. Тренери су сваки час бацали погледе на штоперице. Свима је било јасно: један од њих двојице биће победник.

Кад су превалили два километра безбрижном Французу је већ било јасно да се налази пред тешким искушењем. Равномерни Колемаиненов дах га је узнемиравао. Знао је да га прати снажни, физички спремни атлета који ће издржати темпо.

Жан Буен је одлучио да промени тактику, да трчи како није научио, не слутећи да чини грешку коју Финац очекује. Успорио је и понудио Колемаинену вођство.

— **Нека тај дугоња види како је то незгодно кад се за леђима осећа лако дисање упорног пратиоца!** — помислио је.

— **Мир, Ханесе!** — саветовао је Финац сам себи. — **Немој да те превари! Знаш шта си одлучио!**

Ханес Колемаинен није прихватио понуду. Успорио је и он и наставио да трчи корак са Жаном Буеном.

Више од четири километра трчали су тако: мали, црнопути Француз на челу, а дугачки, плави Финац корак за њим.

Замах заставицом и одјек звона означили су почетак последњег круга.

Жан Буен је нагло појачао ритам. Стадион се проломио. У изненадном нападу Француз је одмакао неколико метара. Посматрачима се чинило да је трка одлучена.

— **Буен! ... Буен!** — скандирао је стадион.

Колемаинен је само секунд-два био изненађен. Онда су се и његове дуге, витке ноге енргичније покренуле. Стигао је Француза и — престигао га.

То је био почетак велике драме.

Нападали су огорчено један другога. Буен је опет прешао Финца, а затим је поново на чело избио Колемаинен.

То се у последњем кругу поновило осамнаест пута. Такву трку дотад још нико није видео. Тридесет хиљада посматрача је из петних жила бодрило тркаче.

Била је то убитачна борба без милости. Ритам трке се убрзавао и успоравао, наизменично. Ни Колемаинен ни Буен нису више мислили на тактизирање. Обојица су знала само једно: мора се трчати свом снагом, без обзира на болове у грудима и опасно грчење тетива, без обзира на црвене искре пред очима, до линије која означава циљ!

РАТ НИЈЕ ОЛИМПИЈАДА

Тридесет метара пред циљем Марсељац је кренуо на све или ништа. Колемаинену се учинило да му је одједном волшебно умакао у невероватно дугачком скоку.

Финац је испалио последњи рафал резервне енергије. Сантиметар по сантиметар пристизао је противника. На петнаест метара пред циљем били су раме уз раме. Онда је Буен опет одмакао за пола корака. Чинило се да је Финац сломљен, али је дугајлија у том судбоносном тренутку показао изванредну енергију и још се једном поравнао с противником.

На два метра пред циљем Финац је просто експлодирао и за десетак сантиметара пре Француза прекинуо врпцу на циљу.

Ханес Колемаинен није у тој драматичној трци оборио Буенов рекорд из предтакмичења: 14:36,6. Огорчена борба у ритму који се сваки час мењао, није то дозволила.

Док је стадион бурно поздрављао двојицу изванредних бораца, Жану Буену је пришао оснивач модерних олимпијских игара барон

МИНИ-КВИЗ

1. Шта је насцентно стање?
2. Оtан је . . .
3. Да ли је преријско куче домаћа животиња?
4. Шта је синологија?
5. Хеба је . . .

ОДГОВОРИ:

1. То је стање хемијске активности које се јавља при издвајању гасова (чији се молекули нормално састоје из два или више атома) из њихових једињења. Кисеоник који тако настаје веома је запаљив. 2. Јужни ветар који дува у земљама око Средоземног мора. 3. Није! То је животиња из реда глодара чији глас личи на лавеж паса. Живи по северноамеричким преријама, а под земљом прави ходнике, често дугачке и два километра. 4. Наука која се бави проучавањем кинеског језика, књижевности, уметности, историје... 5. По хеленској митологији богиња младости, кћерка Хере и Зевса. По миту, када је Херкул (Херакле) уздигнут међу богове, Хеба је постала његова жена.

Пјер де Кубертен и, стежући му руку, рекао:

— Ова трка је увеличавала Олимпијаду! Ваш пораз вреди колико и Колемаиненова победа!

— Победићу Колемаинена на следећој Олимпијади 1916! — одвратио је Марсељац.

Жан Буен није испунио обећање. Уместо на олимпијаду 1916. отишао је у рат 1914. године.

— Ви, младићу, нисте за војску! — рекао је лекар Буену кад се пријавио као добровољац. — **Имате проширење срца!**

— Господине, ја хоћу у рат, јер ми је то дужност! — побунио се Буен. — **А што се тиче мог срца, знајте да сам светски рекордер на 5 000 м и у трци на један час!**

— Рат није олимпијада, момче! — одбрусио је војни лекар. — **Одступи!**

Буен није пристао на капитулацију пред војском, као што се није предавао ни на атлетској стази. Уз помоћ веза успео је да, августа 1914, постане борац 163. пешадијског пука.

Ратовао је непуна два месеца.

Двадесет деветог септембра је у Вогезима његова чета кренула на јуриш.

„Наредник Жан Буен, славни лакоатлетичар, пружао је од 2. августа најлепше примере војних врлина. Пао је погођен метком у чело водећи своју чету у јуриш на једно непријатељско утврђење 29. септембра 1914." — пише у дневном извештају 163. пешадијског пука.

Финац Ханес Колемаинен је после свог тријумфа у маратону, на првој послератној Олимпијади у Паризу 1920, рекао:

— Велика туга мути ми радост победе. Туга за мојим највећим противником и добрим пријатељем Жаном Буеном. Моја најдража спортска успомена је његов дрес који ми је поклонио после оне чувене трке кад сам га победио у Стокхолму!

А. Р.

ВЕЛИКЕ ПРЕВАРЕ

Зелена замена за бензин

Амерички индустријалац, магнат аутомобилске индустрије Хенри Форд преварен је само једном — али то до краја живота није могао да заборави.

Човек који ће у историју ући као пионир аутомобилске производње хтео је, ваљда, да се окити и једним сензационалним открићем. Заслепљен амбицијом, није успео да одоли искушењу и — насео је. Истини за вољу, то му се не може пребацити. И најсумњичавији новинари Њујорка поверовали су Луису Енрихту.

Тајанствена течност

На јавној демонстрацији, која је одржана у дворишту његове скромне куће априла 1916. године, седамдесетогодишњи Енрихт овако је најавио свој изум:

— Успео сам да урадим оно о чему хемичари већ годинама сањају: могу да претворим воду у бензин додавањем једног састојка!

Затим је увукао дугачак штап у резервоар својих кола и извукао га сасвим сувог. Куцнуо је неколико пута по њему — одзвањао је шупље. Иако је било очигледно да је резервоар празан, неколико новинара пажљиво су прегледали све — нису нашли ни дупло дно, ни лажне стране.

Енрихт је онда узео порцелански бокал и напунио га водом из баштенског црева. Да ни ту не би било сумње, један од присутних отпио је гутљај:

— Чиста вода и ништа више — морао је да каже.

Док је његов син држао бокал тако да би га сви могли видети, Енрихт је у њега сипао неку зелену течност, смиреним покретима је промешао, а затим је чудну мешавину сипао у резервоар кола.

Енрихт јуниор је окренуо кључ и истога тренутка — мотор је забрујао.

Седамдесетогодишњи »проналазач« узбудио је јавност — поверовао му је чак и Хенри Форд...

Замена за бензин! Вест је узбудила јавност. Цена бензина у то доба почела је вртоглаво да се пење, Енглеска је била у рату са Немачком, залихе злата вредног горива су полако пресушивале...

Поклон милионера

Али, нису баш сви били спремни да поверују у чудо. Један од тих који су озбиљно сумњали био је и др Томас Б. Фриз, асистент хемије на Колумбијском универзитету:

— Нема те хемијске супстанце која би воду могла да претвори у бензин.

У стилу правог проналазача Енрихт је одговорио:

— Тако нешто може се чути кад год се дође до неког стварно великог открића.

Педесет двогодишњи мулти-милионер Форд одлучио је да у изјави угледног доктора Фриза види само књишки отпор према новом. Позвао је проналазача у детроитски штаб свог аутомобилског царства. Енрихт је, са жаљењем и уз објашњење да се боји да своју тајну формулу шетка по земљи — одбио позив.

Већ сутрадан магнат из јављује да је спреман да откупи проналазак. Чини то уз малу ограду — уколико Енрихтова течност прође тестове стручњака. А да би доказао да се не шали, поклања Енрихту нов новцат модел својих кола и хиљаду долара — да их троши на шта хоће (сума која претворена у нове динаре износи 18 хиљада била је тада више него позамашна).

Прошлост — не баш ружичаста

Подаци до којих су Фордови сарадници убрзо дошли запрепастили су индустријалца. Чепркање по прошлости проналазача Енрихта није баш подстицало на поверење. У неком досијеу стајало је чак дословце ово:... „вређа пуна подвала".

Милионер је побеснео. Одмах је варалицу тужио суду тражећи да му овај врати кола, али је убрзо, схвативши да је читава ствар већ довољно смешна, одлучио да тужбу повуче и да пусти да се ствар са што мање буке слегне.

Осам месеци касније, судски налог дао је право групи полицајаца да претраже Енрихтов сеф у банци. Ништа није нађено. Самозвани проналазач се није збунио — рекао је да је своју тајну формулу спалио.

Био је то крај велике „бензинске преваре", али не и крај Енрихтове „предузимљивости". Четири године доцније, 1920, затражио је право да патентира поступак добијања бензина из — угља.

Овога пута срећа га је издала. Чекове које му је неколико лаковерних пословних људи дало на име остваривања пројекта користио је у личне сврхе.

Пресуда „тешке крађе" одвела га је у злогласни Синг-Синг. Када је изашао из затвора било му је већ седамдесет и осам година. Умро је у беди те исте године, а да никоме није открио своју тајну претварања воде у бензин.

М. И.

ЕКСПЛОЗИВНИ ГРИП

Брзина струјања ваздуха, засићеног вирусима грипа, при кијању премашује 150 километара на час! При том, њихов домет достиже и до четири метра и да се сваким кијањем избацује у околину и до 85 милиона микроба.

Симптоме грипа је описао „отац медицине", Хипократ, још 412. године пре нове ере. Последњих 250 година по нашем глобусу је прохујало 10 великих и 20 мањих епидемија. Највећа од њих била је она после другог светског рата.

БИМ И БУМ

ЗГРАБИ ГА, ХЕКТОРЕ! ХА! ХА! ХА!

ОВО ЈЕ ПСЕЋИ МАГНЕТ! УПЕРИТЕ ЛИ ГА НА НЕКОГ ПСА, ПРИЋИ ЋЕ ВАМ И ДА ГА НЕ ЗОВЕТЕ!
БАШ ДА ВИДИМ!

СТВАРНО! НЕВЕРОВАТНО!
ШТА САМ ЈА РЕК'О? ЕВО ИНСПЕКТОРА ...
ТАЈ БАМ!

ИНСПЕКТОРЕ! ОВО ЈЕ ПСЕЋИ МАГНЕТ! ПРИВУЋИ ЋЕ СВАКОГ ПСА ...
ГЛУПОСТИ! ДА СЕ КЛАДИМО ДА НЕЋЕ!

ПА? ЈА ЧЕКАМ!
СТРПЉЕЊА! МАГНЕТУ ТРЕБА ВРЕМЕНА... ДА СЕ ЗАГРЕЈЕ!

НЕКО ВАМ ЈЕ ПРОД'О РОГ ЗА СВЕЋУ! ПАРЕ НА СУНЦЕ!
ПОЛАКО! МАГНЕТИЗАМ ЈЕ МАЛО СПОР...
?!

ТАКО! ИДИТЕ ПРАВО МОМ БРАТУ И КАЖИТЕ АВРАК! АВРАК! ОН ЋЕ РАЗУМЕТИ!
MIKE SENICH
4-2

?!? ФОКЕ ПРИВЛАЧИ! АЛ' ФОКЕ НИСУ ПСИ! ДОБИО САМ ОПКЛАДУ!
ШТО СИ СЕ КРИО АКО НИСИ КРИВ?
ОХ!
АВРК! АВРК!
?!

ИСТРЕСИ КАСИЦУ ДО ПОСЛЕДЊЕ ПАРЕ! ЗАР ЈА ДА ЗБОГ ТЕБЕ ПЛАЋАМ ИЗГУБЉЕНУ ОПКЛАДУ?!

МАНДРАК: Шекспиров глумац

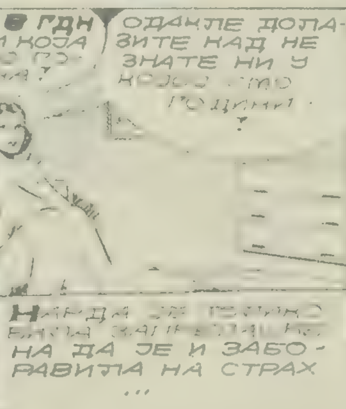

МАНДРАК: Шекспиров тумач

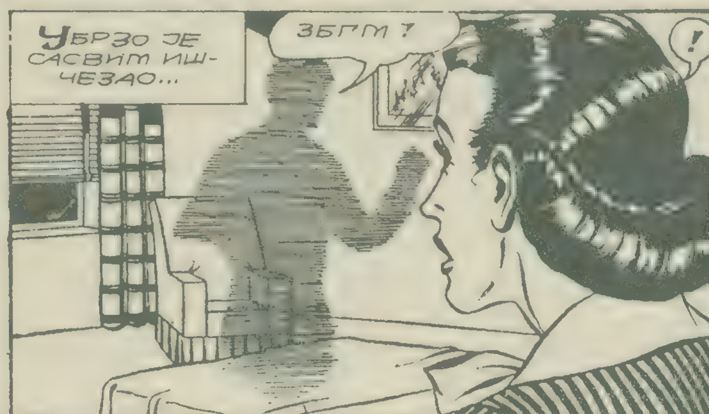

МАНДРАК: Шекспиров глумац

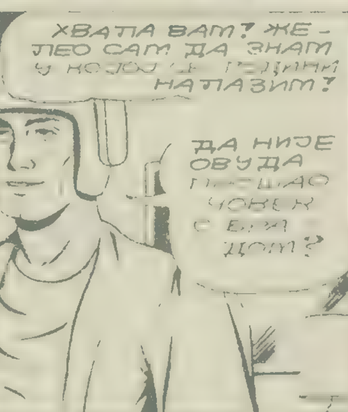

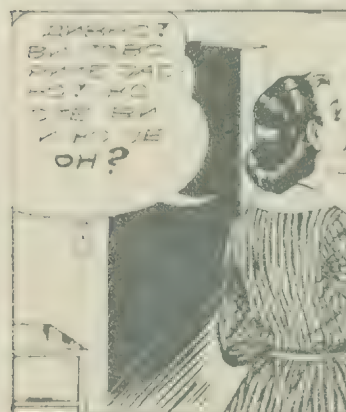

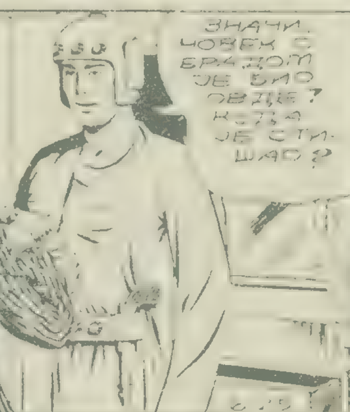

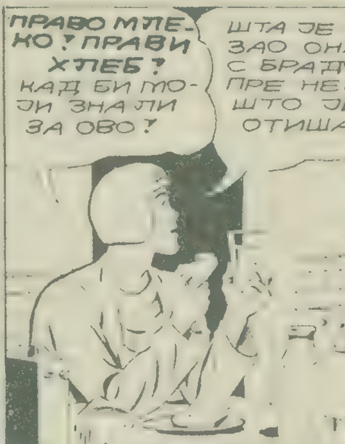

МАНДРАК: Шекспиров тумач

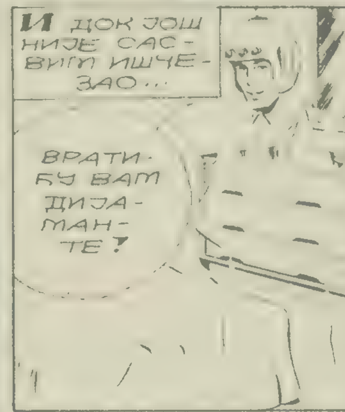

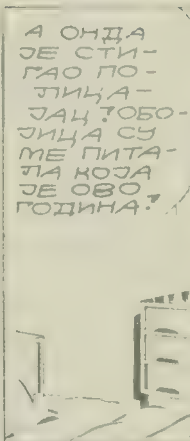

МАНДРАК: Шекспиров глумац

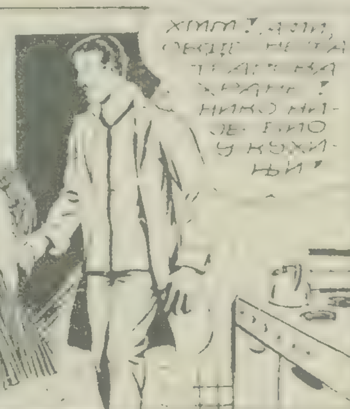

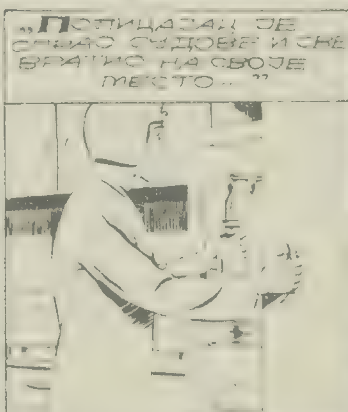

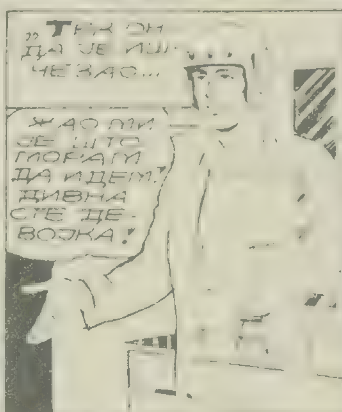

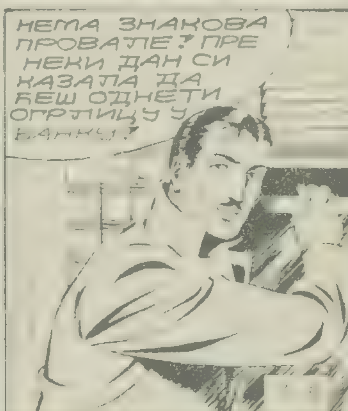

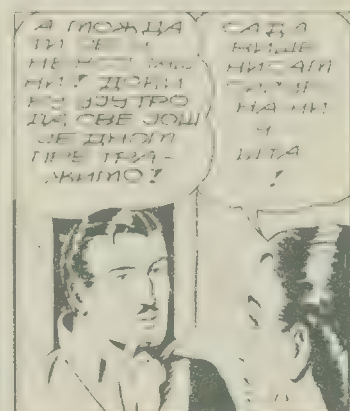

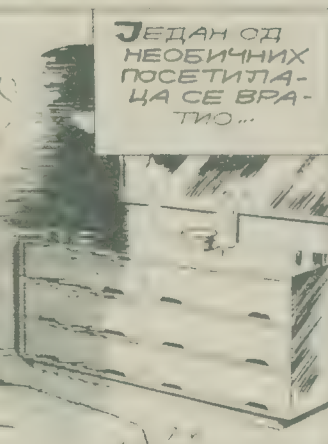

МАНДРАК: Шекспиров глумац

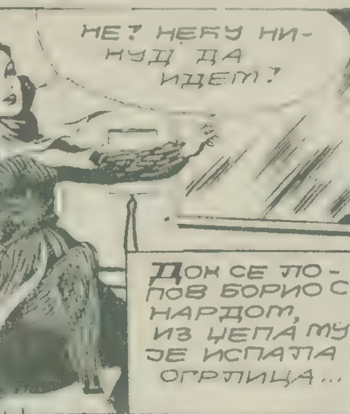

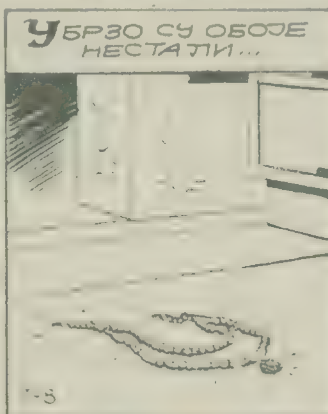

МАНДРАК: Шекспиров глумац

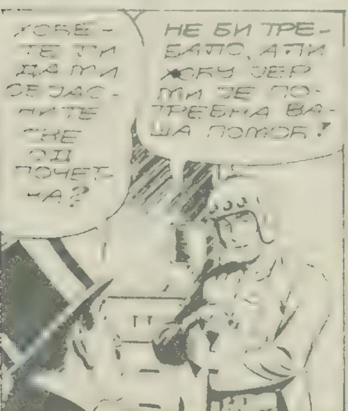

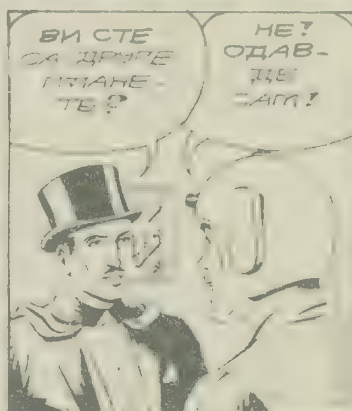

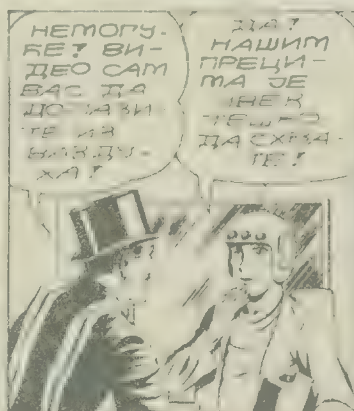

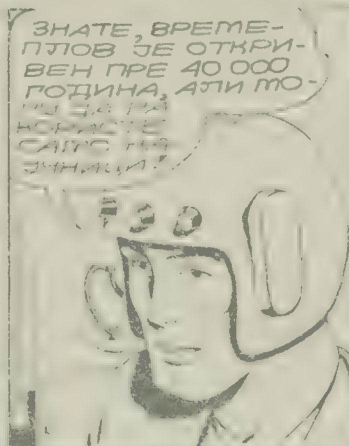

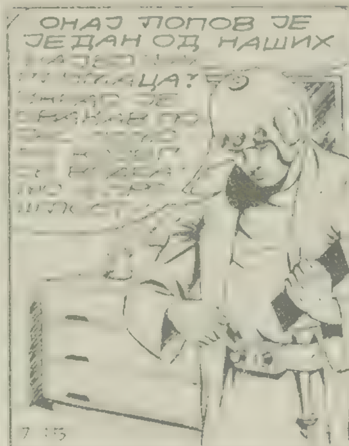

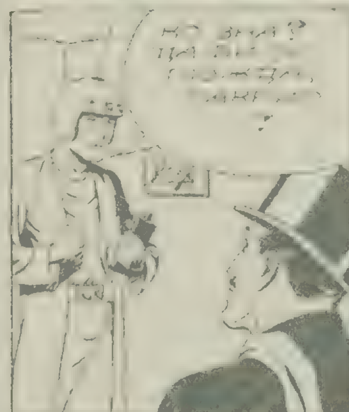
МАНДРАК: Шекспиров глумац

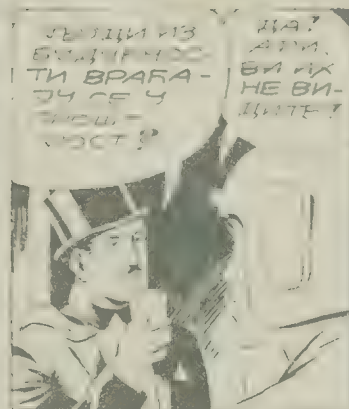

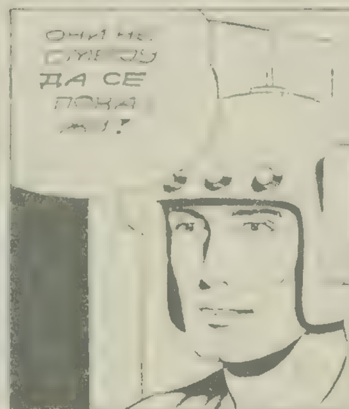

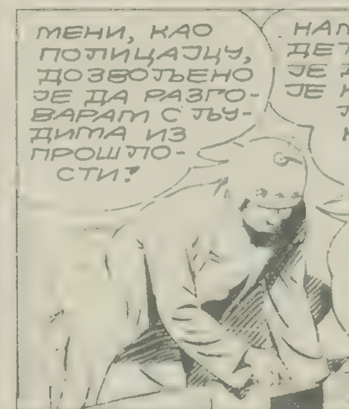

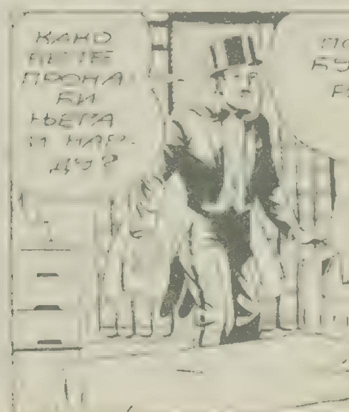

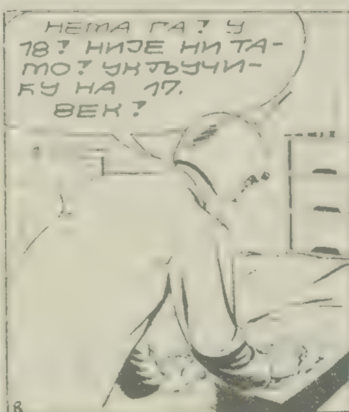

МАНДРАК: Шекспиров глумац

МММ?

КАКАВ ЈЕ ЖИВОТ НА ЗЕМЉИ

ПОРЕЗИ СУ ОГРОМНИ, ВОДИМО ХЛАДАН РАТ ВЕК ВЕКОВИМА...

ДА? ИМАМО КОЛОНИЈА НА МАРСУ, ВЕНЕРИ.

ДА? ЈЕДАН ОД НАЈБОЉИХ?

ТЕЛЕПАТСКА ТЕЛЕВИЗИЈА!

„Глумци седе и у мислима понављају своју улогу..."

„Представа се директно ствара у главама гледалаца..."

ИМАТЕ ЛИ ПОЈМА КУДА ЈЕ ЛОПОВ ОДНЕО НАКИТ?

ДА У РИМ...

БИИИП... БИИИП... БИИИП...

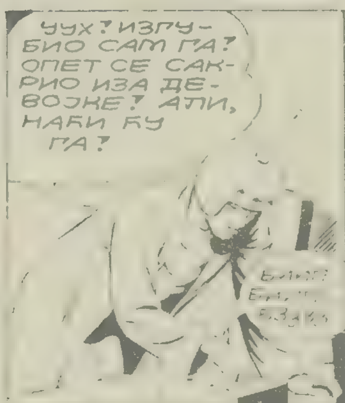

МАНДРАК: Шекспиров тумач

ЛОПОВ СЕ ВИШЕ НЕ КРИ-
ЈЕ ИЗА ДЕ-

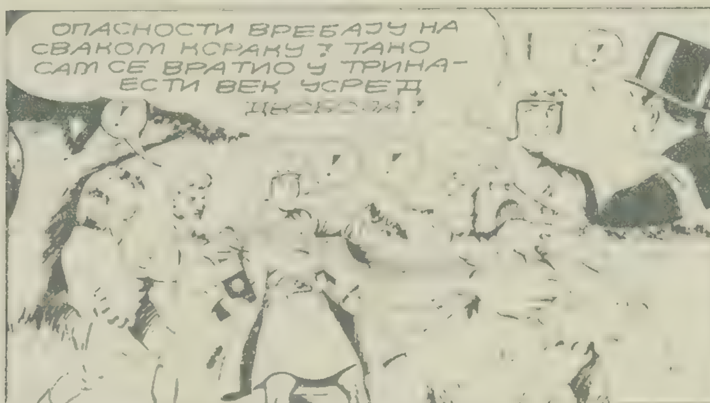

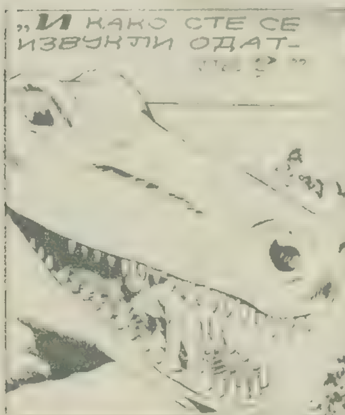

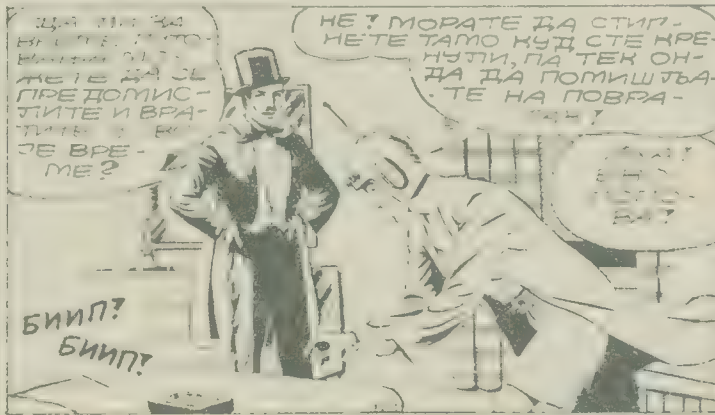

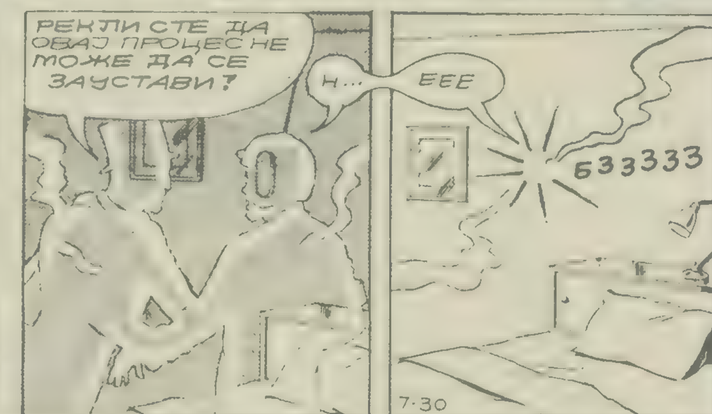
МАНДРАК: Шекспиров глумац

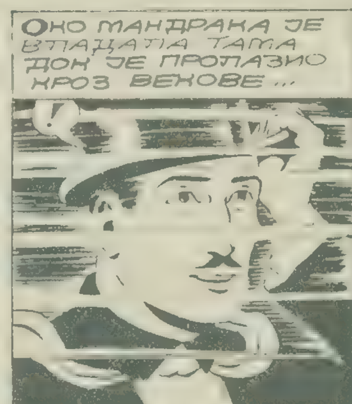

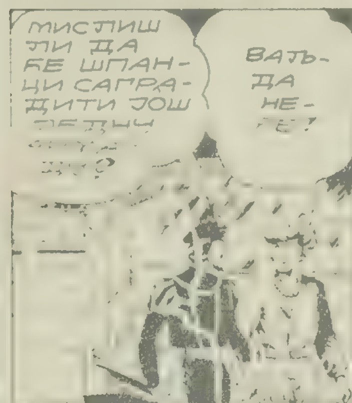

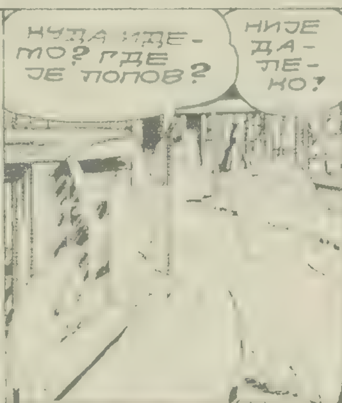

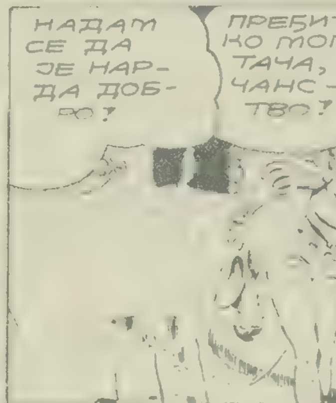
МАНДРАК: Шекспиров глумац

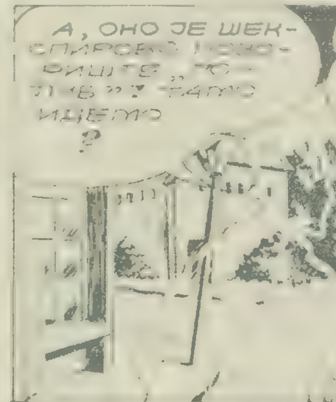

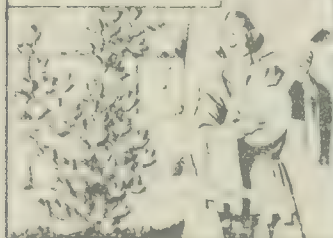

МАНДРАК: Шекспиров глумац

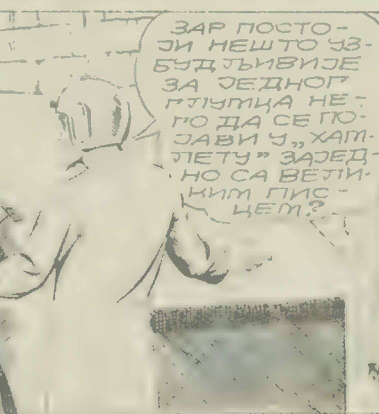

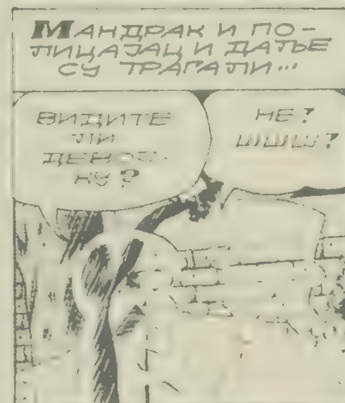
МАНДРАК: Шекспиров глумац

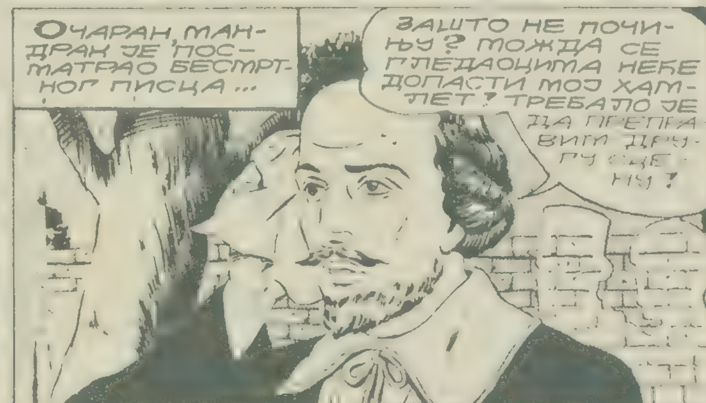

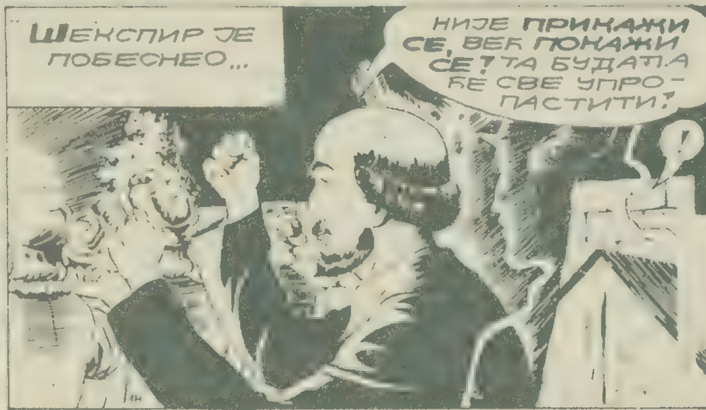

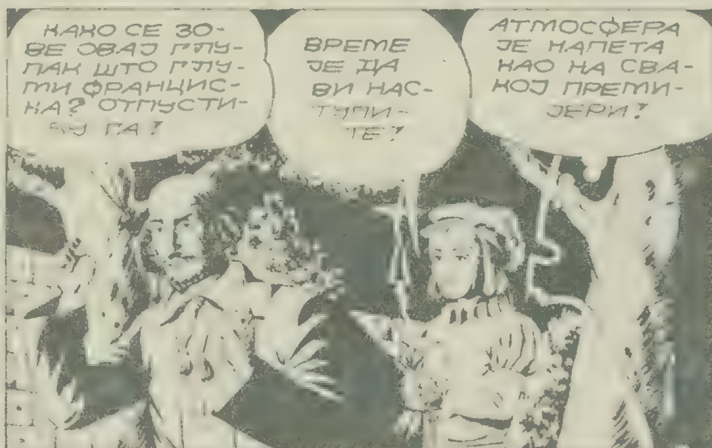

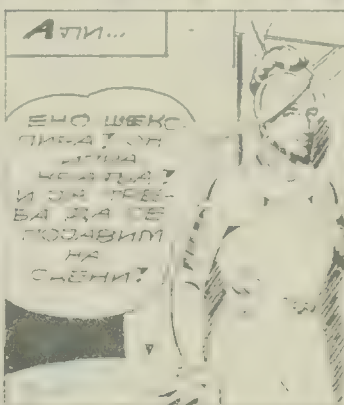
МАНДРАК: Шекспиров глумац

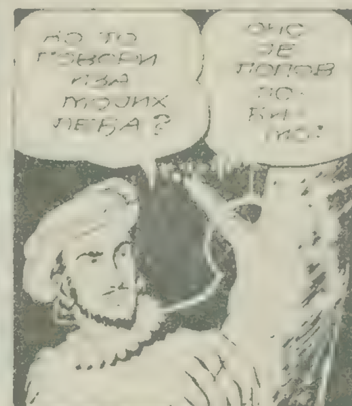

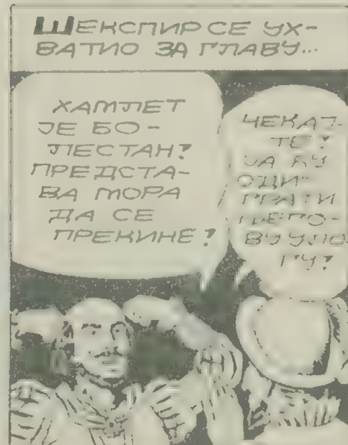

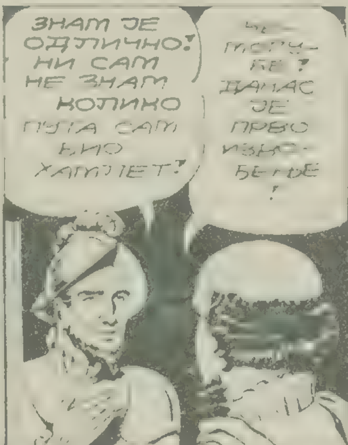

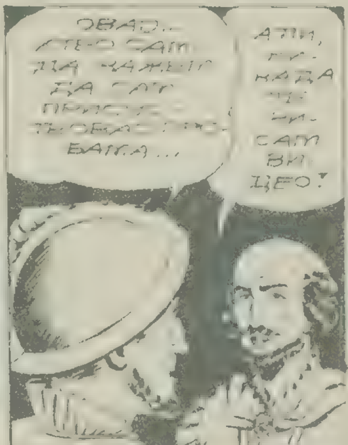

МАНДРАК: Шекспиров глумац

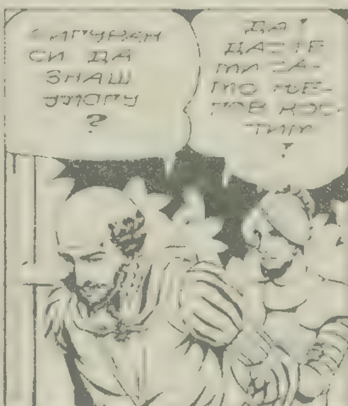

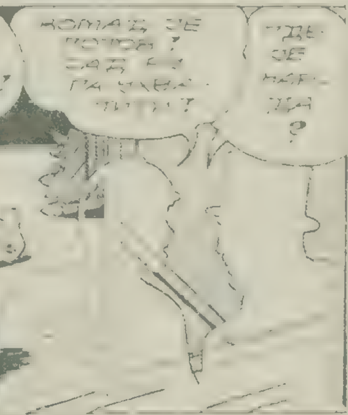

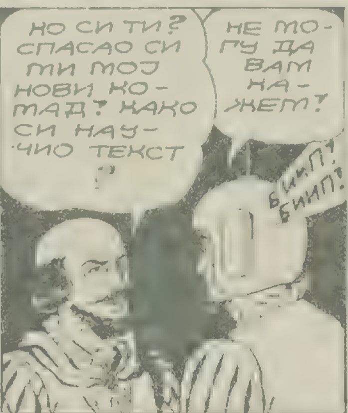

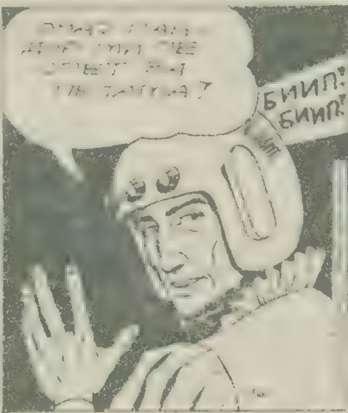

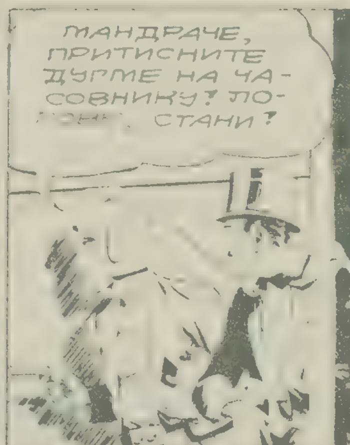

МАНДРАК: Шекспиров глумац

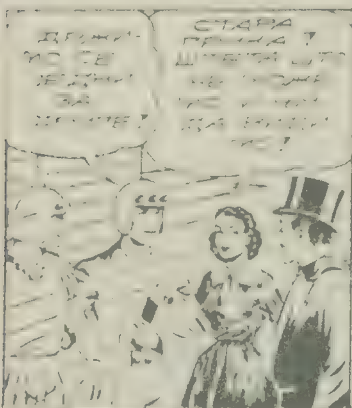

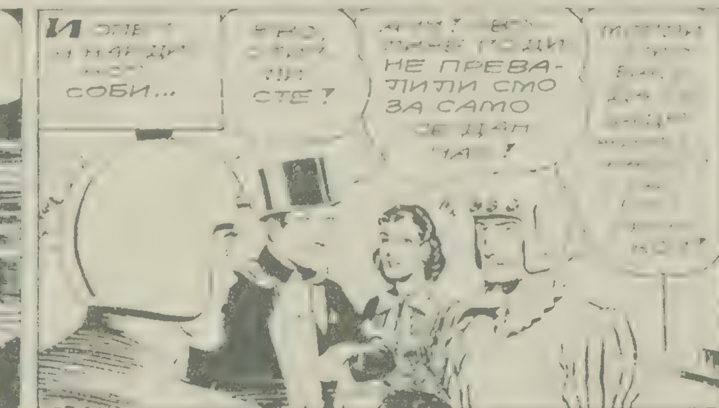

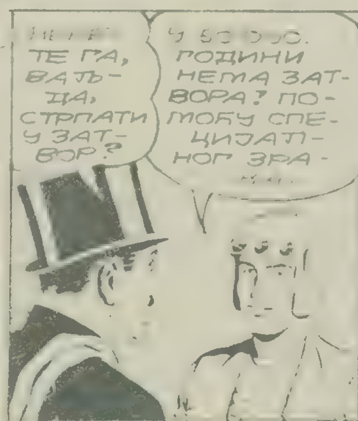

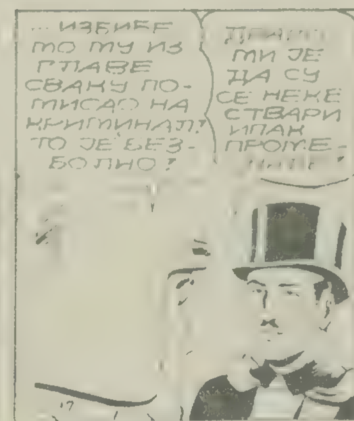

МАНДРАК: Шекспиров глумац

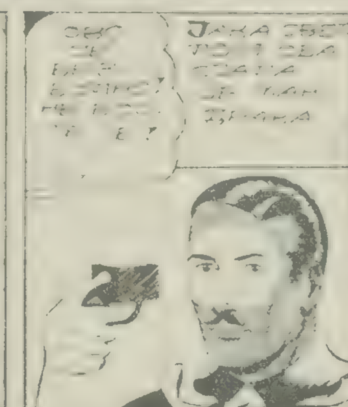

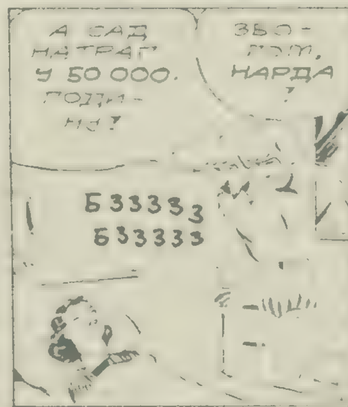

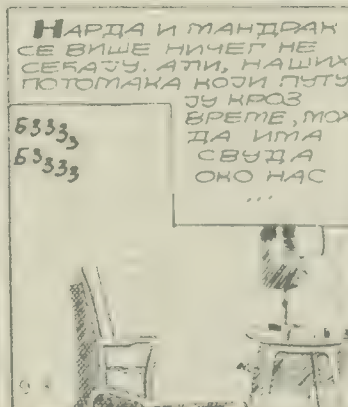

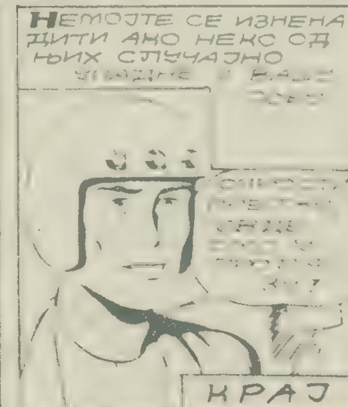

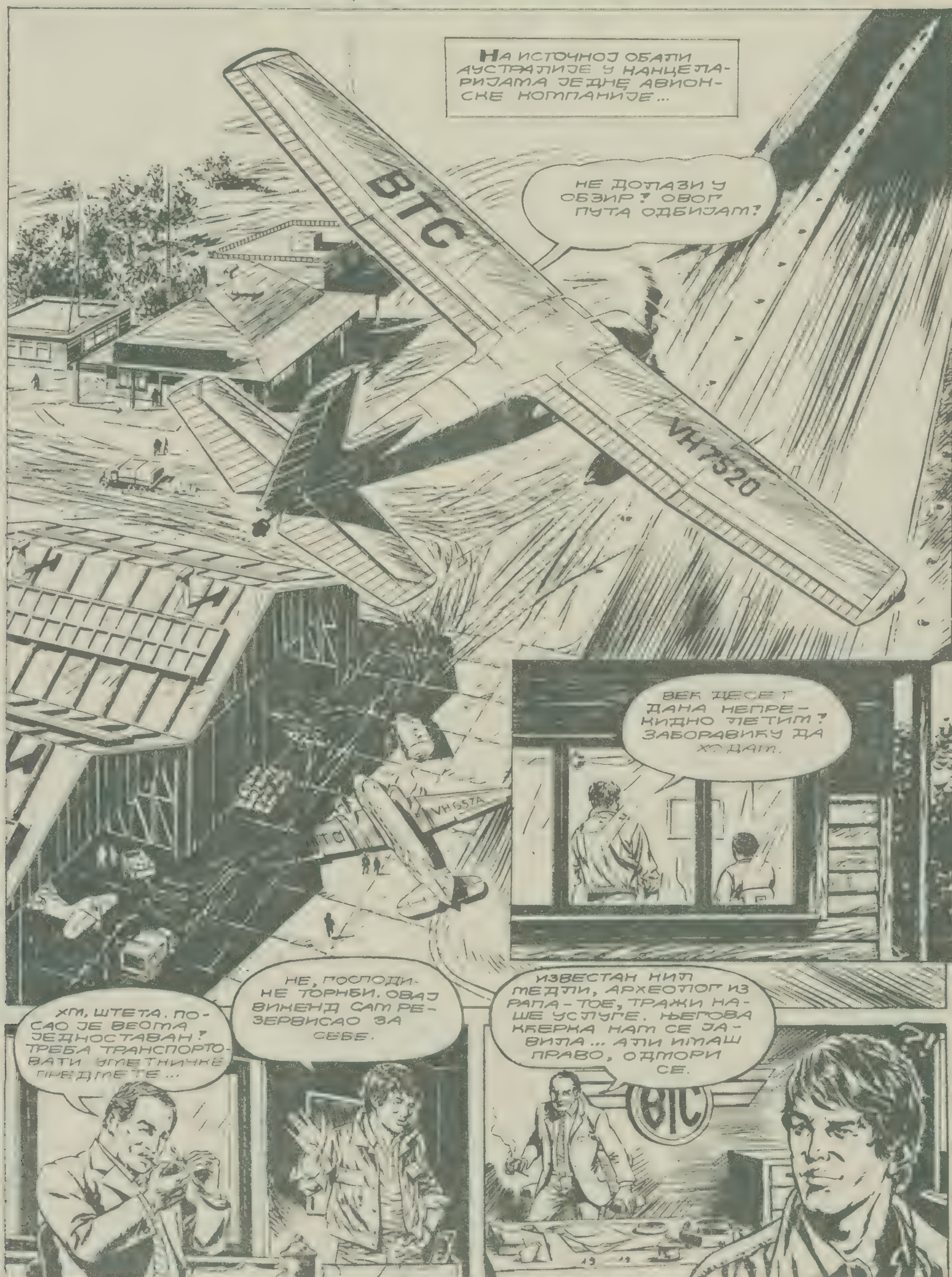

Мајкл Лотин: **БЕЛИ ЦВЕТ**

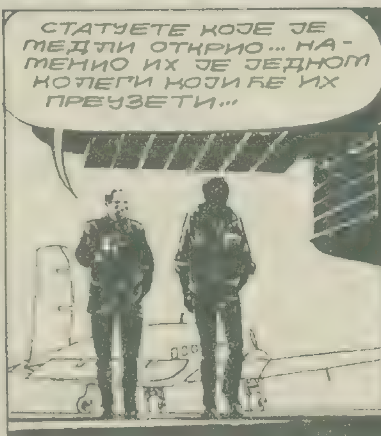

Мајкл Логан: **БЕЛИ ЦВЕТ**

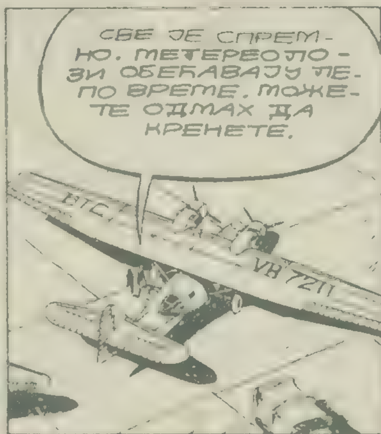

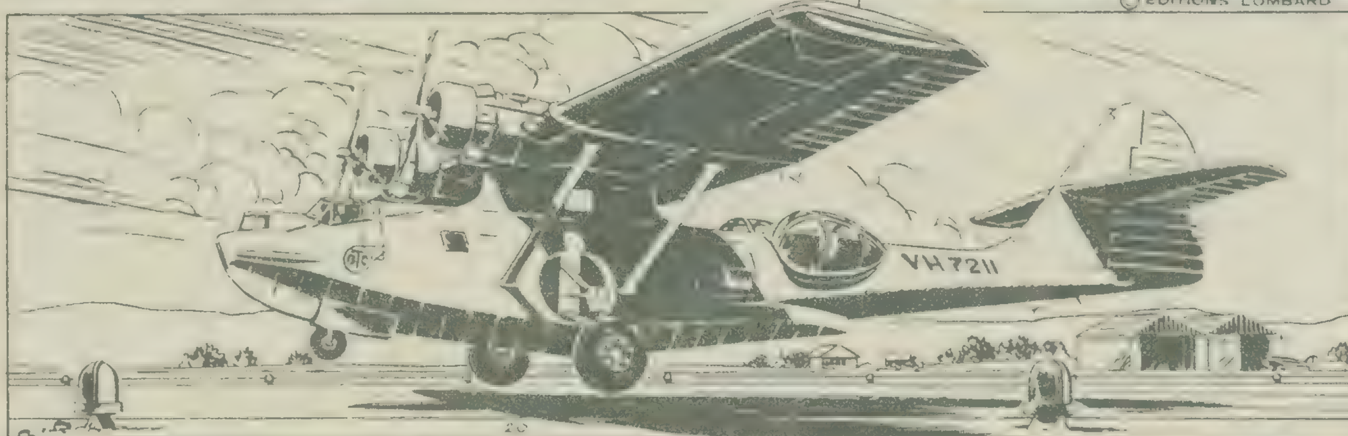

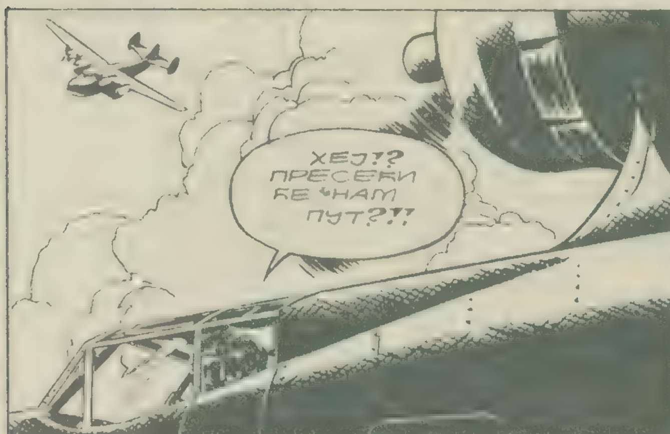

Мајкл Логан: БЕЛИ ЦВЕТ

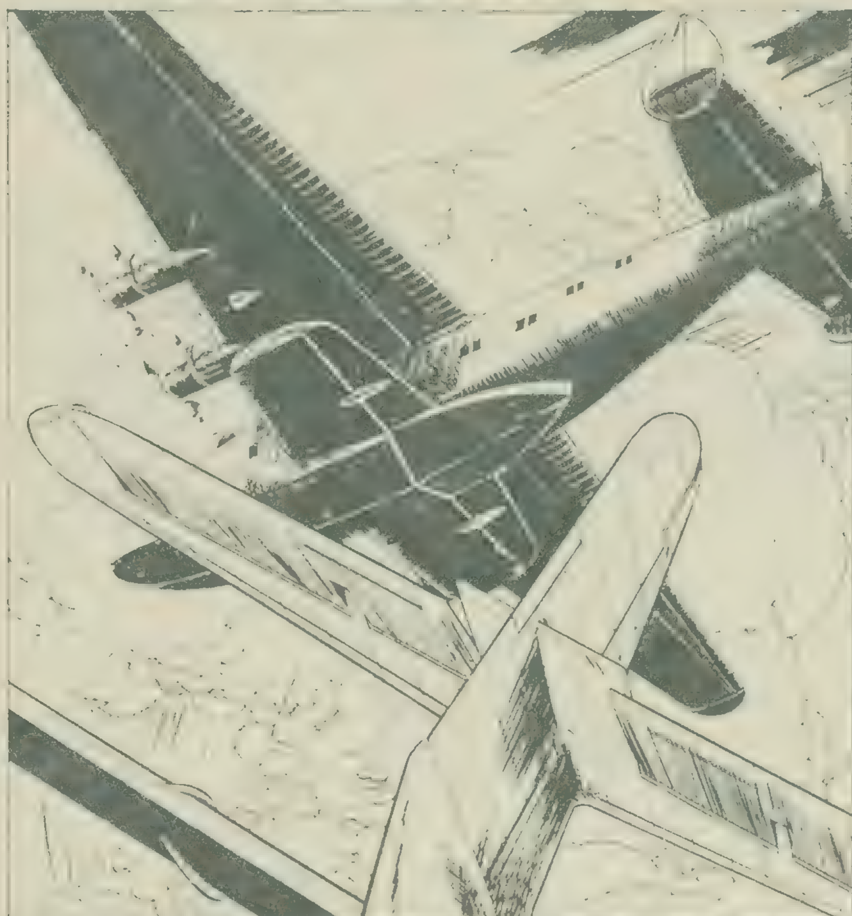

Мајкл Логин: БЕЛИ ЦВЕТ

Мајкл Логан: **БЕЛИ ЦВЕТ**

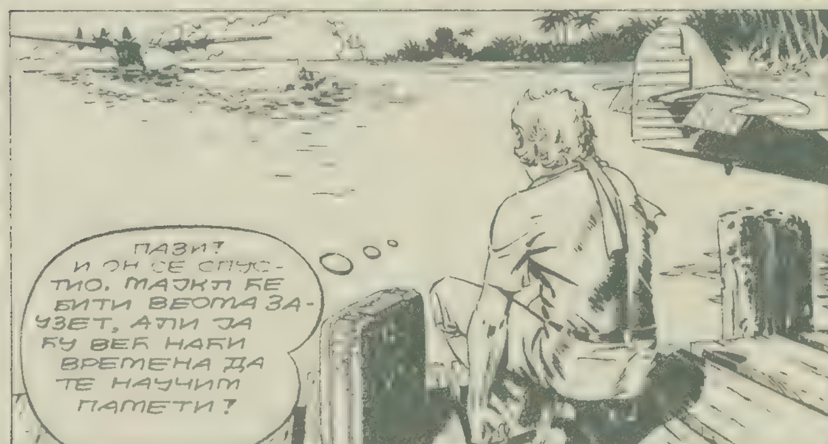

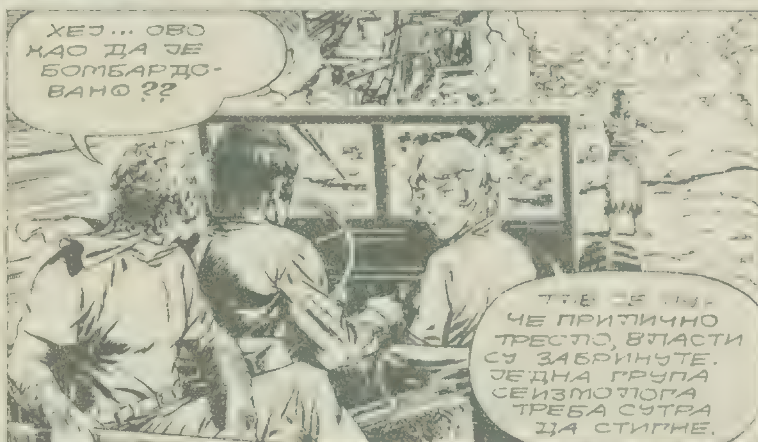

Мајкл Лоџин: **БЕЛИ ЦВЕТ**

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ПОПАЈ
By
Bud Sagendorf

ОХ! ПОПАЈ И ОЛИВА СЕ НЕШТО СЕ ОБРАЧУНАВАЈУ!
ЗАПРАВО... ОЛИВА СЕ ОБРАЧУНАВА С ЊИМ! ПОПАЈ НИШТА НЕ РАДИ!

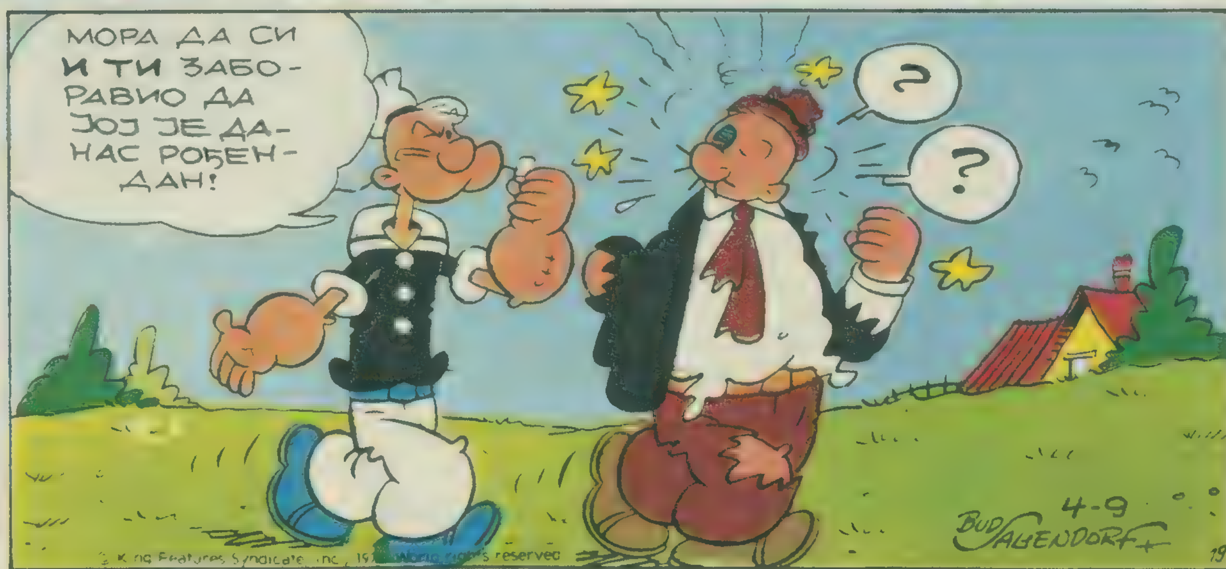

КУКАВИЦЕ!
!
ПОДЛАЦ СИ ТИ!
НИТКОВЕ!
ЖАО МИ ЈЕ! ТАКАВ САМ КАКАВ САМ!

Ц! Ц! СТИШАЈТЕ СЕ, ГОСПО'ИЦЕ ОЛИВА! ТАКО СЕ НЕ РАЗГОВАРА С ЧОВЕКОМ КОГА ВОЛИТЕ!
ГР!

ДУМ!

ПОДЛАЦ СИ ТИ!
КУКАВИЦЕ!
НИТКОВЕ!

ШТА ТО БИ, ПРИЈАТЕЉУ!
ХМ?

МОРА ДА СИ И ТИ ЗАБОРАВИО ДА ЈОЈ ЈЕ ДАНАС РОЂЕНДАН!
?
?
4-9
BUD SAGENDORF
19

ПРИЧА О ПОЛУ МОРФИЈУ

ТИ СИ САМО ШАХИСТА!

Узор Бобија Фишера, генијални шахиста, после тријумфалне турнеје по Европи доживео је тешку личну драму.

Без обзира на то коме ће припасти титула првака света, добар број оних који прате шах остаће у уверењу да је најјачи шахиста данашњице генијални Роберт Џемс Фишер или кратко — Боби! Питање је да ли су они у праву, али мит који је Фишер створио од себе, повукавши се са шаховске сцене у тренутку највеће славе, и данас живи.

Није то ни први ни последњи пут да се неко повуче из своје делатности на врхунцу славе. И да тако остане вечита легенда. Учинили су то и многи глумци, учинила је то, рецимо, чувена Грета Гарбо, учинили су то многи славни фудбалери. Постоје, међутим, оправдана мишљења да се Фишер у том свом неочекиваном и раном повлачењу угледао на генијалног шахисту Пола Морфија, такође Американца.

И један и други су у своје време били „чуда међу савременицима". У својим раним годинама играли су шах веома јако, на нивоу великих мајстора. Или, како се то каже, били су „вундеркинди". И један и други су веома брзо дошли на чело светског шаха. Морфи је, као амерички шампион, за годину и по буквално збрисао најјаче шахисте тог доба, а Фишеру је требало нешто више да декласира, једног за другим, Тајманова, Ларсена, Петросјана и Спаског, па да буде и званично проглашен за светског првака. Морфи је на врхунцу славе напустио шах, исто је учинио и Фишер. И увек када су Фишера, још пре него што је постао светски првак, питали кога сматра за најјачег играча у шаховској историји, одговорио би:

— **Морфи!**

Зато, можда, није далеко од истине да је Морфи и главни разлог што Фишера више нема у турнирским аренама.

САМО НЕДЕЉОМ

Пол Морфи је рођен 22. јуна 1837. у Њу Орлеансу. Отац му је био шпански поданик ирског порекла, мајка Францускиња. У америчкој провинцији Њу Орлеансу отац му је био угледан човек — члан врховног суда државе Луизијане, потомак врло чувене лозе. Шаховски таленат његовог сина, који је дечак одмалена видно испољавао, није га импресионирао. Дозвољавао му је да игра шах само недељом! Али, и то је за Пола било довољно...

Већ у дванаестој години Морфи је оставио шаховској историји низ лепих победа које су тек наговештавале таленат једног генија. Ако погледамо, рецимо, његову победу против познатог шахисте у Америци оног доба, Русоа, изгледаће невероватно да један дечко од 12 година може већ у десетом потезу да започне генијалну комбинацију са скривеном поентом на крају! И данашњи велемајстори се не би застидели те партије коју је Морфи одиграо пре 130 година...

Прича се наставља 1850. године. Оно што је доживео Русо догодило се и мађарском мајстору Левенталу. Као учесник у мађарској револуцији 1848–1849. године, Левентал је морао да емигрира у Енглеску. Живео је годину и по дана у Америци и у то време пала је и његова тродневна посета породици Морфи. Са чуђењем је посматрао свога тринаестогодишњег противника. На његово још веће чуђење партија је завршена ремијем. Три дана касније Левентал полази на реванш и — губи партију!

Шаховски теоретичари се и данас питају како је могуће да један играч у деветнаестом веку толико иде испред свог времена у разумевању тајни шаховске плоче. Морфијеве партије, укупно око 400 (све су остале записане), и сада су најбоља шаховска школа за играче који воле комбинације у шаху. И Фишер, и Бронштајн, и Глигорић — сви ти асови данашњице — учили су из Морфијевих партија и то отворено признају.

Године 1855. Морфи је завршио колеџ, а за универзитетске студије требало му је само две године! Студије је завршио пре времена, јер је био натпросечно интелигентан. Морфи је први скренуо пажњу околине на изванредну меморију, својствену великим светским шахистима. Када је завршио универзитет — студирао је права — Морфи је запрепастио све правнике у Њу Орлеансу када је почео напамет, веома лако, да тачно понавља све што је записано у грађанском колексу државе Луизијане. Тај кодекс садржи преко хиљаду чланова са коментарима и поправкама!

Са својих 20 година Морфи има диплому адвоката на којој пише да му је дозвољен рад на целој територији САД. Али, амерички закони имали су и једну клаузулу која је Морфија натерала да адвокатуру замени шахом: по тим законима он је могао да ради тек са навршеном 21. годином.

СИСТЕМ ИСЦРПЉИВАЊА

Године 1857. Морфи коначно наступа и на једном великом турниру. То је такозвани Први амерички „шаховски конгрес", који је у Њујорку сакупио најјаче америчке шахисте. Играло је 16 играча по куп-систему, на испадање. Морфи је победио Томсона са 3:0, затим Мика, такође са 3:0, у полуфиналу Лихтенгејна са 3:0, уз један реми, и, на крају, у финалу Паулсена са 5:1, уз два ремија. Тако је постао први шампион Америке, веома убедљиво. И у томе постоји извесна подударност са Фишеровом биографијом. Фишер је такође постао шампион Америке веома убедљиво, добивши свих 11 партија које је играо. Било је то 1957. године. Тачно сто година после Морфија.

У причи о Полу Морфију овде ћемо се зауставити и на једном великом куриозитету. Тада се играло без употребе шаховског часовника. Играч је на потез могао мислити колико хоће. Паулсен је то право користио на врло неспортски начин. Био је амбициозан и, видевши да га Морфи далеко надмашује, покушао га је победити на кондицију. Тако је Паулсен у једној партији меча на потез мислио час и петнаест минута.

Морфи није негодовао. Седео је мирно. Изгледало је да је Паулсен могао играти данима али, Морфи није показивао замор.

Неке партије меча са Паулсеном трајале су 10-11 часова. А друга партија је својеврстан рекорд. Завршена је ремијем, а трајала је 15 часова! Морфи је показао одличну издржљи-

вост, а жртва тог исцрпљивања био је — Паулсен. У финишу је глатко губио.

Као и у првим данима свог шаховског детињства, Морфи је и сада, више од резултата, одушевљавао квалитетом своје игре. Време није избрисало лепоту тих партија. Напротив, данас нам изгледају чак и лепше када их упоредимо са другима из тог доба. Морфи је почео да игра и лепше када их упоредимо са другима из тог доба. Морфи је почео да игра и слепе партије, у којима противник гледа на таблу, а он само говори своје потезе. У таквој игри, пред полазак у Европу 1958. године, Морфи је тако лепо победио једног аматера да је та партија добила изглед праве уметничке слике.

Са слепим продукцијама Морфи је наставио и у Паризу. Играо је наслепо на осам табли против осам јаких противника. За то време није узимао ни храну ни воду. То је трајало 10 часова! Публика је била одушевљена. Морфи је у Европи био сензација своје врсте.

»ПОБЕЂИВАЛЕ« ГА ПРИНЦЕЗЕ

Играо је свуда. Једном приликом чак и у опери! Док се на сцени изводила опера, Морфи је двојицу противника у ложи „средио" у неких 17. потеза. Партија је записана и представља веће уметничко остварење него опера при којој се играло. У отменим круговима Морфи је дочекиван са највећим почастима, па су партнерке биле чак и принцезе! Оне су слабо играле шах, али Морфи их је пуштао да га победе! Тако су се једино оне могле похвалити да су га победиле. Јер, мушкарци су само губили.

Списак поражених је велики. Енглез Стаунтон је једини од свих познатих играча бежао од сусрета с Морфијем. Изговарао се да има преча посла од шаха, и да шах игра само узгред. Партнер из детињства Левентал изгубио је сада у мечу са 9:3 уз два ремија. И други велики играчи, Берд, Харвиц, Бернс и други губили су од Морфија. Позван је у Париз Андерсен, немачки трговац. Од 12 међународних турнира Андерсен је на седам победио и веровало се да ће Морфију бити достојан противник.

Интересовање за меч било је велико. Био је то у ствари меч за светског првака, мада та титула званично није постојала. Морфи је победио са 7:2 уз два ремија. Убедљиво, као што је Фишер победио Спаског у мечу 1972. године у Рејкјавику. Морфи је од свих признат за најјачег играча на свету. Био је претеча свих светских првака, од Штајница до Карпова.

РАСКИД ВЕРИДБЕ

Морфи се тријумфално враћа у Америку. У Паризу му је на банкету дарована његова биста овенчана ловоровим венцем. У Њујорку је дочекан као национални херој. Било је то први пут да један Американац надмаши Европљане, па макар то био шах, кога тада Американци нису уопште ценили. Морфи је по повратку добио низ скупоцених поклона. Између осталог, и златан сат са шаховским фигурама уместо бројева. Али...

Дочекан је у неку руку и као припадник и носилац једне професије коју Американци ни тада, ни сто година касније, нису уопште признавали. Дочекан је као професионални шахиста и у неку руку, као такав, био и —презрен!

Почеле су невоље, бојкоти. Као адвокат није имао клијентелу! За људе је остао „само шахиста", а не и адвокат. У грађанском рату тих година у Америци Морфи се понудио да ради у дипломатској мисији. Био је одбијен са мотивацијом да је боље да игра шах! А врхунац свега био је када се и његова девојка изме[illegible]

— Ти си само шахиста! — рекла је подругљиво.

И ту се прича завршава. Девојка је одбила његову просидбу. Морфи је у себи проклео шах и све што је повезано с њим. Више није играо нити је допуштао да се о његовим успесима уопште говори. Умро је рано, у 42. години. Умро је разочаран, депримиран. Разочаран у шах и у све своје успехе.

Данас је у Америци клима друкчија: шахисти добро зарађују и као професионалци иако то нису. У свету шаха много тога се променило, али остала је прича о сјају и беди једне шаховске величине. Прича о Полу Морфију.

Драгољуб Ћирић

ЛЕГЕНДЕ О НАШИМ КРАЈЕВИМА

ПОСТАНАК ЦРНОГ ЈЕЗЕРА

Наишао свети Сава преко Језера и сврати на конак у један манастир под Дурмитором. Манастир се налазио у једној дубодолини, тамо где је данас Црно језеро.

Калуђери га лепо дочекаше, али се договоре да га испробају, јер нису веровали да је светац. Зато преко ноћи закољу петла и стрпају га кријући у свечеву обрамницу. Хтедоше на тај начин да му подвале.

Сутрадан порани свети Сава и крену на Дурмитор, а за њим појуре калуђери вичући:

— Еј ти, оче, што се свецем каза, шта нам ноћас петла украде!

— Шта кажете, људи? Зар ја нешто да украдем и то још вама и манастиру!

— Јеси, јеси, — повикаше калуђери углас и тргоше светоме Сави торбу са рамена. И збиља, у торби се налазио заклан петао.

Нањути се свети Сава и рече:

— Да бог да да се земља провали тамо где вам је сада манастир и уместо њега да се Црно језеро заврне.

Кад се калуђери вратише пренеразише се од чуда: земља се провалила, а њихов манастир у бездан потонуо; а у бездану се заврнуло као црно око — Црно језеро.

Тако је, кажу, постало Црно језеро под Дурмитором.

Истине ради треба подсетити да су ова глечерска језера настала хиљадама година пре свих светаца, па и пре Дурмитораца.

Сама реч Дурмитор води порекло од латинске речи **dormitorium** што одговара италијанској ученој речи **dormitorio**, односно румунској речи **dormidur**, што значи спаваоница, одмаралиште. Та реч је остатак миграције некадашњих средњовековних Влаха по Црној Гори.

У ствари, Дурмитор је ознака не само за почивање и одмор богова и људи већ и пландиште за овце.

Уосталом, ову тезу, нашег врсног етимолога др Петра Скока и исто тако познатог хеленисте др Будимира, потврђују и географска имена у том крају: Почивала под Дурмитором и Почитељ у Херцеговини. Треба додати и то да скоро сви Дурмиторци, од пивске стране, називају врхове Дурмитора, све од Алипнице до Ђирове пећине — соама, па и, божијим соама.

Занимљиво је да ће вам Дурмиторци и данас рећи: „Дурмираш ли, дурмираш?!, у правом значењу „Почиваш ли?!, а не у смислу „Спаваш ли?!."

Савин кук је један од највиших врхова Дурмитора (2 200 м) и на њему се налази извор који се зове Савина вода. Савин кук доминира језерском површи и то је уједно и најлепши видиковац према Сињајевини, Бобову, Пирлитору...

Према народном предању, и Савин кук је добио име по светом Сави. Наиме, пошто је свети Сава проклео калуђере и потопио њихов манастир Црним језером, касније се покајао због тога и када је изишао на споменути врх Дурмитора и видео да је голетан и безводан, удари штапом по овећем камену станцу, направивши крст, и тако потече врело.

Тако овај врх доби име Савин кук, а овај извор ледене воде Савина вода.

И данас понеко верује да ће се девојка ако се напије воде са тог врела, удати за жељеног момка. Ако им се то не деси, као што обично бива, онда оне са уздахом кажу:

Мој залудњи оду
На Савину воду...

galimint

дах свежине који говори са вама ...

Тако много нисте очекивали
од мале бомбоне:
да Вас освежи, да Вас разгали!
ГАЛИМИНТ — Ваш џепни сапутник!
У сваком тренутку — право освежење
— ГАЛИМИНТ бомбоне

море свежине у устима

GALENIKA
BEOGRAD

СТРАХ ОД ЗМИЈА

ЈОШ МЕТАР И ПО...

Нагло сам отворила врата мале просторије и уместо лопова угледала три змије. Кренуле су према мени...

Једва сам чекала да све муштерије напусте наш мали сервис за прање рубља који се налазио на периферији градића Велингброа, у покрајини Нортамптоншир у Енглеској, и да, најзад, после напорног дана, на миру предахнем. Ипак, када су се врата затворила за последњом женом, а ја их потом закључала, бацила сам поглед пун очајања на перионицу: под је био укаљан мокрим блатњавим стопама, вода и пена цуриле су из управо искључених машина, влажни пешкири свуда су били разбацани...

Знала сам шта сада предстоји: на брзину је требало све то да поспремим, а затим отрчим у наш стан изнад перионице да бих се обукла за вечеру, заказану у суседству. А све то требало је да урадим најдуже за сат.

Мрзовољна, почела сам да спремам перионицу, не размишљајући уопште о ономе што радим, већ коју ћу хаљину обући за излазак.

НАЈВЕЋА ГРЕШКА

Одједном сам прекинула посао јер ми се учинило да је из мале оставе која се налазила одмах до перионице допро неки чудан, непознат звук: као да је неко гребао на врата. Шта би то могло да буде, запитала сам се, знајући добро да лопов у собичак није могао да уђе, јер се на њему налазио прозор, додуше широм отворен, али са решеткама. Сем тога, та просторија је била препуна разних дрангулија, крпа за брисање пода, празних кофа, чак се у њој налазила и једна стара машина... тако да је одрастао човек тешко могао да се смести у њу. Вероватно ми се то причинило, убеђивала сам себе, и наставила да спремам.

Неколико минута касније поново сам зачула онај звук који је допирао из суседне просторије, али сада није било никакве сумње да се у њој НЕКО налази. Опрезно, на прстима, пришла сам вратима, за тренутак застала испред њих премишљајући, ослушнула сам, а онда, прикупивши храброст, нагло притиснула кваку да бих изненадила уљеза.

Било ми је потребно неколико секунди да ми се очи привикну на мрак... А онда сам угледала!

Искежено лице пиљило је у мене, очи непознатог човека сијале су лудачким сјајем, згрчена рука замахнула је ножем... Али ништа од свега тога. Чак су и моје најстрашније претпоставке избледеле пред призором од којег ми се следила крв, а чудна обамрлост обузела тело!

Одувек сам се плашила змија, ужасавала сам се њиховог тела чак и када би их угледала на фотографијама. Донекле, тај мој страх је био оправдан, јер сумњам да постоји човек који се не најежи када угледа те гадне гмизавце, али код мене је одвратност према њиховом телу и помисао на хладноћу те љуспасте коже прелазила у праву фобију. А сада, налазила сам се очи у очи управо са тим гмизавцем!

Заправо, на само педесетак сантиметара од мојих ногу налазиле су се три зелене змије, то сам схватила тек када су се раздвојиле из клупка, а дуги палацави језици окренули се према мени. Укочено су ме посматрале... А онда је једна змија нагло подигла своју троугласту главу, претећи је заљихала и кренула према мени.

Устукнула сам широм отворивши врата и тако направила највећу грешку. Јер, змије су сада слободно могле да уђу у перионицу.

Откуд змије овде? Шта сада да радим? Готово је са мном! — у магновењу су ми мисли пролетеле кроз главу, док сам без трунке снаге стајала на средини перионице, немоћна пред тим створењима, дугим по метар, која су се испред мојих ногу миголила и увијала и полако ми се приближавала.

ПРОКЛЕТА НАВИКА

Пазећи да не направим нагао покрет, милиметар по милиметар, пошла сам уназад, не скидајући поглед са змија. Али, где да се сакријем у тој просторији која је била претрпана машинама за прање веша, толико високим да нисам могла на њих да се попнем? А ако се нагло окренем и истрчим кроз врата? Одмах сам одбацила ту идеју, јер сам се присетила да сам их закључала и то — два пута. Проклета навика, очајавала сам. Док их будем откључавала, змије ће ме напасти.

Презнојавајући се, укочених колена наставила сам да се крећем уназад... Змије су се полако кретале за мном, као да су тако хтеле да продуже моју агонију.

Најзад сам стигла до зида, наслонила се на њега и од хладноће тог додира који сам осетила на леђима кожа ми се најежила. И тада ми је пала на памет спасоносна идеја! Изнад моје главе налазила се полица на коју сам неколико минута раније оставила мокре пешкире. Ако их бацим међу змије, скренућу њихову пажњу, а онда ћу дотрчати до врата и откључати их...

Али, како да их досегнем када су се налазили педесетак сантиметара изнад мене. А оне су се и даље приближавале... сада су само два метра од мојих ногу, још метар и по, метар... Упомоћ!

Тек тада сам приметила метлу која се налазила постављена уза зид, одмах до моје десне руке. Зграбила сам је за дршку и помоћу ње смакла на под ону гомилу пешкира изнад моје главе... управо у тренутку када се једна од змија скупчала и високо уздигла главу припремајући се за скок.

У два корака нашла сам се испред врата, грозничавом руком их откључала и изјурила у мрак, вриштећи и млатарајући рукама иза себе као да са леђа отресам жмарце. Била сам спасена!

Суседи у чији је стан крајем прошле године утрчала Ненси Џонс нису одмах поверовали у њену причу, баш због тога што су знали колико се плаши змија.

Када су, најзад, ипак пристали да са њом пођу до перионице, унутра су заиста затекли три зелене змије, које су дан раније побегле из једног приватног зоолошког врта, у непосредној близини куће Ненси Џонс.

Б. Ј.

ГРАНИЦЕ ИЗДРЖЉИВОСТИ

Од свих живих бића на нашој планети најиздржљивијим су се показали микроорганизми. Неки од њих могу да поднесу температуру течног водоника, односно минус 250°C, а други чак и блиску апсолутној нули (—273,16°C).

Али и високе температуре не шкоде микробима. Највиша граница живота јесте температура од 400°C. Они је релативно добро подносе.

Истренирани човек може да издржи притисак од четири атмосфере. Међутим, ћелије неких гљивица преживеле су притисак од 8000 атмосфера, а споре једног микроорганизма чак и фантастични притисак од 20000 атмосфера.

Veselinović B.
1-78

Шездесетих година 12. века Византија је на рашки престо довела брата Стефана Немање, међутим, Немања је незадовољан и 1166. године збацује Тихомира са власти. Византија није седела скрштених руку — одмах је покушала да врати Тихомира на престо, али у томе није успела. Тихомирове и византијске снаге доживеле су пораз код Пантина, на Косову, а Стефан се прогласио великим жупаном. Ступио је у савез са Мађарима и учврстио своју власт у Србији. Сем Мађара, у борби против Византије ослањао се и на Млетачку Републику и с њом склопио савез, па је освојио и неке византијске градове у приморју, међу њима и Котор. Али, када је млетачка експедиција пропала у Егејском архипелагу, византијски цар Манојло је приморао Немању да му се потчини. Као вазал, био је обавезан да даје Византији и одређен број војника у случају потребе.

Није дуго требало чекати да византијске снаге, које је Манојло пренапрегао, почну малаксавати. Почетак наглог пада Византије једва је дочекао Стефан Немања. Искористио је унутрашње сукобе у Византији после Манојлове смрти 1180. године, ослободио Србију византијске превласти и проширио границе своје земље. Године 1183, у савезу са Мађарима, опустошио је византијске области око Ниша, горњег Тимока и Софије. Шест година касније сачекао је у Нишу Фридриха Барбаросу, вођу трећег крсташког похода, и понудио му савез против Византије, што је Барбароса прихватио тек када је и сам дошао у сукоб са њом. Тако је Немања искористио присуство крсташа на Балкану и наставио са освајањем нових територија. Међутим, крсташи су ускоро отишли и Немања је платио данак својим ранијим успесима. Фридрих Барбароса отишао је у Азију, а византијски цар Исак Анђел напао је 1190. године Немањину војску на Морави и страховито је поразио. На срећу, склопио је са Србима релативно повољан мир. Обострана жеља за добрим односима остварена је родбинским везама између српског и византијског двора. Немања је средио прилике у земљи и 1196. године повукао се са престола у корист сина Стефана. За време Немањине владавине почело је ширење Србије на рачун Византије и нова епоха средњовековне Србије.

БИТКА НА МОРАВИ

ЛУ РИД (LOU READ)

ЛУ РИД је гитариста певач и композитор који је популарност стекао крајем шездесетих година када је са својом групом ВЕЛВИТ АНДЕРГРАУНД (VELVET UNDERGROUND) први певао о насиљу, дрогама и осталим проблемима америчке омладине тог времена. Његове песме своје право тумачење добијају тек неколико година касније и Лу постаје синоним за све оне музичаре који иду испред свог времена. О својој групи ВЕЛВИТ АНДЕРГРАУНД Лу говори као о саставу који, да је основан само неку годину касније, не би имао премца јер је, по његовом мишљењу, то била највећа и најзначајнија група на свету. Огорчен због неразумевања на које је наилазио, Лу напушта групу и за извесно време потпуно се повлачи из света поп-музике.

Године 1970. издаје своју прву солистичку плочу под називом „Лу Рид". Мишљења критичара о плочи била су двојака. Док је за једне плоча била више него успела, други су јој негирали квалитет и вредност. Дилему је решио сам Лу Рид следећом плочом „Преобратитељ" (»Transformer«) која представља право ремек-дело а на којој се нашла и једна композиција која нешто касније, издата на малој плочи, постаје велики хит. То је нумера „Шетња по дивљем крају" (»Walk on the Wild Side«). Ова плоча постиже велику популарност са обе стране океана. Трећа плоча „Берлин" била је, како сам Рид каже, велики неспоразум. Публика је очекивала нови »Transformer« а добила је нешто сасвим другачије. Тако је плоча „Берлин", мада једна од најбољих, доживела неуспех. После ове плоче рађају се све слабија дискографска остварења. Свакако најслабија у тој серији је двострука плоча „Музика гвоздених машина" (»Metal Machine Music«) која је у потпуности састављена од електронских ефеката и шумова што и најупорнијем слушаоцу већ после неколико минута постаје неподношљиво за слушање. После таквог дебакла Рида су отписали и највернији обожаваоци, мада је он и даље издавао плоче без икаквог комерцијалног успеха.

Појавом панка о Риду се поново пише јер га музичари такозваног новог таласа наводе као највећи извор. Сматрају га духовним творцем панка, што њему даје нову снагу. Тако се недавно, после дужег времена, поново појављује с новом плочом „Улична гужва" (»Street Hassle«). Ова плоча добила је изванредну критику. Снимљена делимично у студију делом на концерту, представља изванредну комбинацију. Све нумере су толико ефектне да би свака, засебно, могла да постане велики хит, а песма „Улична гужва" по којој је плоча и добила име, представља Ридов једанаестоминутни музички зенит који почиње тихим уводом одсвираним на челу а завршава се бучном и јаком музичком завесом на крају. И на овој плочи Лу Рид је остао веран свом стилу. Песме су и даље веома једноставне са текстовима који освајају својим хумором. али и оштрином. Међутим изгледа да је Рид тек на овој плочи успео да нађе праву меру између своје тежње за бизарним и доброг укуса.

ДЕЈВИД БОУВИ (DAVID BOWIE)

Са два распореда концерта у Њујорку, ДЕЈВИД БОУВИ је недавно завршио своју велику турнеју по Америци. Само у Њујорку видело га је, за две вечери, 40 000 његових верних обожавалаца. То су били они најупорнији, који су успели да добију карте, које су се у рекордном времену распродале. Концерти су одржавани у чувеном Медисон Сквер Гардену, највећој дворани у Њујорку. На њима се Боуви представио у новој светлости. Од његових ранијих наступа, на којима се појављивао у најчуднијим костимима и са много шминке на лицу, није остало ништа. Једино широке панталоне које сада носи подсећају донекле на старе дане. Нема више ни театралног понашања, које је било његова карактеристика. Сада се на позорници понаша као прави рокер, потпуно опуштен, тако да више подсећа на Елвиса Прислија него на биће са друге планете, какав је утисак раније остављао. Његов наступ траје више од два часа. Нема никакве предгрупе, а и светлосни ефекти су прилично једноставни.

Док се светиљке постепено пале, на самом почетку концерта, на једном крају бине, Боуви свира синтесајзер, праћен својом групом. Публика га препознаје тек после извесног времена, толико се изменио. У првом делу концерта Боуви публици представља своје последње две плоче „Лоу" (»Low«) и „Хиероуз" (»Heroes«). Одсвиране су заиста изванредно, што још једном потврђује да су Боуви и његова група музичари највишег квалитета.

После кратке паузе, враћају се и следећих 90 минута свирају најпознатије старе композиције. Док се хит за хитом смењују, публика је све бучнија. Кулминација је када Боуви изводи свој хит „Фејм" Fame, који је уједно и његов највећи амерички успех. На бис група изводи песму „Ребел, Гебел" којом и завршава концерт.

После ове успешне турнеје, Боуви планира и гостовање у Европи. Ускоро треба да се у продаји појави и његова нова плоча која је снимљена уживо на овој турнеји. Мада ни ова још није изишла, Боуви је већ завршио снимање своје нове студијске плоче која ће бити наставак претходне две и зваће се „Фејм" »Fame«). На њој ће се опет, као гост, појавити Брајан Иноу, мајстор за електронске ефекте.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

АСПИРИН

Музика: В. Јанковић и Г. Вукићевић
Текст: В. Јанковић
Изводе: Црни бисери

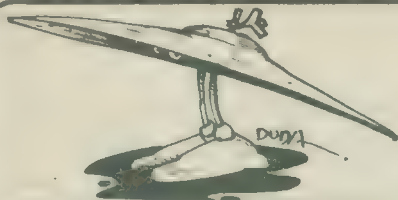
Не знам шта је са мном у последње време
безбројни проблеми притисли на мене
морам ја, морам ја, наћи себи доктора
да препише мени аспирин
аспирин.

Проблем имам први, питање је женско
с оном мојом цуром посвађах се тешко
хтела да јој купим чизме талијанке
а ја имам пара једва за јапанке
морам ја, морам ја, наћи себи доктора
да препише мени аспирин
аспирин.

А код куће опет немој ни да питаш
мајка кука стално, сине, само скиташ
колико ме воле неће ни да крију
отац стално пита кад ћеш у армију
морам ја, морам ја, наћи себи доктора
да препише мени аспирин
аспирин.

Читаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ МЕЂУРИЋА

Прије три године у Међурићу је основана група ДИЈАМАНТИ која свира рок и забавну музику. Групу сачињавају: Владо Вањек (оргуље и вокал), Славко Сновак (соло-гитара и вокал), Ђуро Бунета (бас-гитара), Антун Сновак (бубњеви и вокал). Музика им је хоби и сваки слободан тренутак проводе вјежбајући за наступе.

Нада Полачек
Славонски Брод
(хонорар 100 дин)

* ЗЛАТКО ПЕЈАКОВИЋ *

ЗЛАТКО ПЕЈАКОВИЋ, један од најпопуларнијих домаћих интерпретатора забавне музике, управо је завршио снимање материјала који ће се наћи на новој ЛП плочи. Планирано је да се плоча појави средином септембра. На албуму ће се наћи девет композиција проверених аутора: Сање Илића, Марија Михаљевића, Јосипа Бочека и Корнелија Ковача. Све нумере за ову плочу снимљене су у новом студију Радио-телевизије Београд, док је финална обрада (миксовање) обављено у Америци. Они који су имали прилику да чују снимљени материјал већ сада са сигурношћу тврде да ће плоча постати бестселер ове јесени. И сам певач Златко Пејаковић потпуно је задовољан плочом за коју ће, како каже, припремити спектакуларну промоцију. Биће то на солистичком концерту, највероватније у београдској хали „Пионир".

ЏЕРНИ (JOURNEY)

Група ЏЕРНИ (ПУТОВАЊЕ) основана је 1973. године. Први концерт одржала је на прослави Нове године у Сан Франциску, а већ сутрадан наступила је на Хавајима, свирајући пред 100.000 људи, на чувеном фестивалу посвећеном сунцу.

Чланови групе су певач и оргуљаш Грег Роли (Gregg Rolie), гитариста Нил Шон (Neal Schon), басиста Рос Волари Ross Volary) и бубњар Ејсли Данбар (Ayusley Dunbar). Да вас подсетимо Роли и Шон су бивши чланови САНТАНЕ. Роли је са Карлосом Сантаном био оснивач групе. Снимио је са њом четири златне плоче, а када се Карлос окренуо џезу, Роли је напустио састав. Нил Шон је такође дуго свирао у САНТАНИ. Био је нека врста Карлосовог ученика, а прочуо се када је у 17. години одбио да се придружи Ерику Клептону и његовој групи DEREK AND DOMINOS. Бубњар Ејсли Данбар је рођен у Ливерпулу, свирао је са Џоном Мејелом (John Mayall) у чувеној групи БЛУЗБРЕЈКЕРС (BLUESBREAKERS), а касније се преселио у Америку и дуго свирао са Френком Запом у саставу МАДЕРС ОВ ИНВЕНТИОН (MOTHERS OF INVENTION). Са групом је снимио четири плоче и у међувремену постао и познати студијски музичар. Учествовао је и на снимању плоча Џефа Бека, Лу Рида, Дејвида Боувија и других.

Група ЏЕРНИ је до сада снимила три плоче. Прва, „Путовање" (»Journey«), добила је изврсне критике, мада се није добро продавала. Друга плоча „Тражећи будућност" (»Looking for the Future«) уврстила је састав међу водеће групе. Трећа плоча „Следећи" (»Next«) оправдала је углед који група ужива. Недавно је група издала и своју четврту плочу „Бесконачно (»Infinity«) од које њени чланови много очекују.

МАДИ ВОТЕРС (MUDDY WATERS)

МАДИ ВОТЕРС је музичар који је цео свој живот посветио блузу. Један је од најутицајнијих и најбољих блуз-гитариста. Велики број музичара учио је да свира гитару по узору на њега. Каријеру је почео веома млад свирајући у црначким клубовима Чикага, а тек шездесетих година, када је Европу и Америку у правом смислу те речи захватила еуфорија блуза, прочуо се и постао један од најпопуларнијих блуз-стваралаца. Издао је велик број плоча од којих је већина добила повољне критике.

Мади Вотерс има стога изграђен стил свирања који се одликује изузетном оригиналношћу од које ретко када одступа. Изузетак су његове плоче „Електрично блато" (»Elektrig Mud«) и „После кише (»After the Rain«) којима је покушао да придобије младе слушаоце. И поред тога што су те плоче квалитетне, успех је изостао.

Прошле године Мади Вотерс је поново привукао пажњу на себе. После дуже паузе издао је плочу „Поново снажан" (»Hard Again«) која је била једна од најбољих у 1977. години. На њој Мади звучи свежије него икад а свира са толико осећања и елеганције да се никада не би помислило да он има већ 63 године. Сада, годину дана после те плоче, Мади је снимио нову која се зове „Спреман сам" (»I'm Ready«). Плоча је састављена од неколико старих проверених блуз-песама снимљених у новом аранжману као што су: „I'm Ready«, »I'm Your Hoochie Coochie Man«, »Rock Me«, »Good Morning Little Schoolgirl«. Ту је и неколико Мадијевих нових песама као што су »33 Years«, или »Who do You Thrust«. Плоча не само да је достигла успех претходне, већ је и знатно боља.

ЗОРАН МИЛАДИНОВИЋ

На фестивалу „Омладина 78" у Суботици највећи број гласова присутних у дворани добио је ЗОРАН МИЛАДИНОВИЋ. Певао је композицију „Уз хук мора", Мирсада Хулића.

Зоран је родом из Крушевца, али сада живи у Београду. Своју музичку каријеру почео је са АМИГОСИМА, али га је позив соло-певача више привлачио. Пријавио се за такмичење „Први глас" и освојио прво место. Разлог што Зоран наилази на допадање код шире публике је тај што он, како и сам каже, „пева за своју душу". Почетком септембра изићи ће његова прва плоча „Шта је љубав" која, Зоран се нада, неће бити и последња. „Волим музику и певам од срца. Немам узора и не покушавам да имитирам никога" — каже Зоран. Овом заљубљенику у Нет Кинг Кола иРеја Чарлса, забавну и евергрин музику, биће потребно још много рада и доказивања да би стао раме уз раме са својим већ афирмисаним колегама, али Зорану то, изгледа неће бити тешко.

БЕРЗА ПЛОЧА

Желео бих да продам следеће плоче: PINK FLOYD (»A Nice Pair«) URIAH HEEP (»Wonderworld«, »Sweet Freedom«), BLACK SABATH (»Sabotaage«, »Vol. 4«), THIN LIZZY (»Jailbreak«), STRANGLERS (»No More Heroes«), MIKE OLDFIELD (»Hergest Ridge«), TIME („Живот у чизмама са високом петом"), БИЈЕЛО ДУГМЕ (прва три албума), РАДОМИР МИХАЈЛОВИЋ ТОЧАК, VAN MACCOY (»The Disko Kid«), ATOMIC ROOSTER (»Assortment«), LABELLE (»Nightbirds«) THE BAKER GURVITZ ARMY, JOHN MAUALL (»The Latest Edition«), 10 CC (»The Original Soundtrack«), OSMONDS (»Greatest Hits«), KARTHAGO — (»Rock'n 'roll Testament«), NAZARETH (»Rampant«, »Loid'n'proud«), STRAWBS (»Nomadness«). Имам и велики број синглова. Заинтересованима шаљем списак.

Владислав Рибникар
Генерал Жданова 32
11000 Београд

•••

Желео бих да купим добро очуване или нове касете Микија Јевремовића Мише Ковача, Кемала Монтена, групе ПРО АРТЕ и Шабана Шаулића. Плаћам по договору.

Дарко Добрић
C. C. S./S. A. R.
2. R. E. P.
20260 CALVI
FRANCE

направите сами

ШЕШИР ОД ЛИКЕ

У данашњем броју показаћемо вам како се прави шешир против сунца од лике. Лику (или рафију) уплићете у плетеницу као што се види на сл. 1. При уплитању бирајте влати различите дужине, па кад стигнете до краја једне влати, прислоните уз њу нову и наставите да плетете — и то се види на сл. 1. Ако је плетеница дебела око пола сантиметра, онда вам је потребно (ово важи за одраслу особу) око 65 до 70 метара такве плетенице. За млађу особу требаће мање. Плетеницу плетите изједна, без прекидања, и намотавајте у клупче. Када је плетеница готова, почните да правите шешир. Почећете од врха главе тако што ћете плетеницу увртати и пришивати драп концем као на сл. 2. Најпре направите дно шешира, **сл. 3.** Док га правите, стално га испробавајте према глави — тако је најсигурније. **Када завршите** дно, наставите да правите обод (сл. 4). Да би обод био раван, **ставите шешир на равну површину**, па онда слажите плетеницу и пришивајте **као на сл. 5.** Обод можете моделирати и тако да буде повијен надоле — у том случају не треба га обликовати на равној површини. На шешир **вежите траку** у боји и украсите га вештачким цвећем. За модел с траком која се **везује испод браде** потребно је, кад се почиње обод, оставити са стране по један **непрошивен део**, односно прорез кроз који ћете провући траку. На сличан начин можете направити и качкет. Уместо обода, пресавијаћете и пришивати плетеницу лево-десно (сл. 6) да бисте добили штитник (сл. 7 и 8). На крају око штитника пришијте као ивицу једну плетеницу (сл. 9). Уместо од лике, штитник можете да направите и од дебље провидне пластике или картона облепљеног самолепљивим пластичним тапетом. Пре него што такав штитник пришијете, обрубите га плетеном траком (10). Готови шешири и качкет виде се на сл. 11. Уместо лике може се употребити и уплетени дебљи канап, али само за дно. Обод на шеширу од канапа треба да је од платна јер је канап претежак.

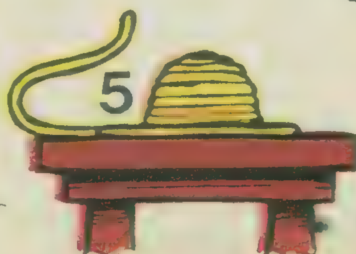

5 : 0 ЗА ОТРОВЕ

У ЦЕЉУ ЈЕ ПОЧЕТКОМ ОВЕ ГОДИНЕ ЗАБЕЛЕЖЕНО 72 787 ОБОЉЕЊА ДИСАЈНИХ ОРГАНА ОД ЗАГАЂЕНОСТИ, У ЛОЗНИЦИ СЕ ДЕЦА ТРУЈУ НА ЧАСОВИМА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА, У ЈАЈЦУ СЕ ДНЕВНО НА ГРАД СРУЧИ ОД 20 ДО 70 ТОНА ПРАШИНЕ И ЧАЂИ, А У ЦЕНТРУ БЕОГРАДА ЉУДИ ЗБОГ ЗАГАЂЕНОСТИ ПАДАЈУ У НЕСВЕСТ!

Дуго ће становници Косовске Митровице памтити ту страшну среду, 15. март ове године, са зебњом да се нешто слично више никада не понови. Међутим, сличне страхоте све су чешће и код нас и широм данашњег света. Технологија, заједно са људском непромишљеношћу, учинили су да је данас цела наша планета и сав ваздушни омотач око ње једно велико сметлиште, крцато опасним отпацима, које убија полако, али сигурно. Бар засад.

Али, шта се догодило у Косовској Митровици, и не само у њој?

БЕОГРАД — НАЈЗАГАЂЕНИЈИ У ЕВРОПИ

Над градом и околином изненада се надвио непрегледан облак сумпор-диоксида, отровног хемијског једињења. Небо је било тамно, као пред олују, а ваздух је снажно заударао на покварена јаја. Људи су осећали како их нешто жестоко стеже и пече у грлу и плућима, уз неснoсан мирис. Алармирани су стручњаци, а лекари су имали пуне руке посла. Али, показало се да је све касно и да је једини лек ветар који ће можда однети отровни облак. На то је, наравно, требало мислити много, много раније...

Утврђено је да су сумпор-диоксид испустиле у ваздух „Трепчине“ фабрике, хемијска индустрија и електролиза цинка, радне организације од којих живи већина запослених у овом граду. То је за пет дана био други отровни удар у граду који је иначе, уз Београд, Бор, Сарајево и Зеницу, један од најзагађенијих у Европи.

Слично је и у многим другим индустријским градовима. Отрован је и загађен ваздух у Цељу, Марибору, Скопљу, Лозници, Краљеву, Загребу, Обреновцу, Параћину, Никшићу, Приједору, Панчеву, Нишу, Бањалуци, Трбовљу, Осијеку, Крушевцу, Шапцу, Суботици, Јајцу, Титограду, Љубљани... А наша земља још важи као једна од најчистијих и најмање загађених у Европи.

Наравно, насушно потребни ваздух не загађују само фабрике, односно индустрија. Само један аутомобил који пређе 900 километара потроши кисеоника као одрастао човек за целу годину!

ОПАСНОСТ ИЗ АУСПУХА

Екипа од 36 младих истраживача у Београду, поводом Недеље младих истраживача, организовала је, уз помоћ стручњака из београдског СУП-а, акцију испитивања степена загађености у нашем главном граду. Ове девојке и младићи, који нису само обични ентузијасти, потпомогнути Градским комитетом и Универзитетским комитетом Савеза социјалистичке омладине, специјалним инструментима и анкетом покушали су да утврде проценат угљен-моноксида у Београду.

Преко 350 хиљада аутомобила у Београду и преко 90 хиљада разних димњака, који изнад наших глава ригају у ваздух отрове, учинили су да овај велики и некад заиста бели град на ушћу Саве у Дунав данас буде најзагађенија метропола у Европи. То су утврдили и ови млади истраживачи из београдске општине Палилула.

У такозваним саобраћајним шпицевима, кад Београђани иду на посао или се враћају, проценат отровног угљен-моноксида, који настаје изгарањем бензина или неког другог горива, чак је пет пута већи од дозвољеног и износи читавих један одсто. „Дозвољено“ је, наиме, само 0,2 одсто. Није много боља ситуација ни у нормалном саобраћају. И тада је проценат два пута већи од оних 0,2 одсто.

Млади истраживачи су, желећи да што ревносније утврде тај фамозни и у целом свету актуелни степен загађености, уз помоћ стручњака из СУП-а зауставили 408 разних возила. Резултат испитивања је забрињавајући.

Од ових 408 прегледаних аутомобила, аутобуса, камиона, мотоцикла и других возила, њих 345 опасно загађује ваздух. У издувним гасовима, који немилице куљају из ауспуха, законски је дозвољено највише 4,5 одсто угљен-моноксида. Међутим, 241 возило имало је преко седам процената чистог отрова! Да трагедија буде већа, за 36 возила тачан проценат угљен-моноксида није утврђен — јер су у ваздух пуњкали више од 10 одсто овог отровног гаса, а ту су за мерење немоћни чак и апарати!

Резултат: у Београду 15 хиљада његових житеља болује од последица загађености. И Осијек је међу угроженима — тамо 12 хиљада људи има оболеле дисајне органе...

ПРИНУДНО — ПУШАЧИ

У атмосфери, откад она постоји, стално је у оптицају одређена група отровних гасова, елемената и прашине који су штетни за људски, и не само људски организам. Међутим, индустрија је учинила да данас милиони људи болују од — загађености. И то загађености света: ваздуха, воде, земље.

Од отрова, који је свуда око нас, највише страдају плућа, која савремена медицина још не може да „пресади“. Сумпор-диоксид, угљен-моноксид, угљен-диоксид и разни други оксиди и убитачна једињења, хлора, олова, цинка, флуора, комбинованих уз зачуђујуће обилату и богату смешу прашине и чађи, учинили су да плућа просечног човека, који просечним животом живи у просечном граду, личи на — стари, поцепани опанак. **И не само плућа, мада је тај свима познати смог само у Београду тако обилан да је његово удисање у току само једног дана равно количини дима и никотина од 12 попушених цигарета.**

И инфаркт, модерна болест модерног човека, све је чешћи захваљујући и отрову који човек свуда око себе немилице разбацује. Све у свему, нарочит и оригиналан вид самоубиства, лаганог али сигурног.

Сумпор-диоксид уништава такође плућа и смањује могућност рађања код жена. Оловна једињења, која свакодневно удишемо у количинама тешким заиста као олово, разарају крвна зрнца. Азотни спојеви, чађ, прашина и „обогаћени“ дим нарушавају тен и најлепших девојчица, а све то се директно одражава на мождане вијуге, на мишиће, кости, ганглије, нерве и срце.

Еколози, лекари, психолози, хемичари, песници, социолози, изумитељи, фантасти и футуристи, дипломате и обични смртници слажу се у једном: лекова ипак има. И они су познати: филтери на димњацима, разумно коришћење аутомобила... Уосталом, о томе постоје закони, прописи, рачунице, сазнања пред којима више не смемо затварати очи.

И. Лончар

КИШНЕ КАПИ — ХИГИЈЕНИЧАРИ

Капљице кише или пахуљице су значајни чистачи атмосфере. Једна једина капљица, пролетевши из облака само један километар, пречишћава од прашине и неких материја преко шеснаест литара ваздуха. А на сваки литар кишнице, доспеле на површину земље, долази већ преко 300 000 литара ваздуха, ослобођеног од загађености!

ЧУДНА ЉУБАВ

Одлуком суда у Нирнбергу 46-годишњи директор једне средње школе у граду кажњен је са 18 месеци затвора, зато што је у току две године продавао својим ученицима испитна питања с одговорима. Ученици, који су се користили његовим „услугама“ с одличним успехом су полагали тешке испите, а директор је на том „послу“ зарадио око 50000 западнонемачких марака. На суду је изјавио да је то чинио из „љубави“ према деци, јер „тешки испити неповољно утичу на дечју психу“.

НЕСВРСТАНИ СВЕТ • ШРИ ЛАНКА

ЗОНА МИРА

Већ хиљадама година Шри Ланка је позната међу својим суседима као Ланка и под тим именом се спомиње и у чувеном епу „Рамајана". Серендиб, Тагробен и напокон — Цејлон су још нека имена ове државе, како су је називали у прошлости, а која заузима површину од 65610 квадратних километара· ту живи преко 13 милиона становника.

Ова држава налази се, заправо, на острву у облику сузе у Индијском океану, неколико подеока изнад екватора. Близина полутара и острвски положај одредили су и климу: у монсунском периоду падавине су обилне, влажност ваздуха је висока, а температура се креће од 26 до 30 степени, што највише погодује гајењу пиринча, каучука и кокоса.

Иако на острву, ова земља није била изолована од других држава света, нити су је колонизатори „изгубили из вида" и заобишли. Почетком 16. века постаје португалска колонија: интереси освајача били су цимет, бибер, слонови и јефтина радна снага. Међутим, иако су окупирали готово цело острво, никако нису успели да освоје и Кенди, престоницу Синхалеза — староседеоца Шри Ланке, који су ту дошли средином 6. века, а живели у централним планинским областима. Желећи да се заувек ослободи Португалаца, синхалески краљ позива у помоћ Холанђане, који одмах пристају да дођу на острво, али да, заузврат, добију цимет, драго камење и злато. Тако су 1656. године Португалци морали да предају и последње своје упориште, град Коломбо, који је, наравно, одмах пао у руке нових колонизатора.

Осетивши се превареним, тадашњи синхалески краљ је у знак освете спалио све плантаже зачина око овог града, траву и шуме, а огорчен народ повео са собом у нову престоницу Кенди. Ту, у неприступачним планинским крајевима основао је независну краљевину, али која је имала велику ману: само је на неколико места излазила на море. Решени да немоћном краљу и то ускрате, Холанђани су ускоро окупирали читав приобални појас овог острва којим су владали (изузев Кендијског Краљевства) све до 1796. године.

Међутим, Британци су схватили да то острво има и велики стратегијски значај, па после борби са Португалцима, 1802. године, постају његови нови владари. Одмах одлучују да „реорганизују" привреду, па због исцрпљујућих радова домородаца на крчењу џунгле — да би се добиле нове обрадиве површине за гајење кафе — избијају бројне побуне, али су све у крви угушене. И тада, непозната болест почиње нагло да уништава све засејане плантаже кафе, тако да 1880. године на овом острву више не постоји ниједна. Британци не очајавају — сада хиљаде људи, под најтежим условима, морају поново да крче џунглу и прекопавају старе плантаже да би се на њима узгајао кокосов орах, нов извор профита за колонизаторе.

Први светски рат пролази нечујно на Цејлону, да би се после њега нагло пробудила национална свест и започела борба против колонизатора. Ипак, тек 1948. године ова земља је стекла независност, али у статусу доминиона (што значи да је само формално признала британску круну), а до револуционарних промена долази 1972. године, када је усвојен и проглашен републички устав, чиме су нестале све правне и уставне везе између Шри Ланке и Велике Британије.

Једну од најзначајнијих одлика културе ове земље представља њена континуирана писана историја, која спада међу најстарије на свету, јер су усмено преношена предања бележили будистички свештеници. Најстарији део те писане историје зове се Махавамса, док Ћулавамса обухвата историју средњег века.

Званичан језик је синхалески (припада индоевропској групи), а национална мањина Тамила употребљава језик који припада породици дравидских језика. Око 80 одсто становништва је писмено, а томе је допринело увођење бесплатног школовања на свим нивоима — у Шри Ланки има пет универзитета.

У Шри Ланки постоји низ научних института чији је рад од огромног значаја за развој земље. Њена привреда претрпела би велике губитке када би нека од култура чаја, пиринча, каучука или кокосовог ораха била нападнута болешћу, као када су осамдесетих година прошлог века пропали засади кафе.

Ова земља успешно примењује принципе несврстаности. Шри Ланка има изузетно повољну стратешку позицију у Индијском океану, и многе велике силе би, можда, пожелеле Тринкомали, природну луку на источној обали, за своју војну базу. Зато је ова земља, заједно са Индијом покренула идеју о успостављању зоне мира у Индијском океану, добила подршку готово свих приобалних земаља у том делу света, као и несврстаних држава.

У КОЛОМБУ ЈЕ АВГУСТА 1976. ГОДИНЕ ОДРЖАНА КОНФЕРЕНЦИЈА НЕСВРСТАНИХ ЗЕМАЉА. ГОРЕ ЈЕ ЗГРАДА ПАРЛАМЕНТА, А ДОЛЕ — ПОЗНАТО ШЕТАЛИШТЕ ПОРЕД МОРА

ХРАМ БУДИНОГ ДРВЕТА У ГРАДУ АНУРАДАПУРИ. ОКО ЊЕГА ЈЕ ЗАСАЂЕН ФИКУС ЧИЈЕ ЈЕ СЕМЕ ДОБИЈЕНО ОД ДРВЕТА ИСПОД КОЈЕГ ЈЕ БУДА ИМАО ОБИЧАЈ ДА СЕ ОДМАРА

БИСЕР ИНДИЈСКОГ ОКЕАНА

СА УКУСОМ ТРАДИЦИЈЕ

Око 247. године пре нове ере на острво данашње Шри Ланке дошао је Махинда, за кога се верује да је био син будизму наклоњеног индијског краља Ашоке, па је читав народ преобратио у своју веру. Од тада су се становници овог острва определили за будизам, а та вера постала је и саставни део живота земље. Тако се и данас културно стваралаштво Шри Ланке заснива на будизму, мада је уметност, делимично, одраз будистичних традиција и веровања, али и примесе хиндуистичних обичаја. Међутим, нарочито по градовима, уочљив је утицај савремених тековина западне културе, тако да се у читавој земљи успешно преплићу елементи модерног и традиционалног. За сада, предност још има традиционална култура.

КРОЗ НЕПРОХОДНЕ ЏУНГЛЕ И МОЧВАРНО ЗЕМЉИШТЕ МОЖЕ ДА СЕ ПРОЛАЗИ САМО НА ЛЕЂИМА СЛОНОВА. АЛИ, ИЊИМА ЈЕ ПОНЕКАД ПОТРЕБНО ОСВЕЖЕЊЕ

КОБРЕ - НАОЧАРКЕ, КОЈЕ ИГРАЈУ У ТАКТУ МУЗИКЕ, ПОСЕБНА СУ АТРАКЦИЈА ЗА ТУРИСТЕ

У НЕКАДАШЊОЈ ПРЕСТОНИЦИ КЕНДИЈСКОГ ЦАРСТВА ПОСТОЈИ ХРАМ У КОМЕ СЕ ЧУВА — БУДИН ЗУБ

УМЕТНОСТ КОЈА ИМА ТРАДИЦИЈУ: ОВА СТАТУА БУДЕ НА САМРТИ ДУГА ЈЕ ПРЕКО 20 МЕТАРА, А НАЛАЗИ СЕ У ГАЛ ВИХАРЕ ИЛИ КАМЕНОМ ХРАМУ

КРАЉ СВЕТА

— ТВОЈА ШТЕНАД ЋЕ НАСЛЕДИТИ ЗЕМЉУ. ГОМИЛА ПРЉАВИХ, ШУГАВИХ, ВАШЉИВИХ ПАСА.

Краљ света је седео на балкону и слушао како ветар звижди око његове куле. Био је пијан. Још више ће се напити, биће болестан и пси ће се бринути о њему.

Пас Роланд му је лежао крај ногу — не толико близу да га удари. Човек је осећао да му је пажња напета, као да га сврби рана коју не може да почеше. Седимо, мислио је с нејасним подсмехом, последњи човек и последњи пас — у свету кучака.

Погледао је пса, видео сиво крзно над закрвављеним очима, обешен подваљак, жуте зубе. Престар си и ти, пријатељу, мислио је са горким задовољством. Нећеш преживети још један век.

Људи и пси су коначно изумирали. Пси су живели највише пет стотина година. Вештина њихових господара није више могла да им помогне. Али пси још нису изумрли, раса људи јесте.

Дар бесмртности

Остало је педесет девет паса, педесет осам женки и један мужјак.

Остао је само један човек. Могао је да се назове Краљем света, Далај Ламом, или, како год је желео. Јер, није било никога да му оспори ту част, никога за разговор, никога ко би се сећао.

Био је стар девет хиљада и још неколико година. Давно, још у првој половини животног трајања, добио је органски серум који успорава процес старења и распадања скоро до нуле... Када је имао хиљаду година, био је као човек од тридесет; са две хиљаде, не баш као четрдесетогодишњак. Златне године пуне зрелости, пуне снаге, су продужене, тако да је изгледало да немају краја.

Али, и године умирања су продужене. Био је старац, стар више од миленијума. Већ хиљаду година умире.

Пси су га одржавали у животу. Они су се старали о машинама, служили га, радили оне послове за које је он био немоћан. Паметни пси, поуздани пси, који ће још живети кад он буде мртав.

Мислио је са горким поштовањем о својој мајци. Једва се сећао; умрла је пре четири хиљаде година. „Могла је да има ћерку! рече себи. Није требало да ме остави да скончам сам".

Можда је хтела. Мислио је да се нејасно сећа. Људска лоза је постала осетљива и болесна, са премного брига. Он сам био је неспособан да створи дете, чак и у годинама снаге. Сада је било прекасно.

Не као пси, рече себи тмурно. Рађају се због користи. Нисам никада желео дете када сам био млад. А они мисле само на продужење врсте.

Поново погледа Роланда. Псећи реп удари по поплочаном поду.

Грудва бола се нагло скупи у човековим грудима. Добро је могао да замисли главату младунчад, увече, око ватре, како слушају и гледају како им старији пси причају о Човеку. Замишљао је њихов урлик страве када схвате да на свету нема људи.

Век за веком... Можда ће, временом, заборавити да је икада постојала раса господара. Можда ће им туга и губитак прерасти у магловити бол, а неуморни подстицаји их довести до онога до чега су стал на трагања довела Човека. Временом могу постати велики.

Тада ће сва човекова достигнућа бити заборављена, изгубљена у вечности — потпуно неважан увод у владавину паса.

Мисао неподношљиво изоштри његов бол. Подиже хладан, ваљкаст крчаг који је лежао поред њега и потегну дуг гутљај. Течност је тешко лежала у њему. Ускоро ће бити болестан. Пио је опет и усисао ваздух.

— Крчаг је празан — рече. — Донеси други.

Роланд одмах устаде, померајући реп.

— Да, господару. — Отишао је, осећајући линију бола у подножју кичме, болно чупање у ногама. Колико год измењено и научено, псеће тело није створено да хода усправно. Добијеш поклон, дичиш се њиме, али — плаћаш за њега. Ту је старост прво ударила: веома стари пси нису могли да стоје, већ су, бедно, пузали на четири ноге. Срам због тога, мислио је Роланд, кратила им је живот.

Истинска патња је наилазила када се дужност разбијала надвоје — све остало је било мање важно. За њега је било једно да зна шта је најбоље за господара — иако схвата, у далеком углу разума, да је господар лудкаст, горак, љубоморан и окрутан. Постојао је и други начин: да чини што је најбоље — и када господар другачије нареди.

Одиста је била радост напунити бокал, служити: било је и болно, јер течност је била спори отров. Чак је и ово било ништавно.

Постављало се питање парења и то ће, ускоро, морати да се реши.

Смем ли да говорим, господару?

Роланд је био последњи мужјак своје врсте. Знао је како су други изумрли. Неки због неспретности, други због предугог репа, брбљања или, једноставно, зато што је господар наредио. Знао је, чак, да те смрти нису случајне.

Роланд је дошао до краја расплодног периода, а наредба за парење није стизала. Машине за храну су у сваки залогај псеће хране стављале хемикалије за стерилност.

Млађе кучке које сада живе не могу преживети следећих три стотине година. Господар, ако се ваљано служи, може да живи још хиљаду.

Као и много пута раније, његов ум је пипао безгласну ивицу смрти која је намењена господару: усамљена, бедна смрт једног одбаченог пса...

Напунио је крчаг и попео се уз рампу, дрхтећи као да је нешто било на његовим ногама. Поред врата је стајала кучка и чекала га. Није говорила, али је у нестрпљивим очима стајало питање.

Роланд је, са жаљењем, одмахнуо главом и прошао.

Положио је крчаг на малени сто поред господареве руке. Није било знака да га је господар видео. Завањен међу јастуцима који су попуњавали сребрн, абоносов трон, зурио је у небо. Његово зловољно лице је било опуштено, скоро доброћудно.

Можда је мислио на дане младости, када је тумарао светом и сматрао га својим. Можда је мислио на величину коју су његови преци спознали: огромне машине, моћне градове, дубине и смелост, мисли које су сагледале тајне васионе. Било је то добро време.

Роланд се више није усуђивао да чека. Срце му је болно ударало, грло му је било суво када је рекао:

— Господару, смем ли да говорим?

Човек је лагано окренуо главу и очима, црвеним по ивицама, погледао, изненађено, Роландово лице.

— Вратио си се? — запита тешко. — Где је крчаг?

— Овде, господару — рече Роланд, гурајући крчаг. Чекао је док је човек дизао суд и пио. Тада поново:

— Господару, смем ли да говорим?

Човек подригну и обриса скореле усне руком.

— Добро. Шта је?

Речи се претворише у исповест.

— Господару, ја сам последњи мужјак. Дошао сам до краја. Ако не створим младунце, Ви ћете остати без послуге када ова генерација изумре.

Човек је гледао кроз сужене капке са отвореним непријатељством.

— Па, имај младунце — рече. — Не долази код мене за дозволу за твоје мале, прљаве игре.

Роландово грло је било врело од стида.

— Господару, потребно је да зауставите дотицај хемикалија у храну.

— Заустави их.

Играли су игру, Роланд је знао. Господарева меморија је била лоша, али не толико. Расположење му порасте мало, иако је имао мало наде. Ако је то игра, онда ће задовољити господара. Рече:

— Господару, то чине аутоматске машине. Контролни цилиндар је под Вашим надзором.

Човек је, за тренутак, тихо буљио у њега и чешао чекиње на бради прљавом, коштуњавом руком.

— Значи, тако — рече. — Хоћеш да откључам цилиндар, како би ти могао да створиш још једну генерацију дрекавих, прљавих штенади.

— Да, господару.

— Ти, хоћеш да ме твоја штенад надживе.

— Не, господару!

Огроман број неизрецивих ствари се сукобљавао у Роланду. Осећао је стид и бескрајан очај; у исто време је знао да му је намењено да осећа такве ствари и био је задовољан. Пас, колико год био пле-

менит, ипак је пас; човек, како год низак, ипак је човек.

Господар је рекао лагано:

— Шта онда хоћеш, Роланде?

— Желим да живите — рече пас и глас му пуче. Тихе, ретке сузе његове расе потекоше низ лице.

Човек је ћутао за тренутак, а онда се окрену.

— Добро, донеси га овамо.

Кучка је чекала на пола рампе. Још две су биле за њом.

— Је ли...?

— Да! — рече Роланд. Пожурио је низ рампу.

У одаји са храном, пажљиво и свечано, откључа кутију и извуче дуг цилиндар везан жицом и запечаћен воштаним, господаревим печатом.

Захвалност дужника вечитог

Краљ света је седео на трону од абоносовине и сребра и буљио у празно, безизражајно лице неба.

За собом, низ рампу која је увек заударала на псе, без обзира како је опрана, чуо је тихи одјек псећег весеља.

Роланд им је рекао, помисли, Осетио се превареним, повређеним у намери да Он изрекне одлуку. Било је неопходно да им продужи врсту, знао је. Иначе, патио би и умро у болу и осами.

Али, није могао себи да продужи живот а да и њих не спасе — а то је било горко као жуч. Боље да заврше одједном — пас и човек...

Роланд је ушао без даха, са радошћу у очима, држећи цилиндар пажљиво у рукама. Без речи га је пружио.

Човек га је узео: пљоснату посуду од сребрнастог метала, ишарану усправним жлебовима и увезану жицом са црвеним воском његовог печата.

Пре колико времена је то урадио? Стотину, две стотине година? Знао је да овај дан мора доћи.

Погледао је пса који је чекао. Сетио се, на своје запрепашћење, да је у време његове младости, ликом исти предак овога пса, био његов драги пријатељ. Вили су ближи него браћа. Туговао је четири годне после његове смрти.

Како је могуће да се ствари толико измене? Поново је погледао Роланда, угледао широке наборане обрве, очи пуне поштовања. Ту није било промене. Било је невероватно помислити колико је била верна та раса. Миленијум за миленијумом. од праскозорја историје до ових дана. Сви бачени штапови враћени, куће чуване, ударци прихватани без љутње. Тежина те верности нагло поче да га притиска. Шта је његова врста учинила да заслужи то? И како им икада могу вратити?

Био је то Човек, то се он изменио. Човек је био беспомоћан дужник, напрснуо, недограђен. Пси су били вреднији... И преживеће.

У том трену, искрсну визија псећег света коју је заборавио. Човек се поново врати и кривица ишчили, узмаче, постаде тих, љутит гнев.

Држао је контролни цилиндар међу прстима као да га његова слабашна снага може здробити.

— Господару — рече Роланд испрекидано. — Да се није нешто лоше догодило?

— Лоше —рече. — Ништа за тебе. Твоја штенад ће наследити Земљу. Гомила, вашљивих, шугавих паса.

Речи нису биле довољне; излазиле су из дрхтавог, немоћног уплаканог старца. Подигао је цилиндар. Да га, можда, баци? Ни сам није знао шта ће да учини.

— Господару! Хоћете ли отпечатити цилиндар?

Од беса, сузе прокапаше из углова човечјих очију. Рече:

— Ево твог проклетог цилиндра. Ухвати га ако можеш и твој је!

И тада се догодило: замахнуо је свом снагом слабачке руке. Цилиндар се окретао у ваздуху са друге стране зида.

Роланд је, без размишљања, кренуо. Његове руке и стопала загребаше по плочама, мишићи му се стегоше у положај стар колико и његова раса. Онда, за тренутак, осети глатку ограду од слоноваче под стопалима.

Тргнуо се једанпут узалудно. Цилиндар је у луку пролазио. Онда више није било ничега до ветра који је урлао.

* * *

Краљ света је седео на свом трону и слушао завијање паса.

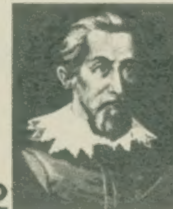

укрштене речи

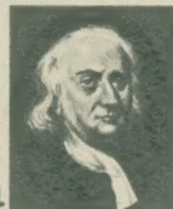
ЧУВЕНИ СВЕТСКИ НАУЧНИЦИ

1. Велики реформатор астрономије, Никола (1473—1543), пореклом Пољак, **2.** Немачки астроном, математичар и физичар, Јохан (1571 — 1630), позната три закона о кретању планета; **3.** Италијански физичар, астроном и математичар из Пизе, Галилео (1564—1642), ватрени поборник Коперниковог хелиоцентризма, „Ипак се окреће!", **4.** Енглески физичар. математичар и астроном, Исак (1642 — 1727), ударио темеље класичној физици и вишој математици, његови Закон гравитације, Закони кретања...

1

2

3

4

АУТОР: ВЕ-МАК	2	СНАБДЕТИ, ОПСКРБИТИ	МЕСТО И РЕКА У СЛОВЕНИЈИ		МЛАДИ НАРАШТАЈ / РЕКЛАМИРАЊЕ	НОВАК НОВАК	ДРЖАВА У ЕВРОПИ	БОЛЕСТ ЗУБА	„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"
1							-		ГРЕБЕН
МЕСТО ИЗНАД ЖАРИШТА ПОТРЕСА									
АС						АМЕР. ХУМОРИСТА БАЧВОЛД			
МЕДИКАМЕНТ				ЛИЧНОСТ ИЗ СТРИПА МАНДРАК		ГЛУМАЦ МАРВИН / ПОВИШЕНА НОТА „С"			СИН ПОСЕЈДОНА И ГЕЕ (МИТ.)
СТАРИ НАЗИВ ЗА РАДОН									
			ГРАД У ФРАНЦ. / АЛПСКА ДОЛИНА У ШВАЈЦ.						
ПРОСТ БРОЈ	СТЕПЕНАСТ / ПРИТОКА ДРИНЕ								
ПЛАНИНСКИ МАСИВ У ГРЧКОЈ					ГРАД У ФРАНЦУСКОЈ	РУСКО Ж. ИМЕ (РОДНИНА)	МРТВО ТЕЛО	ЈЕДИЊЕЊЕ АЛКОХОЛА И КИСЕЛИНА	
„РАДИЈУС"		3 / 4							
РУСКО ЖЕНСКО ИМЕ				ГРЧКИ БОГ РАТА / ОЛИВЕРА КАТАРИНА					ДУЖИ ВРЕМЕНСКИ ПЕРИОД
НАКАЗА, СТРАШИЛО									
							ГРЧКО СЛОВО / ЗНАК БОРА		
ПАПСКА ДРЖАВА	НИКОЛА НЕШКОВИЋ			ГРАД У ИСТРИ					

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Тастатура, Антарктик, стрмо, Об, оран, дроб, вода, Јалу, Випава, коб, олако, ВА, ала, ак, цњ, поцепати, Аг, супа, г, РИ, плитко, кајмак, Арн, тампон, кг.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурцихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523, Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132.00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Претплата се врши на жиро-рачун 60801-603-16915 уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА", ООУР „Политикин забавник". Годишња претплата у страној валути: Долар 29, ДМ 68, Ффр 143, СФрс 73, Шкр 125. Уплате из иностранства примају се на девизни рачун НИП „Политика" код Инвест банке — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054 са обавезном назнаком за „Политикин забавник". Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

КИДНАПОВАЊЕ И УЦЕНА

Желела бих да питам шта значе речи КИДНАПОВАЊЕ и УЦЕНА?

Бранка Павловић, Београд

Бранка је написала „Забавнику" мало веће писмо из којег смо ми објавили само ово питање. Каже да иде у VII разред основне школе а не каже одакле је (жиг поште је београдски)!? Ево одговора, пошто ове речи сигурно занимају многе њене вршњаке. Те се речи данас често чују. КИДНАПОВАЊЕ је енглеска реч, од „кид" што

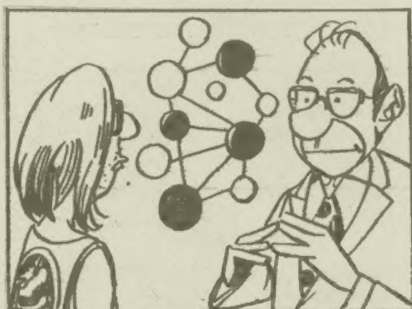
у говорном језику значи **дете**, а други део речи означава отимање. Наиме, раније су криминалци-киднапери отимали децу богатих родитеља, па су тражили да им ови исплате велике своте новца како би вратили дете. Друкчије речено, криминалци су вршили УЦЕНУ родитеља. Данас реч КИДНАПОВАЊЕ значи отмицу човека. У неким земљама догађају се политичке отмице. У замену за те људе отмичари обично не траже новац, него неке друге уступке, на пример, пуштање из затвора њихових истомишљеника.

МОЛЕКУЛАРНИ БИОЛОЗИ

Желимо да постанемо молекуларни биолози. Где можемо такав факултет да упишемо?

Александра Константиновић и Александар Поповић, Београд

Одсек молекуларне биологије постоји на Природно-математичком факултету у Београду од 1972. године. Како смо обавештени, ове године ће на тај одсек моћи да се упише 30 редовних студената, док ће на одсек опште биологије бити примљено 130 редовних и 10 ванредних студената. Разлика између ова два одсека је што се на молекуларној биологији више пажње посвећује математици, физици, хемији, а обавезан је и један светски језик, мада студенти по

свом избору могу да слушају и два. А када после четири године дипломирају, исто као и студенти са опште биологије, постају наставници у средњим школама, мада зато што су специјализовани и поседују више знања из биохемије, физике и математике, могу да раде и у разним биохемијским лабораторијама.

КАКО НА МУЗИЧКУ АКАДЕМИЈУ?

Ове године завршавам осмогодишњу, а истовремено и нижу музичку школу. Желела бих да после средње школе упишем Музичку академију па те молим да ми кажеш како даље треба да тече моје школовање. Треба ли да похађам неку посебну школу?

Азра Дуран, Пријепоље

На прву годину студија факултета музичке уметности могу да конкуришу и кандидати који нису завршили неку од средњих

музичких школа, под условом да положе допунски испит и испите предвиђене наставним планом за средњу музичку школу, као и они који нису завршили средњу школу ако положе пријемни испит и испит из српскохрватског језика.

ПЕЧИГРАД

Да ли у Југославији постоји град Печиград?

Емурлан Рафет, Тетово

Постоји — у општини Цазин, СР Босна и Херцеговина.

ОТКУД ЕВРОПИ ИМЕ

Желела бих да знам по коме је Европа добила име.

Ана Зејак, Београд

Име Европа потиче од асирске речи **ереб**, што значи залазак сунца. Овај назив преузели су Грци од Феничана и применили га на западну обалу Егејског мора. Међутим, касније се тај назив проширио на цео континент. Врло често назив Европа доводи се у везу са кћерком тирског краља Агенора или, по Хомеру, Феникса која се звала Еуропа. Према грчкој митологији, Зевс је, заљубљен, отео девојку и однео је на Крит, где му је родила три сина. Мит симболизује преношење азијске културе на Крит.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Сваком ко ми пошаље лутку од папира звану „Лу" (без одеће) дајем две салвете, две марке или две разгледнице. **Јасна Радовановић, 11000 Београд, Вукосављева 80/4.**

За романе „Алан Форд", од броја 1 до 55, као и број 58, дајем марке, привјеске, разгледнице. **Јанко Димитријевић, 75321 Брезово Поље, пошт. фах 3**

За слике или постере Терезе Кесовије дајем значке, постере и слике других певача и разгледнице мога града. **Гордана Трајковска, 91330 Крива Паланка, Маршала Тита 48**

Дајем две разгледнице и једну марку за сваку добијену значку. **Тони Димитров, 92300 Кочани, 22. октобра 44**

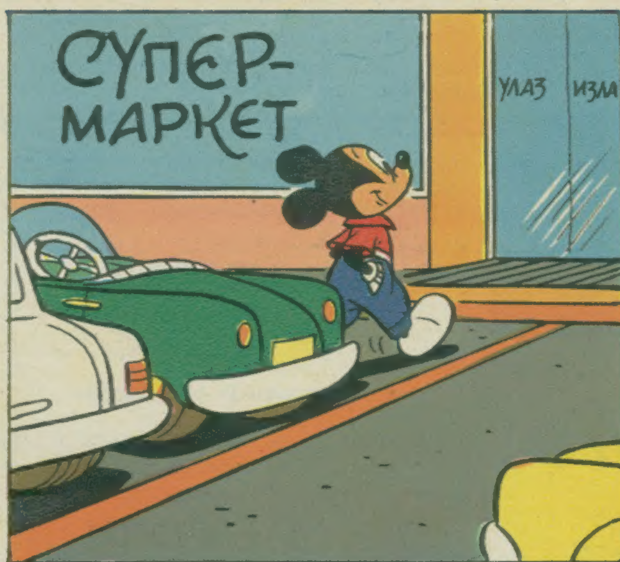
Ко ми пошаље значку (не пластичну!) добија две салвете. **Биљана Јовановић, 32000 Чачак, Колубарска 7**

За две значке дајем осам салвета. Мењам и разгледнице. **Зорица Марчетић, 21000 Нови Сад, Прибојални булевар 64/I Лиман III**

За једну металну значку дајем: 4 налепнице, или 10 разгледница, 8 џепних календара, 15 распореда часова. **Дејан Здравковић, 18220 Алексинац, Моме Поповића 88**

Дајем десет наших и страних марака за једну значку. **Предраг Ковач 43000 Бјеловар, Радничко насеље II/9**

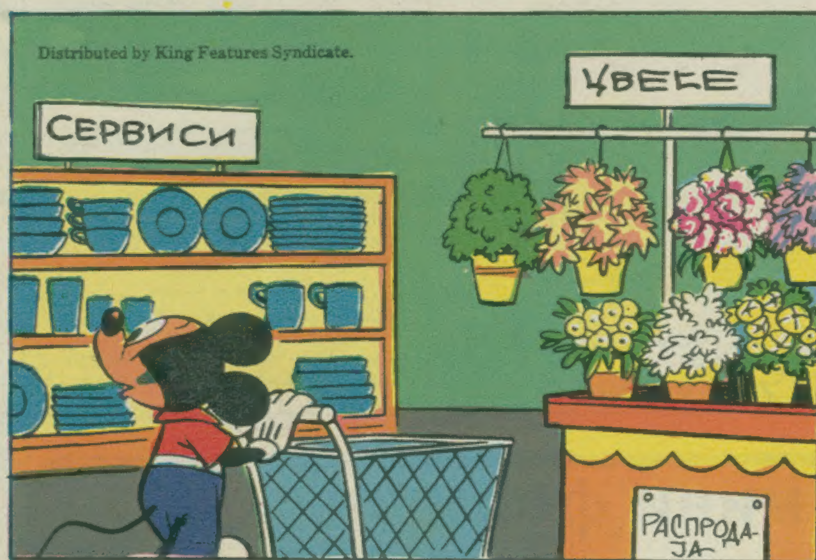

WALT DISNEY
МИКИ

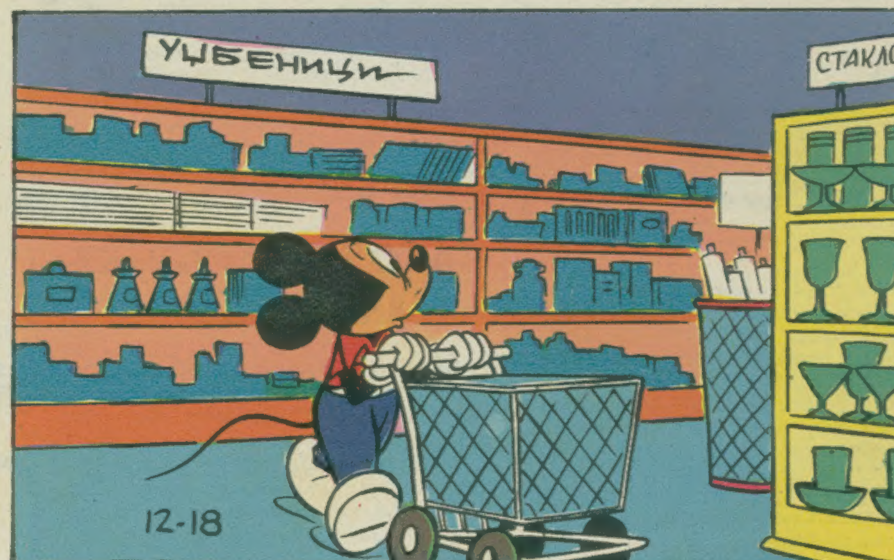

СУПЕР-
МАРКЕТ
УЛАЗ
ИЗЛА

СВЕСКЕ
ПОСУЂЕ

СУПЕРМАРКЕТ
ЗА БАЗЕНЕ
Copyright © 1977
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

УЉЕ И АНТИФРИЗ
КОФЕРИ
МАШНЕ
100,00

Distributed by King Features Syndicate.
ЦВЕЋЕ
СЕРВИСИ
РАСПРОДА-
ЈА

УЏБЕНИЦИ
СТАКЛО
12-18

КОЗМЕТИКА
БОЈЕ И ЛАКОВИ

ПЛАСТИКА
ОВАЈ... А ДРЖИТЕ ЛИ ВИ УОПШТЕ ХРАНУ И БАКАЛУК?